

การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มิถุนายน 2555

การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มิถุนายน 2555

จินตนา ทนโคกสูง. (2555). การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุด
มหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553.

ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา, รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา.

งานวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 โดยศึกษาด้าน
สถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำหลักวิชา/
ทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของ
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 210 ชื่อเรื่อง เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย คือแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ
นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมุ่งหมายที่จะสังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ที่มีประเด็นร่วมกัน และ
สรุปภาพรวมของความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบ

ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่มีจำนวน
วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.29 พ.ศ. 2546 เป็นปีที่มี
การเผยแพร่วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.4 สาขาวิชาที่มี
การทำวิทยานิพนธ์มากที่สุดคือ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ
88.57 ส่วนสาขาอื่น ๆ ได้แก่ การอุดมศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา การบริหารการศึกษา การวิจัย
การศึกษา และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ในการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามขอบเขตเนื้อหา พบว่า
วิทยานิพนธ์ร้อยละ 28.57 มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ร้อยละ 24.76
เกี่ยวกับการบริหารและจัดการห้องสมุด และร้อยละ 18.5 เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
ประยุกต์ใช้ ประเภทของการวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือ การวิจัยเชิงสำรวจ ร้อยละ 72.38 ประชากร/
กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุดคือ นิสิต/นักศึกษา ร้อยละ 43.81 วิธีการสุ่มตัวอย่างที่มี
การศึกษามากที่สุดคือ การสุ่มแบบตามระดับชั้น ร้อยละ 30.00 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด
คือแบบสอบถาม ร้อยละ 86.19 สถิติพรรณนาที่ใช้มากที่สุดคือร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 90.00 ส่วน
สถิติอนุมานที่ใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่า t-test /Z-test ร้อยละ 26.19 วิทยานิพนธ์ร้อยละ
77.14 นำหลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
ส่วนการสังเคราะห์ผลการวิจัย พบว่ามีการรายงานผลจำแนกตามขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

1. การบริหารและจัดการห้องสมุด มีการรายงานผลการวิจัยในด้านการดำเนินงาน
ห้องสมุดโดยรวม การกำหนดนโยบายและแผน วัฒนธรรมองค์กร การบริหารงานอาคารสถานที่
วัสดุและครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล กลยุทธ์การตลาด การประเมินห้องสมุด การจัดการ

ความรู้ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับอาจารย์ผู้สอน การสื่อสารในห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ในห้องสมุด และการใช้บริการภายนอกห้องสมุด

2. งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มีการรายงานผลการวิจัยในด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และการวิเคราะห์และประเมินค่าทรัพยากรสารสนเทศ

3. งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ มีการรายงานผลการวิจัยในด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ การวิเคราะห์หัวเรื่อง และการทำตรรกะและสาระสังเขป

4. การบริการสารสนเทศ มีการรายงานผลการวิจัยในด้านบริการสิ่งพิมพ์ บริการโสตทัศนวัสดุ บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บริการยืม-คืน บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศ บริการชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การประเมินคุณภาพบริการ และบริการล่วงเวลา

5. ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ มีการรายงานผลการวิจัยในด้านความต้องการสารสนเทศ พฤติกรรมการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ และการรู้สารสนเทศ

6. เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ มีการรายงานผลการวิจัยในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานห้องสมุด การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปในงานห้องสมุด คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้อินเทอร์เน็ต การวิเคราะห์ ออกแบบ ประเมินผลระบบสารสนเทศ การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ เว็บไซต์ห้องสมุด

7. การรายงานผลการวิจัยในเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์ หนังสือหายาก การอ่าน และลิขสิทธิ์

AN ANALYSIS AND SYNTHESIS OF THESES ABOUT ACADEMIC LIBRARIES OF
PUBLIC HIGHER EDUCATIONS IN THAILAND DURING 2000-2010

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Arts degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University

June 2012

Jintana Tonkhoksung. (2012). **An Analysis and Synthesis of Theses about Academic Libraries of Public Higher Educations in Thailand During 2000-2010**. Bangkok:

Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:

Asst. Prof. Dr. Aree Chunwattana, Assoc. Prof. Pawa Panmakha.

The purpose of this study was to analyze master's theses related to academic libraries which were disseminated during 2000-2010. It also aimed to synthesize findings of these theses to provide an overview of research findings. The analysis identified the institutions which disseminated the theses, fields of study, content areas, types of research, research methods, and principles or theories used as conceptual frameworks. The research population included 210 master's theses in academic libraries disseminated by 18 public higher education institutions during 2000-2010. An analysis sheet was developed as a data collection tool. The data was analyzed by using percentages.

The results of analysis were summarized as follows: The institution which disseminated the highest number of thesis titles was Chulalongkorn University (24.29%). The year in which the highest number of theses (15.4%) was disseminated was 2003. Majority of thesis titles (88.57%) were in the field of library and information science. Other fields included higher education, educational technology, educational administration, educational research, and architecture. In analyzing content areas of the theses, it was found that 28.57% was in users and information use behavior, 24.76% was in library administration and management, and 18.5% was in information technology and its applications. Survey research was largely adopted (72.38%). The population/sample group used the most was students (43.81%). The most used sampling method was stratified random sampling (30%). Questionnaire was the main data collection method used (86.19%). Percentage statistics was mostly used in descriptive statistical analysis (90%) while t-test / Z-test were mostly used in inferential statistical analysis (26.19%). And 77.14% of theses used principles of library and information science as research framework.

The synthesis of research findings showed focuses on the following content areas:

1. Library Management: The findings focused on library management in general; library policy formulation and planning; organizational culture; management of library buildings, supplies and equipment; personnel management; marketing strategies; library assessment; knowledge management; faculty-librarian cooperation; communications in libraries; public relations; and use of outsourced services.

2. Collection Development: The findings focused on information resource management and collection analysis and evaluation.

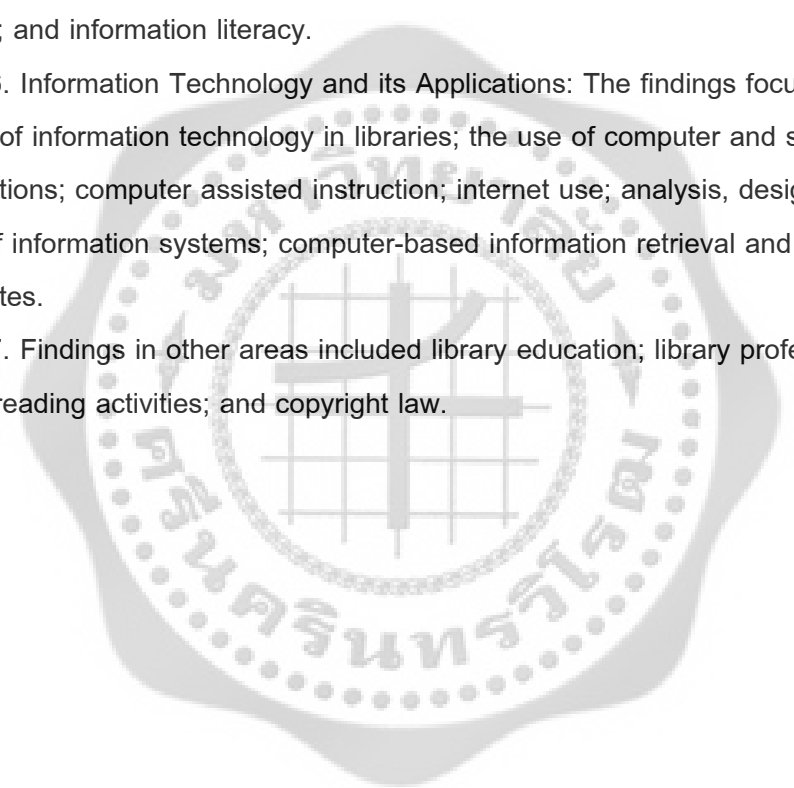
3. Information Resource Organization: The findings focused on classification and cataloguing; subject analysis; indexing and abstracting.

4. Information Services: The findings focused on provision of information in print, audiovisual and electronic; circulation service; interlibrary loan service; reference service; user instruction; community outreach service; and services provided beyond office hours.

5. Users and their Information Use Behavior: The findings focused on information needs; information seeking / searching behaviors; use of information resources and sources; and information literacy.

6. Information Technology and its Applications: The findings focused on applications of information technology in libraries; the use of computer and software in library operations; computer assisted instruction; internet use; analysis, design and evaluation of information systems; computer-based information retrieval and access; and library websites.

7. Findings in other areas included library education; library profession; rare books; reading activities; and copyright law.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553

ของ

จินตนา ทนโคกสูง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา)

(รองศาสตราจารย์เจลิยว พันธุ์สีดา)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

(รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทสำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ. ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท รศ. พวา พันธุ์เมฆา กรรมการควบคุมปริญญาโท รศ. เฉลียว พันธุ์สีดา ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ รศ. ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพจน์ กรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการให้ คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำปริญญาโทนี้ทุกขั้นตอน ตลอดจนให้ความกรุณาในการ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ปริญญาโทฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด ผู้วิจัยขอ กราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยจักขอขอบพระคุณ นางภรณียา ปรางทอง นางสาวจิราพร บานลา นางสาว ชวนชม สมนึก นางสาวอารยา ดอกกรัก และนางวารภรณ์ จารุเมธีชน ที่กรุณาเสียสละเวลาทดสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ น้อง และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจที่ดีเยี่ยม ตลอดเวลาที่ศึกษาและทำการวิจัย

จินตนา ทนโคกสูง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
การวิจัย	8
ความหมายของการวิจัย	8
ประเภทของการวิจัย	9
ขั้นตอนของการทำวิจัย	11
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	12
วิธีสุ่มตัวอย่าง	13
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	15
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	17
ความสำคัญของทฤษฎีต่อการวิจัย	19
การวิเคราะห์เนื้อหา	20
ประวัติสังเขปการวิเคราะห์เนื้อหา	20
ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา	21
ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา	21
ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา	22
การสังเคราะห์งานวิจัย	24
ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย	24
ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย	24
เทคนิคการสังเคราะห์งานวิจัย	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	26
ความหมายของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	26
บทบาทและหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	26
การดำเนินงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
งานวิจัยในต่างประเทศ	30
งานวิจัยในประเทศ	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
การกำหนดประชากร	38
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิทยานิพนธ์.....	47
ผลการสังเคราะห์ผลการวิจัย.....	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	110
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	110
วิธีดำเนินการวิจัย	110
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	111
ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	125

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	131
ภาคผนวก ก.....	132
ภาคผนวก ข.....	137
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	165

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถาบัน.....	38
2 ผลการทดสอบความเที่ยงของแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์.....	42
3 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถาบันและปีที่พิมพ์.....	47
4 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสาขาวิชา.....	49
5 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์.....	50
6 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประเภทของการวิจัย.....	56
7 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประชากร/กลุ่มตัวอย่าง.....	57
8 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามการสุ่มตัวอย่าง.....	59
9 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
10 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	61
11 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถาบันและการนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิด ของงานวิจัย.....	63
12 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารและจัดการห้องสมุด.....	66
13 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ.....	78
14 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับงานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ.....	80
15 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริการสารสนเทศ.....	82
16 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ.....	91
17 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้.....	99
18 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ.....	106

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศที่มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานจะทำให้ประชาชนอันเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดของประเทศมีคุณภาพสามารถนำความรู้จากการศึกษาที่ได้รับไปพัฒนาทุกภาคส่วนของประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็น การศึกษาที่ทำให้ประชาชนมีความรู้เชิงวิชาการในระดับสูง และประเทศชาติมีความต้องการ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ในระดับนี้ไปร่วมกันพัฒนาประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศให้ มีขีดความสามารถสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552: 1)

ปัจจุบันความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ หรือในด้านวิชาชีพต่างๆ ได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกิดการพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ก็คือ การศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การวิจัยช่วยให้มนุษย์ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เพราะการวิจัยคือหัวใจของการพัฒนา ทั้งพัฒนาคน พัฒนาคณะ พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร การวิจัยเป็น กระบวนการค้นคว้าและพัฒนาองค์ความรู้ที่มีระบบแบบแผน เป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ การสร้างความรู้ การสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในฐานะเป็นทุนทางปัญญา (ธมลวรรณ ขุนไพชิต. 2550: 140) การศึกษาระดับอุดมศึกษาเน้นการค้นคว้าวิจัย เพื่อสร้างองค์ ความรู้ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังจะเห็นได้จากการ กำหนดให้การวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา และการให้ความสำคัญต่อการวิจัยของ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบุคลากรสายสนับสนุน การวิจัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งของ มาตรฐานการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2553: 3) นอกจากนี้ การวิจัยยังเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ม.ป.ป.: 58)

การวิจัยของนิสิต นักศึกษานั้นนับเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ดังระบุไว้ใน มาตรฐานที่ 24 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2542: 14) หลักสูตรสาขาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาจึงกำหนดให้นิสิต นักศึกษาทำ วิจัยในระดับต่างๆ ทั้งปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ทั้งในรูปของรายงานการศึกษารายวิชาต่าง ๆ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือปริญญานิพนธ์

หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือหลักสูตรในแนวเดียวกันที่ใช้ชื่อ อื่น เช่น สารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศึกษา เป็นต้น ได้กำหนดให้การทำสารนิพนธ์ และ วิทยานิพนธ์ หรือปริญญานิพนธ์เป็นภาคบังคับของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา การวิจัยของนิสิต

นักศึกษาในสาขาวิชาอื่นจึงกระทำกันโดยต่อเนื่องในหัวข้อที่หลากหลาย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลประการหนึ่งคือ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นสาขาที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในลักษณะพลวัต เพราะมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นแรงขับเคลื่อน ในขณะที่พัฒนาการของสาขาวิชากระตุ้นให้มีการวิจัย การวิจัยก็มีประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ วิธีปฏิบัติ บริการสารสนเทศ ตลอดจนพัฒนาการทางวิชาชีพ (Matheny. 2008)

ในสาขาวิชาที่มีการวิจัยอย่างกว้างขวาง มักนิยมรวบรวมหรือคัดเลือกงานวิจัยมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ บันทึก เอกสาร ข่าวสาร อย่างมีระบบและมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสดงปริมาณการเน้นหรือความถี่ในการสื่อความหมาย เช่น การเปลี่ยนแปลงเนื้อหา ความน่าเชื่อถือของเนื้อหา โดยผู้วิจัยจะแยกเนื้อหาออกเป็นกลุ่มและปริมาณเนื้อหาตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้น (ประภาวดี สืบสนธิ์. 2530: 111)

สำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ นิยมนำวิทยานิพนธ์ และบทความวิจัยมาใช้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบของวิทยานิพนธ์และบทความวิจัย ดังนั้น จึงทำให้วิทยานิพนธ์และบทความวิจัยเป็นแหล่งงานวิจัยสำคัญที่มีปริมาณมาก การวิเคราะห์งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสถานะและแนวโน้มของการวิจัย เช่น ประเภทการวิจัย ขอบเขตเนื้อหา การนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิด วิธีดำเนินการวิจัย เป็นต้น ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย และกำหนดแนวทางในการทำวิจัยของนิสิต นักศึกษา อาจารย์ และบรรณารักษ์ เช่น ส่งเสริมให้มีการทำวิจัยในเรื่องสำคัญๆ ที่ยังมีการวิจัยน้อย ขยายขอบเขตหัวข้อเรื่องของงานวิจัย พัฒนาประเภทและวิธีวิจัย เป็นต้น ตลอดจนการกำหนดนโยบายในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

การวิเคราะห์งานวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในต่างประเทศ มีการวิเคราะห์ที่สะท้อนให้เห็นสถานะและแนวโน้มของงานวิจัยทั้งสาขา หรืออาจเลือกวิเคราะห์งานวิจัยในแขนงย่อย ๆ เช่น สารสนเทศด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ พฤติกรรมสารสนเทศ การรู้สารสนเทศ เป็นต้น หน่วยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ บทความวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และสาระสังเขป (Rochester; & Vakkari. 2003: Online; Dimitroff: 1992. Online; & Urquhart. 2010: Online) ส่วนการวิเคราะห์งานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการสำรวจและวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของสถาบันการศึกษา ซึ่งมีทั้งการศึกษาในภาพรวมและเฉพาะสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นสถานะและแนวโน้มของงานวิจัยทั้งสาขา (เพ็ญสุภา นาทอง. 2543; ภรณ์ ศิริโชติ. 2544; และ อัจฉรา ด้านพิทักษ์. 2547)

การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย นอกจากจะวิเคราะห์เพื่อศึกษาขอบเขตเนื้อหา และเขตภูมิศาสตร์ของเรื่องที่ศึกษาแล้วยังมีการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเภทของห้องสมุดของเรื่องที่ศึกษาด้วย ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (เพ็ญสุภา นาทอง. 2543; ภรณ์ ศิริโชติ. 2544; และ สุพิศตรา ศิริวัฒน์. 2547) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นห้องสมุดที่มีพัฒนาการที่เจริญก้าวหน้ามากที่สุดบรรดาห้องสมุดประเภทต่างๆ และมีบทบาทสำคัญในการ

สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนและการวิจัยในระดับอุดมศึกษา โดยจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบแก่นิสิต นักศึกษา และอาจารย์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ การวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้ห้องสมุดสามารถปรับปรุงและพัฒนาบริการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ความต้องการของผู้ใช้ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าเป็นการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในภาพรวม ยังไม่มีการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในแขนงวิชาย่อย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553 ทั้งนี้เป็นวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ และวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ทำโดยนิสิตในสาขาวิชาอื่นๆ เช่น สาขาบริหารการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ เทคโนโลยีทางการศึกษา การอุดมศึกษา และวิจัยการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้จะวิเคราะห์วิทยานิพนธ์โดยศึกษาด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย การนำทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังมีความมุ่งหมายที่จะสังเคราะห์ผลการวิจัยด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 โดยศึกษาด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และ การนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย
2. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 ที่มีประเด็นร่วมกัน และสรุปภาพรวมของความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสถานะและแนวโน้มของการทำวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนการสังเคราะห์ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้ ยังเป็นการรวบรวมบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่จัดทำในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าและอ้างอิงถึง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จากสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย พิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 จำนวน 18 แห่ง รวม 210 ชื่อเรื่อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่องตามเกณฑ์การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากการศึกษารวบรวมเรื่องที่เกี่ยวข้อง ในด้านสถาบันสาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย การนำทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย
2. การสังเคราะห์ หมายถึง การศึกษาผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ที่นำมาวิเคราะห์และประมวล เปรียบเทียบข้อค้นพบหรือผลที่เกิดจากการวิจัย เพื่อหาข้อสรุปที่สะท้อนภาพรวมของผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
3. วิทยานิพนธ์ หมายถึง งานวิจัยของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ซึ่งอาจเรียกว่าวิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์แตกต่างกันไปตามแต่ละสถาบันจะกำหนด
4. วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย หมายถึง วิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์ทุกสาขาวิชาที่มีประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
5. ประเด็นร่วมกัน หมายถึง ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีแนวเรื่องหรือประเด็นเรื่องเดียวกัน
6. ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หมายถึง เนื้อหาของวิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทั้งนี้รวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน
7. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ขึ้นตรงต่อภาครัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 79 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 14 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ 16 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง
8. ปี พ.ศ. 2543 - 2553 หมายถึง ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่วิทยานิพนธ์ตามที่ปรากฏในหน้าปกหรือหน้าปกในวิทยานิพนธ์
9. สถาบัน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์วิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์ ที่นิสิต นักศึกษาในสถาบันนั้นๆ เป็นผู้จัดทำ

10. สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในระดับมหาบัณฑิตของ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย และมีนิสิต นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุด มหาวิทยาลัย เช่น สาขาบริหารการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ เทคโนโลยีทางการศึกษา การอุดมศึกษา และวิจัยการศึกษา เป็นต้น

11. ประเภทของการวิจัย หมายถึง ประเภทของการวิจัยที่แบ่งตามลักษณะของ ข้อมูล ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยประเมินผล การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยทดลองขั้นต้น การวิจัยกึ่งทดลอง การวิจัยทดลองแท้ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบบผสมวิธี และการวิจัยเชิงพัฒนาระบบ

12. ขอบเขตเนื้อหา หมายถึง ประเด็นเนื้อหาของวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่อง ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 7 หัวข้อ ได้แก่ 1) การบริหารและจัดการห้องสมุด 2) งานเทคนิคห้องสมุด 3) งานบริการและกิจกรรมห้องสมุด 4) ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ 5) ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ 6) เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ 7) อื่นๆ

13. วิธีดำเนินการวิจัย หมายถึง ขั้นตอนกระบวนการในการทำวิจัย ประกอบด้วย

13.1 ประชากร หมายถึง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิต/นักศึกษา อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

13.2 กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง บางส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยเลือกขึ้นมาเป็นตัวแทนในการศึกษา ได้แก่ นิสิต/นักศึกษา อาจารย์ ผู้ใช้บริการ บรรณารักษ์ ผู้บริหาร เป็นต้น

13.3 การสุ่มตัวอย่าง หมายถึง วิธีการได้มาซึ่งตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

13.3.1 การสุ่มโดยใช้ความน่าจะเป็น เช่น การสุ่มอย่างง่าย การสุ่มอย่างมีระบบ การสุ่มตามระดับชั้น การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

13.3.2 การสุ่มโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น เช่น การสุ่มแบบบังเอิญ การสุ่มแบบโควต้า การสุ่มแบบเจาะจง และการสุ่มตามความสะดวก

13.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บหรือบันทึกข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบสังเกต และแบบทดสอบ

13.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในวิทยานิพนธ์ ได้แก่

13.5.1 สถิติพรรณนาหรือสถิติบรรยาย หมายถึง สถิติที่ใช้บรรยายคุณลักษณะ เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมัธยฐาน

13.5.2 สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง หมายถึง สถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง สรุปอ้างอิงไปสู่ประชากรหรือสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน เช่น การทดสอบค่า t -test / z -test การทดสอบค่า F -test การหาค่าสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอย และการทดสอบค่า Chi-square

14. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีอุปนัย หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ทฤษฎีสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ จัดบันทึกและทำตารางนี้ ข้อมูล ทำข้อสรุปชั่วคราว ลดทอนข้อมูลที่ซ้ำซ้อน สร้างข้อสรุปและพิสูจน์ข้อสรุป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การวิจัย
 - 1.1 ความหมายของการวิจัย
 - 1.2 ประเภทของการวิจัย
 - 1.3 ขั้นตอนของการทำวิจัย
 - 1.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
 - 1.5 วิธีสุ่มตัวอย่าง
 - 1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.8 ความสำคัญของทฤษฎีต่อการวิจัย
2. การวิเคราะห์เนื้อหาการวิจัย
 - 2.1 ประวัติและความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา
 - 2.2 ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา
 - 2.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา
3. การสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.1 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.2 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.3 เทคนิคการสังเคราะห์งานวิจัย
4. ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
 - 4.1 ความหมายของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
 - 4.2 บทบาทและหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
 - 4.3 การดำเนินงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

การวิจัย

การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์ทุกสาขา เป้าหมายที่สำคัญของการวิจัยคือการได้มาซึ่งความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่เราต้องการศึกษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คำว่า “หลักวิชาการ” ในที่นี้หมายถึง การกระทำที่มีระบบที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ซึ่งจะเป็นไปได้ต่อเมื่อผู้แสวงหาความรู้หรือผู้วิจัยนั้นมีความเข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัยที่จะได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองต้องการศึกษาก่อนที่จะลงมือทำวิจัย ซึ่งหมายความว่าผู้ที่จะทำวิจัยจำต้องรู้ถึงลักษณะทั่วไปของงานวิจัย ขั้นตอนของการวิจัยและรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนทั้งเชิงทฤษฎีและในด้านปฏิบัติ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2540: 1)

ความหมายของการวิจัย

คำว่า “การวิจัย” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Research ในการประชุม Pan Pacific Science Congress เมื่อ พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) ณ สหรัฐอเมริกา นักวิชาการได้ให้ความหมายของ “RESEARCH” ตามตัวอักษรแต่ละตัวไว้ดังนี้ (ยุท ใทยวรรณ; และ กุสุมา ผลาพรหม. 2553: 15)

R = Recruitment & Relationships หมายถึง การฝึกคนให้มีความรู้ รวมทั้งรวบรวมผู้มีความรู้มาปฏิบัติงานร่วมกัน ติดต่อสัมพันธ์และประสานงานกัน

E = Education & Efficiency หมายถึง ผู้วิจัยจะต้องมีการศึกษา มีความรู้และมีสมรรถภาพสูงในการวิจัย

S = Sciences & Stimulation หมายถึง การวิจัยเป็นศาสตร์ที่ต้องพิสูจน์ เพื่อค้นคว้าหาความจริงและผู้วิจัยจะต้องมีแรงกระตุ้นจากภายใน มีความคิดริเริ่มและความกระตือรือร้นที่จะวิจัย

E = Evaluation & Environment หมายถึง ผู้วิจัยจะต้องรู้จักการประเมินผลดูว่า สิ่งที่ต้องการวิจัยมีประโยชน์สมควรจะทำต่อไปหรือไม่ และต้องรู้จักใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ในการวิจัย

A = Aim & Attitude หมายถึง มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่แน่นอนและมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยและติดตามผลของการวิจัย

R = Result หมายถึง ผลของการวิจัยที่ได้จะเป็นผลทางไหนก็ตาม จะต้องยอมรับผลของการวิจัยนั้นอย่างดุษฎี เพราะเป็นผลที่ได้มาจากการค้นคว้าอย่างมีระบบ

C = Curiosity ผู้วิจัยต้องมีความอยากรู้อยากเห็น มีความสนใจและขวนขวายในการวิจัยอยู่ตลอดเวลา

H = Horizon เมื่อผลการวิจัยปรากฏมาแล้ว ย่อมทำให้ทราบและเข้าใจในปัญหาเหล่านั้นได้เหมือนกับเกิดแสงสว่างขึ้น แต่ถ้ายังไม่เกิดแสงสว่างผู้วิจัยจะต้องดำเนินการต่อไปจนกว่าจะพบแสงสว่าง

ชูสสเลอร์ (Schuessler. 1964: 2) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาความจริง หรือความรู้ที่เชื่อถือได้ เพื่อนำผลของการค้นคว้ามามากำปัญหาหรือตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

จุมพล สวัสดิยากร (2520: 10) ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง วิธีการศึกษาค้นคว้าหาความจริงอย่างจริงจัง ด้วยระบบและวิธีการอันถูกต้องเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ในสิ่งที่วิจัยนั้น

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536: 1) ให้ความหมายการวิจัยว่า เป็นกระบวนการต่างๆ ที่ดำเนินไปอย่างมีระเบียบและกฎเกณฑ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการตีความหมายข้อมูลทั้งหมดนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบอันถูกต้องต่อปัญหาหรือคำถามที่ได้ตั้งไว้

เรืองอุไร ศรีนิลทา (2535: 5) เสนอว่า การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง นั่นคือ การพยายามคิดไตร่ตรองหาวิธีการศึกษาค้นคว้าที่เหมาะสม แล้วดำเนินการศึกษาด้วยวิธีการนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่แม่นยำมากที่สุด มีข้อบกพร่องหรือคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด โดยปราศจากความลำเอียง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง/ปัญหาหนึ่ง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิควิธีการที่น่าเชื่อถือในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องที่ความรู้ในเรื่องนั้นๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ประเภทของการวิจัย

การวิจัยสามารถแบ่งได้หลายประเภท และการเรียกชื่อประเภทของการวิจัยขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้จำแนก เช่น จำแนกตามสาขาวิชา วัตถุประสงค์ กาลเวลา ลักษณะข้อมูล เป็นต้น (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2544: 20) ในที่นี้ การวิจัยแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เป็นวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยทั่วไป เพื่อให้ทราบสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน เช่น การสำรวจองค์กร (Organization survey) การวิเคราะห์งาน (Job analysis) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary or content analysis) การสำรวจประชามติ (Public opinion survey) การสำรวจชุมชน (Community survey)

2. การวิจัยประเมินผล (Evaluation research) เป็นกระบวนการค้นคว้าข้อเท็จจริงด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อนำเสนอข้อค้นพบแก่ผู้ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลที่เทียบกับเกณฑ์และนำเสนอผู้ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ

3. การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมีการกระทำหรือให้สิ่งทดลอง (Treatment) ที่แตกต่างกันในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วสังเกตหรือวัดผลที่ได้จากการศึกษานั้น โดยใช้แบบทดสอบหรือเครื่องมือวัดอื่นๆ แล้วนำผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกันด้วยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งที่ใช้เพื่ออธิบายเนื้อหาสาระของการสื่อสารอย่างมีหลักเกณฑ์มีระบบและสามารถอธิบายในเชิงปริมาณได้ด้วย

5. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการศึกษาหาความรู้อย่างเป็นระบบ เน้นการศึกษาเกี่ยวกับสังคมและมนุษย์ในสังคม เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์อย่างลึกซึ้ง มุ่งอธิบาย รายละเอียด จำแนกองค์ประกอบ ประเมินสถานการณ์ และวิเคราะห์กลยุทธ์ จนสามารถสร้าง องค์ความรู้ใหม่

สุภางค์ จันทวานิช (2551: 12-15) อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่มีการดึงข้อมูลจากบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อพยายาม อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยใช้กระบวนการซึ่งผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ มอง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากหลายแง่มุมให้เห็นภาพรวม โดยใช้การพรรณนา ส่วนการวิเคราะห์ นักวิจัยใช้วิธีการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งเป็นการนำข้อมูลเชิงรูปธรรมย่อยๆ หลายๆ กรณีมาสร้างข้อสรุปเชิงนามธรรมโดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบ เนื่องจากการศึกษา ปรากฏการณ์เป็นการศึกษามนุษย์ จึงให้ความสำคัญและเคารพผู้ถูกวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ของการวิจัยแบบนี้ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การปริทัศน์เอกสาร

6. การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) เป็นการนำเทคนิควิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาผสมผสานกันในการทำวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์ เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนั้นสามารถตอบคำถามการวิจัยได้สมบูรณ์มากกว่าการใช้เทคนิควิธีวิจัยเชิง ปริมาณหรือเทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว ภายใต้ความเชื่อที่สามารถลดข้อ จำกัดของวิธีการวิจัยแต่ละวิธี ใช้จุดเด่นของการวิจัยเชิงปริมาณมาแก้ไขจุดด้อยของการวิจัยเชิง คุณภาพ ขณะเดียวกันอาจใช้จุดเด่นของการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้แก้ไขจุดด้อยของการวิจัยเชิง ปริมาณ สามารถเติมเต็มซึ่งกันและกันเพื่อให้เข้าถึงประเด็นปัญหาของการวิจัยได้ด้วยมุมมองใหม่ ๆ (ยรรยง ผิวอ่อน; และ รัตนาภรณ์ ไตรสร. 2552: 2)

7. การวิจัยเชิงพัฒนาระบบ เป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาหรือสร้างระบบงาน คอมพิวเตอร์ตามความต้องการของผู้ใช้หรือองค์กร เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของ ระบบเดิม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้หรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ศักยภาพและ ความสามารถในการทำงานของบุคลากรและการดำเนินงานขององค์กรให้มากขึ้น (สำราญ กมลา ยุตต์. 2554: 9-5)

การจัดประเภทของการวิจัยมีมากมายหลายประเภท และมีความซ้ำซ้อนกันระหว่าง เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งแต่ละประเภท ในการเลือกใช้การวิจัยประเภทใด นักวิจัยจะต้องศึกษาให้ เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้เลือกประเภทของการวิจัยได้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาวิจัยที่ต้องการ การศึกษา โดยทั่วไปในการเลือกใช้ประเภทของการวิจัย ควรพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป้าหมายที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ ลักษณะของปัญหาวิจัย ลักษณะวิธีการที่จะเข้าถึงข้อมูลตลอดจน ทรัพยากรและเวลาในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนของการทำวิจัย

การวิจัยที่ดีจะต้องมีการดำเนินไปอย่างเป็นกระบวนการเป็นขั้นตอน ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญหลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อการวิจัย ผู้ที่ต้องการทำวิจัยต้องมีเป้าหมายชัดเจนว่าตนต้องการศึกษาเรื่องอะไร เพราะเหตุใด จึงจะสามารถกำหนดหัวข้อสำหรับการวิจัยได้อย่างเหมาะสม
2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย หลังจากที่ได้กำหนดหัวข้อการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่มีผู้ทำมาก่อน เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการทำวิจัย ไม่ทำวิจัยซ้ำซ้อนกับผู้อื่น และช่วยให้วางแผนการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องรู้จักแหล่งของเอกสาร ลักษณะและประเภทของเอกสาร หลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร การอ่านและจดบันทึก และหลักการนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
3. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยต้องสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยในเรื่องที่สนใจว่า การวิจัยครั้งนี้ต้องอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หลักการใด เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแผนภาพ หรือกรอบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันว่าปัญหาวิจัยและการดำเนินการวิจัยครั้งนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎี ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงเหตุผลในการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี ในการเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องรู้วิธีเขียน และรูปแบบในการเขียน
4. การตั้งสมมุติฐานการวิจัย ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะตั้งสมมุติฐานซึ่งเป็นการคาดคะเนคำตอบไว้ล่วงหน้าโดยอาศัยเหตุผลอันอาจจะได้มาจากความรู้ ประสบการณ์ หรือจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ผู้วิจัยต้องมีความรู้เรื่องลักษณะของสมมุติฐานที่ดี และรู้วิธีการเขียนสมมุติฐาน
5. การออกแบบการวิจัย ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะต้องออกแบบรายละเอียดของการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างแม่นยำ การออกแบบการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การออกแบบการสุ่มตัวอย่าง (Sampling design) ผู้วิจัยจะต้องใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนที่ดีของประชากร และมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เพื่อให้ผลการวิจัยสรุปอ้างอิงไปยังประชากรได้

5.2 การออกแบบการวัดตัวแปร (Measurement design) ผู้วิจัยจะต้องวางแผนว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใดในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดอย่างแท้จริง จะมีวิธีตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออย่างไร จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร จึงจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และครบถ้วน

5.3 การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis design) เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้วจะต้องกำหนดสถิติที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูล โดยเลือกสถิติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อตกลงเบื้องต้นของสถิตินั้นๆ

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นตอนที่ 5 โดยนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงๆ ที่ใช้ในการวิจัย

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายข้อมูล ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ ในขั้นตอนที่ 6 ก่อนว่ามีความถูกต้องสมบูรณ์ ครบถ้วนเพียงใดแล้วจึงจัดกระทำกับข้อมูล โดยอาจนำมาจัดเข้าตารางแล้ววิเคราะห์ โดยใช้สถิติตามที่ได้วางแผนไว้ พร้อมทั้งแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8. การสรุปและเขียนรายงานการวิจัย ในขั้นนี้ผู้วิจัยทำการสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้หรือในการวิจัยครั้งต่อไป จากนั้นจึงเขียนรายงานและจัดพิมพ์การเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยควรเขียนตามรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยของแต่ละประเภท และตามที่หน่วยงานหรือสถาบันกำหนด โดยพยายามใช้ภาษาที่ถูกต้อง รัดกุม และเข้าใจง่าย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของการวิจัย เพราะเป็นหน่วยให้ข้อมูลที่มีคุณค่าเพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ถ้าหากปราศจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างแล้วย่อมไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้ (สิน พันธุ์พินิจ, 2553: 113)

ประชากร (Population) หมายถึง ทุกๆ หน่วยของสิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิตที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นประชากรเป้าหมายในการวิจัย การได้มาซึ่งประชากรที่จะศึกษานั้น ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเองว่าประชากรคือใคร มีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาวิจัยเป็นสำคัญ เช่น การวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์สถาบันราชภัฏ ประชากรในการวิจัย คือ อาจารย์สถาบันราชภัฏทุกคนทั่วประเทศ แต่ถ้าต้องการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์สถาบันราชภัฏพระนคร ประชากรในการวิจัย คือ อาจารย์สถาบันราชภัฏพระนคร เท่านั้น

ประเภทของประชากร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประชากรที่มีจำนวนจำกัด (Finite population) หมายถึง ประชากรที่สามารถนับจำนวนได้แน่นอน เช่น จำนวนอาจารย์สถาบันราชภัฏพระนครในปีการศึกษา 2543 หรือจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันราชภัฏในปีการศึกษา 2543 เป็นต้น

2. ประชากรที่มีจำนวนไม่จำกัด (Infinite population) หมายถึง ประชากรที่ไม่สามารถนับจำนวนได้แน่นอน หรือถ้าจะนับจริงๆ ต้องใช้เวลามาก ซึ่งอาจไม่มีความจำเป็นต้องทราบรายละเอียดขนาดนั้น เช่น ปริมาณน้ำฝนทุกท้องที่ทั่วประเทศไทย จำนวนเส้นผมบนศีรษะ จำนวนเมล็ดข้าวในยุ้ง เป็นต้น

ลักษณะของประชากร แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ประชากรที่มีลักษณะเอกพันธ์ (Homogenous population) หมายถึง ประชากรที่สมาชิกในหน่วยมีคุณลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่น ข้าวหอมมะลิเหมือนกัน ใบไม้ของพืชชนิดเดียวกัน ครูเพศเดียวกัน คนอาชีพเดียวกัน เป็นต้น

2. ประชากรที่มีลักษณะวิวิธพันธ์ (Heterogeneous population) หมายถึง ประชากรที่สมาชิกในหน่วยมีคุณลักษณะแตกต่างกัน เช่น ข้าวต่างประเภทกัน ใบไม้ของพืชต่างชนิดกัน ครูต่างเพศกัน เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง บางส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยเลือกมาเป็นตัวแทนในการศึกษาตัวแปรหรือคุณลักษณะที่สนใจ เพื่อสรุปอ้างอิงไปยังประชากร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ดีจะต้องมีความเป็นตัวแทนและมีขนาดที่เหมาะสม รวมทั้งมีการกำหนดหน่วยตัวอย่างและกรอบตัวอย่างให้ชัดเจน

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ดี มีดังนี้

1. มีความเป็นตัวแทน (Representativeness) คือ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะต่างๆ ที่สำคัญของประชากรครบถ้วน หรือมีโครงสร้างต่างๆ เหมือนกับประชากรและถูกสุ่มมาโดยปราศจากความลำเอียง

2. มีขนาดเหมาะสมหรือใหญ่พอ (Adequate size or large sample) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ต้องมีขนาดพอเหมาะ ไม่น้อยเกินไป ควรมีขนาดใหญ่พอที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นทางสถิติที่จะอ้างอิงไปยังประชากรได้ หรือเกิดความคลาดเคลื่อนในขนาดที่ยอมรับได้

วิธีสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) และการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability sampling) ซึ่งแต่ละประเภทจะมีลักษณะและวิธีการดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างในลักษณะเช่นนี้ทำให้โอกาสถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกทุกหน่วยในประชากรนั้นไม่เท่ากัน จึงไม่สามารถทราบค่าความน่าจะเป็นของสมาชิกแต่ละหน่วยที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่าง และไม่สามารถจะคาดคะเนหรือคำนวณความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 41)

ข้อดีของการสุ่มวิธีนี้คือ ง่ายและสะดวกในการปฏิบัติ ไม่ต้องทำกรอบรายชื่อในการสุ่ม ประหยัดงบประมาณและประหยัดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น แบ่งออกเป็น 4 วิธี คือ

1. การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีกฎเกณฑ์ จะเลือกใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการจนครบถ้วน

2. การสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดจำนวนของตัวอย่างตามลักษณะที่ต้องการและสุ่มตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มย่อยๆ วิธีนี้เหมือนกับการสุ่มแบบแบ่งชั้น แต่แตกต่างกันที่การได้มาของตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบโควตาไม่ใช้ความน่าจะเป็นในกลุ่ม ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างได้ตามสะดวกตามประสบการณ์ของผู้วิจัยเท่ากับจำนวนสัดส่วนที่คำนวณได้

3. การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการสุ่มที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เหตุผล หรือหลักเกณฑ์ส่วนตัวที่กำหนดขึ้นเอง เป็นเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่าง การสุ่มแบบนี้มักพบในการวิจัยเชิงลึกที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย

4. การสุ่มตามสะดวก (Convenience sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนถือเอาความสะดวกหรือความง่ายต่อการเก็บข้อมูลเป็นหลัก

2. การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่เปิดโอกาสให้ทุกหน่วยประชากร (Unit) ในกรอบของการสุ่มตัวอย่าง (Sampling frame) มีสิทธิ์ถูกเลือกเป็นตัวอย่างเท่าๆ กัน กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาได้มาจากการสุ่ม (Random) ซึ่งสามารถจะคำนวณได้ว่าโอกาสที่จะถูกเลือกของแต่ละหน่วยตัวอย่างเป็นเท่าใด

วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น แบ่งออกเป็น 5 วิธี คือ

1. การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เป็นวิธีการเลือกตัวอย่างที่รู้จักกันมากที่สุด สมาชิกแต่ละหน่วยของประชากรมีโอกาสที่จะได้รับเลือกเท่าๆ กัน การสุ่มอย่างง่าย ทำได้ 2 วิธี คือ

1.1 วิธีจับสลาก วิธีนี้เหมาะกับประชากรที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก โดยการเขียนหมายเลขของประชากรทั้งหมดลงในสลาก ม้วนใส่ภาชนะคละกั้นให้ทั่วถึง แล้วหยิบขึ้นมาจนได้จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

1.2 วิธีการใช้ตารางเลขสุ่ม วิธีการนี้เหมาะกับประชากรที่มีขนาดใหญ่ ผู้วิจัยจะต้องกำหนดหมายเลขแทนประชากรทั้งหมดที่จะใช้ในการวิจัย แล้วคัดเลือกตัวเลขจากตารางเลขสุ่มที่เรียงลำดับตัวเลขไว้เรียบร้อยแล้ว โดยสุ่มหาจุดเริ่มต้นก่อน แล้วอ่านตัวเลขจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง หรือตามแนวทแยงมุมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งหน่วยตัวอย่างแต่ละหน่วยที่ถูกสุ่มพิจารณาจากจำนวนหลักและค่าตัวเลขในตารางเลขสุ่มที่ไม่เกินขนาดของจำนวนประชากร

2. การสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) เป็นสุ่มตัวอย่างที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ตัวอย่างที่ได้รับเลือกกระจายไปทั่ว ไม่ให้ตัวอย่างไปรวมอยู่ที่ตรงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง วิธีนี้เหมาะสำหรับกลุ่มประชากรที่อยู่กันอย่างมีระบบหรือมีบัญชีรายชื่อของหน่วยประชากรอยู่แล้ว อาจเป็นบัญชีรายชื่อที่หน่วยงานจัดทำขึ้น ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องจัดทำฉลากให้เสียเวลา สามารถนำบัญชีรายชื่อของหน่วยประชากรไปสุ่มได้ทันที โดยมีวิธีการดังนี้

3. การสุ่มตามระดับชั้น (Stratified random sampling) เป็นการสุ่มที่ใช้ในกรณีประชากรมีลักษณะบางอย่างที่แตกต่างกันจนสามารถจัดเป็นชั้น (Stratum) ได้ ซึ่งประชากร

ภายในชั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และประชากรระหว่างชั้นมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน วิธีการสุ่มมีดังนี้

3.1 แบ่งประชากรออกเป็นชั้นๆ ให้ประชากรแต่ละชั้นมีลักษณะแตกต่างกันมากที่สุด และภายในชั้นมีลักษณะเหมือนกันมากที่สุด โดยแบ่งตามลักษณะของตัวแปรที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

3.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) หรือจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ผู้วิจัยต้องการ

3.3 คำนวณสัดส่วนของการสุ่ม (Sampling proportion) เพื่อนำไปหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น

3.4 สุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย หรือวิธีสุ่มแบบมีระบบแล้วแต่ความเหมาะสมตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ในแต่ละชั้น แล้วนำมารวมกันเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

4. การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เป็นการสุ่มที่ใช้ในกรณีประชากรอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย และแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ ตามธรรมชาติ หรือตามการจัดการของหน่วยงานต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวกับผู้วิจัย แต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีสมาชิกเท่ากัน หลักการของการสุ่มแบบนี้ คือ ใช้กลุ่มเป็นหน่วยในการสุ่ม แทนที่จะใช้สมาชิกของประชากรเป็นหน่วยในการสุ่มเช่นเดียวกับวิธีสุ่มอื่นๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจัดกลุ่มประชากรไปตามธรรมชาติ โดยยึดหลักให้สมาชิกภายในกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกันมากที่สุด (Heterogeneous) ซึ่งจะตรงกันข้ามกับการสุ่มแบบแบ่งชั้น

5. การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ในกรณีที่ประชากรที่มีจำนวนมากและขอบข่ายกว้างขวางจัดกระจายออกไปมาก การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะต้องกระทำหลายขั้นตอน และใช้วิธีสุ่มหลายๆ วิธีร่วมกัน โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ แล้วแบ่งกลุ่มย่อยๆ ต่อไปหลายครั้ง หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มเป็นกลุ่มจากกลุ่มใหญ่ไปหากกลุ่มย่อยตามลำดับ เมื่อได้กลุ่มย่อยแล้วจึงทำการสุ่มหน่วยตัวอย่างจากกลุ่มย่อยที่สุ่มได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจำเป็นต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์หาคำตอบ วิธีการที่จะรวบรวมข้อมูลได้ก็จะต้องใช้เครื่องมือซึ่งเรียกว่า เครื่องมือในการวิจัย (Research instrument) ยุทธ ไกยวรรณ และ กุสุมา ผลาพรหม (2553: 161) ได้อธิบายถึงประเภทต่างๆ ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยจำแนกตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นชุดของคำถามที่ใช้สอบถามข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นต่างๆ ของผู้ตอบ ทำให้ได้ข้อเท็จจริงทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต

โครงสร้างของแบบสอบถาม มีส่วนประกอบที่สำคัญดังนี้

1. คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เป็นส่วนแรกของแบบสอบถามที่จะชี้แจงโดยระบุว่าผู้ตอบแบบสอบถามนี้เป็นใคร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร คำตอบแบบสอบถามมีความสำคัญอย่างไร หรือนำมาใช้ประโยชน์อะไร อธิบายส่วนประกอบของแบบสอบถามว่าแบ่งเป็นกี่ตอน อธิบายวิธีการตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ และส่วนสุดท้ายของคำชี้แจงควรกล่าวขอบคุณในความร่วมมือล่วงหน้า พร้อมทั้งระบุชื่อเจ้าของแบบสอบถามหรือผู้วิจัย

2. สถานภาพของผู้ตอบ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนนี้จะนำตัวแปรที่ผู้วิจัยจะศึกษามาสอบถาม ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแปรต้นที่เกี่ยวกับตัวผู้ตอบ เช่น เพศ สถานภาพสมรส รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน เป็นต้น

3. ข้อความที่เกี่ยวกับตัวแปรที่จะวัด ส่วนใหญ่จะเป็นการถามรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรตาม ซึ่งถามในประเด็นหลักและประเด็นย่อยๆ โดยจัดคำถามประเภทเดียวกันไว้ด้วยกัน และในกรณีที่มีคำถามประเภทเดียวกันหลายข้อ นิยมแบ่งเป็นตอนๆ เพื่อให้สะดวกในการคิดตอบ และไม่ให้ผู้ตอบเบื่อหน่าย

รูปแบบของคำถามในแบบสอบถาม โดยทั่วไปลักษณะของคำถามในแบบสอบถามมี 3 รูปแบบ คือ

1. คำถามปลายปิด (Closed form) เป็นคำถามที่มีคำตอบให้ผู้ตอบเลือกตอบ
2. คำถามปลายเปิด (Open form) เป็นคำถามที่ไม่มีคำตอบให้เลือกตอบ ผู้ตอบสามารถตอบได้โดยอิสระ
3. คำถามแบบผสม (Mixed form) เป็นแบบที่มีทั้งข้อคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิดรวมกัน

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview form) เป็นชุดคำถามที่ใช้ถามและใช้จดบันทึกคำตอบของการสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้บันทึกคำตอบที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์

ประเภทของแบบสัมภาษณ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามกำหนดไว้แน่นอน ผู้สัมภาษณ์จะต้องดำเนินการเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะสัมภาษณ์กี่คนก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนจะได้รับคำถามเดียวกันหมดตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ ส่วนคำตอบอาจแตกต่างกัน แบบสัมภาษณ์ประเภทนี้มีลักษณะไม่ค่อยยืดหยุ่น ผู้สัมภาษณ์ไม่อาจตั้งคำถามหรือดัดแปลงคำถามตามใจชอบได้ แต่มีข้อดีคือ จัดหมวดหมู่ข้อมูลได้ง่ายและสะดวกในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ อาจใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยๆ ก็ได้ เหมาะสำหรับผู้สัมภาษณ์ที่มีความชำนาญในการสัมภาษณ์น้อย

2. แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Non-structured interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดคำถามไว้แน่นอน ให้อิสระแก่ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ในการถามตอบอย่างเต็มที่โดยกำหนดแนวทางหรือหัวข้อการสัมภาษณ์กว้างๆ ผู้สัมภาษณ์อาจใช้คำถามเชิง

ลึก ไม่จำเป็นต้องกำหนดจำนวนคำถาม แต่สามารถสัมภาษณ์จนได้คำตอบเป็นที่พอใจ นอกจากนี้ ยังไม่จำเป็นต้องใช้คำถามที่เหมือนกันหมดกับผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน นับว่าเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ยืดหยุ่นกว่าแบบมีโครงสร้าง การจะได้ข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ลักษณะนี้เหมาะสำหรับผู้สัมภาษณ์ที่มีความชำนาญ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ มักใช้วิธีการและแบบสัมภาษณ์ประเภทนี้ เพราะสามารถถามได้ลึกซึ่งทุกแง่ทุกมุม

3. แบบบันทึก เป็นแบบที่สร้างขึ้นเพื่อกรอกข้อมูลของสิ่งที่ต้องการศึกษาเชิงวิเคราะห์ และเมื่อบันทึกในแบบบันทึกแล้ว บางกรณีต้องสร้างแบบวิเคราะห์อีก 1 ฉบับ เพื่อนำข้อมูลจากแบบบันทึกมากรอกลงเพื่อแจกแจงนับความถี่อีกต่อหนึ่ง แล้วนำไปคำนวณค่าสถิติที่ต้องการต่อไป แบบบันทึกมีใช้มากในงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เนื้อหา การกำหนดรายการในแบบบันทึก ผู้วิจัยต้องพิจารณาจากความมุ่งหมายของการวิจัย

4. แบบสังเกต การสังเกตเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากโดยเฉพาะครูหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการวัดหรือประเมินผล การสังเกตเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในลักษณะของการเฝ้าดู ศึกษาเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของสิ่งที่สังเกต หรือพฤติกรรมของสิ่งที่ต้องการศึกษา อาจจะเป็นลักษณะบุคลิกภาพ การใช้คำพูด ภาษาท่าทาง กิจกรรม ทักษะและความสามารถ และสภาพแวดล้อม ข้อมูลที่ได้จะถูกต้องเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่สังเกต ผู้ถูกสังเกต และผู้สังเกต โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. แบบทดสอบ เป็นชุดของข้อคำถามหรือกลุ่มงานใดๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเราให้ผู้ถูกทดสอบแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาให้ผู้วิจัยสังเกตได้ และวัดได้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ ถ้าหากว่าปราศจากสถิติแล้วนักวิจัยก็จะไม่สามารถดำเนินการวิจัยให้สำเร็จได้ (สิน พันธุ์พินิจ. 2553: 239-241)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นกลุ่มสถิติที่วิเคราะห์ข้อมูลแล้วพรรณนาหรือบรรยายให้เห็นลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งที่ศึกษา หรือปรากฏการณ์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจเป็นประชากรกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ แต่ผลที่ได้จากการศึกษานั้นจะบอกได้เพียงเฉพาะลักษณะของกลุ่มที่ศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำผลสรุปที่ได้ไปอ้างอิงหรือไปทำนายค่าของกลุ่มอื่นได้ สถิติพรรณนาที่ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution)

1.1.1 ความถี่ (Frequency) หมายถึง จำนวนคะแนนหรือข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มนั้นๆ หรือในช่วงคะแนนนั้นๆ

การแจกแจงความถี่ หมายถึง การจัดกลุ่มของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ให้อยู่เป็นชุดเดียวกันตามระดับของตัวแปร โดยอาจจะเรียงจากมากไปหาน้อย หรือเรียงจากน้อย

ไปหามาก เพื่อให้สามารถตรวจนับได้ว่า ในกลุ่มหนึ่งๆ หรือช่วงคะแนนหนึ่งๆ มีข้อมูลอยู่จำนวนเท่าใดหรือมีความถี่อยู่เท่าใด

1.1.2 ร้อยละ (Percentage) หมายถึง ค่าของอัตราส่วนที่มีฐาน (หรือส่วน) เป็น 100 ข้อมูลที่อยู่ในรูปของการแจกแจงความถี่โดยทั่วไปผู้วิจัยมักจะนำเสนอในรูปร้อยละควบคู่ไปด้วย เนื่องจากเป็นตัวเลขที่เข้าใจง่าย และแปลความหมายได้ง่าย นิยมเรียกว่า เปอร์เซ็นต์ หรือแทนด้วยสัญลักษณ์

1.2 การวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลาง (Central tendency) เป็นการหาค่ากลางหรือตัวแทนของข้อมูลแต่ละชุดเพื่อให้ทราบค่าตัวแทนของข้อมูล ได้แก่

1.2.1 มัชฌิมเลขคณิตหรือ ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.2.2 มัชฌิมฐาน (Median) เป็นค่ากึ่งกลางของข้อมูลแต่ละชนิด

1.2.3 ฐานนิยม (Mode) เป็นค่าที่ซ้ำกันมากที่สุด

1.3 การวัดการกระจาย (Variability) เป็นการหาค่าความใกล้เคียงกันหรือความมากน้อยของการกระจายของข้อมูล ถ้าหากข้อมูลมีการกระจายมากแสดงว่าข้อมูลแต่ละตัวมีความแตกต่างกันมาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากข้อมูลกระจายน้อยก็หมายความว่าข้อมูลแต่ละตัวมีค่าใกล้เคียงกัน สถิติที่ใช้ในการวัดการกระจาย ได้แก่

1.3.1 พิสัย (Range) เป็นความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่มีค่าสูงสุดกับข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด

1.3.2 ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation--QD) คือ ค่าครึ่งหนึ่งของความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1

1.3.3 ค่าเบี่ยงเบนเฉลี่ย (Mean Deviation--MD) เป็นค่าเฉลี่ยของค่าเบี่ยงเบนของข้อมูลแต่ละตัวที่เบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ยของข้อมูลของกลุ่มโดยทั่วไป สถิตินี้ไม่ค่อยนิยมใช้กันมากนัก

1.3.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--S.D.)

1.4 สหสัมพันธ์ (Correlation) เป็นการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกหรือทางลบ และสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สถิติสหสัมพันธ์ที่นิยมใช้กัน ได้แก่

1.4.1 สหสัมพันธ์โมเมนต์ผลคูณเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation--PPMC)

1.4.2 สหสัมพันธ์ลำดับที่สเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation--SRC)

สถิติพรรณนาจะทำหน้าที่ในการสรุปข้อมูล (Summarizing) และอธิบายข้อมูลแก่นักวิจัย ทำให้นักวิจัยมองเห็นภาพรวมของข้อมูลเบื้องต้นได้ชัดเจนก่อนที่จะวิเคราะห์หาค่าสถิติในเชิงอนุมานต่อไป นอกจากสถิติพรรณนาชนิดต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีสถิติความถี่และค่าร้อยละซึ่งถือว่าเป็นสถิติเบื้องต้นมากและนิยมใช้กันทั่วไป

2. สถิติอนุมาน (Inferential statistics) เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำลักษณะของกลุ่มตัวอย่างหรือค่าสถิติที่ได้ไปอ้างอิงลักษณะหรือค่าที่แท้จริงของประชากร (Parameter) สถิติอนุมานจึงใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาหรือวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างแล้วสรุปอ้างอิงไปสู่ลักษณะของประชากรทั้งหมดที่กลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นตัวแทน สถิติอนุมานประกอบด้วยกลุ่มสถิติอิงพารามิเตอร์ และสถิติไม่อิงพารามิเตอร์ ดังนี้

2.1 สถิติอิงพารามิเตอร์ (Parametric statistics) ได้แก่

- 2.1.1 การทดสอบแบบ t (t-test)
- 2.1.2 การทดสอบแบบ Z (Z-test)
- 2.1.3 การทดสอบแบบ F (F-test)
- 2.1.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

2.2 สถิติไม่อิงพารามิเตอร์ (Non-parameter statistics) ได้แก่

- 2.2.1 การทดสอบด้วยไคสแควร์
- 2.2.2 การทดสอบมันน์-วิตนีย์ยู
- 2.2.3 การทดสอบเครื่องหมายแบบวิลคอกซัน
- 2.2.4 การทดสอบโคลโมโกรอฟ-สมิร์นอฟ

ความสำคัญของทฤษฎีต่อการวิจัย

บทบาท หน้าที่ หรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของวิทยาศาสตร์ คือ การอธิบายทำให้เกิดความเข้าใจ การทำนาย และการควบคุมบทบาทของการอธิบายนั้น ทฤษฎีมีหน้าที่ให้ความคิดเห็นและอธิบายว่าปรากฏการณ์ตามธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ทางสังคมมีสาเหตุอะไร ซึ่งบทบาทการอธิบายของวิทยาศาสตร์เรียกว่า ทฤษฎี (Kerlinger, 1973: 8) หรืออาจกล่าวในทางกลับกันว่าทฤษฎีมีหน้าที่อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ นั้นเอง (สิน พันธุ์พินิจ, 2551: 21)

ทฤษฎี (Theory) หมายถึง สิ่งที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างมีเหตุและผลเพื่อนำไปอธิบายปรากฏการณ์อย่างมีระบบ จากคำจำกัดความของทฤษฎีนี้ จะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับ 3 สิ่งด้วยกัน คือ

1. ทฤษฎีเป็นข้อเสนอที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของแนวคิดต่างๆ
2. ทฤษฎีแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือแนวคิดที่จะนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์

3. ทฤษฎีทำหน้าที่อธิบายปรากฏการณ์

การวิจัยเป็นวิธีทางวิทยาศาสตร์และทฤษฎีเป็นผลผลิตจากวิทยาศาสตร์ จึงกล่าวได้ว่าการวิจัยเป็นเครื่องมือในการสร้างทฤษฎีและทฤษฎีก็ช่วยสนับสนุนการวิจัย ซึ่งทฤษฎีมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดกรอบการวิจัย บอกให้ทราบว่ามีข้อมูลหรือตัวแปรอะไรบ้างที่ควรจะศึกษา จะออกแบบการวิจัยอย่างไร และมีการสังเกตอย่างไร

2. การจัดจำแนกและลำดับของข้อเท็จจริงที่กำลังศึกษา ถ้าหากนักวิจัยไม่ได้จำแนกและจัดลำดับหมวดหมู่สิ่งต่างๆ ที่จะศึกษาออกเป็นกลุ่มเป็นพวกแล้วจะทำการศึกษาลำบาก การแบ่งแยกตัวแปรต่างๆ ออกจากกันต้องอาศัยข้อเท็จจริงหรือทฤษฎีเป็นเกณฑ์

3. การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย การวิจัยจะต้องมีการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นส่วนของกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) ของการวิจัย เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยต้องศึกษาวรรณกรรมต่างๆ ที่เป็นหลักวิชาการ แนวคิด และทฤษฎีให้ครอบคลุมกลุ่มตัวแปรหรือประเด็นที่จะศึกษาว่ามีอะไรบ้าง

4. การกำหนดสมมุติฐาน ผลของการศึกษาวรรณกรรมต่างๆ ในส่วนของกรอบความคิดเชิงทฤษฎีจะช่วยให้นักวิจัยทราบว่าควรตั้งสมมุติฐานการวิจัยอย่างไร จึงจะเป็นไปตามมูลเหตุที่ทฤษฎีอื่นๆ กล่าวไว้และไม่ผิดพลาด

5. การกำหนดโครงสร้างการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยบางเรื่องไม่สามารถจะเก็บข้อมูลโดยการสังเกตได้ จึงต้องกำหนดโครงสร้างการเก็บข้อมูลในลักษณะอื่น เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนที่มีความเป็นผู้นำ จึงต้องอาศัยทฤษฎีช่วย

6. การสรุปข้อเท็จจริง การวิจัยบางเรื่องมีความซับซ้อน มีข้อเท็จจริงหลายระดับ เช่น การหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับปรากฏการณ์ของสังคม จึงต้องอาศัยทฤษฎีมาเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบ อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย

7. การพยากรณ์ ในกรณีที่นักวิจัยไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของปรากฏการณ์บางอย่างได้ ก็ใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาช่วยทำนายหรือพยากรณ์อนาคตโดยไม่จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเหล่านั้นมาก่อน

การวิเคราะห์เนื้อหา

ประวัติสังเขปการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหา นับเป็นเทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่มีความสำคัญ และมีประวัติยาวนาน เริ่มตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอ่านกันอย่างแพร่หลาย เพื่อศึกษาว่าหนังสือพิมพ์เหล่านั้นครอบคลุมเนื้อหาประเภทใด มากน้อยเพียงใด การวิเคราะห์เหล่านี้สะท้อนถึงคุณภาพและภาพลักษณ์ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับด้วย ต่อมานักวิจัยได้ใช้เทคนิคนี้ในการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ เช่น วิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์ ซึ่งมีบทบาทต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษ 1930 และ 1940 งานวิจัยชิ้นสำคัญที่ถือว่าเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบ ได้แก่ The Analysis of communication content หรือ การวิเคราะห์เนื้อหาในการสื่อสาร ซึ่งเขียนโดยเบอเรลสัน และ ลาซาร์สเฟลด์ (Berelson; & Lazarsfeld) ที่พิมพ์เผยแพร่ในปี 1948 ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีนักวิชาการหลายคนวิจารณ์ว่าการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการนับข้อมูลเชิงปริมาณเป็นวิธีวิจัยที่อ่อนด้อย อย่างไรก็ตามนักวิจัยที่นิยมใช้

วิธีการนี้ก็มิได้ให้ความสนใจกับข้อวิจารณ์ยังคงทำวิจัยต่อเนื่องมาตลอด เช่น ฮาโรล ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) นักวิชาการสาขารัฐศาสตร์ ได้ทำงานวิจัยหลายชิ้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) (Krippendorff. 2004: 3-11)

เบอเรลสัน นับเป็นนักวิจัยคนสำคัญที่ทำให้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาแพร่หลายไปสู่สาขาวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจาก สาขาการสื่อสาร เช่น รัฐศาสตร์ จิตวิทยา มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ วรรณคดี และภาษาศาสตร์ การวิเคราะห์เนื้อหาจึงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะสาร (Message) ในสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แต่ขยายไปสู่การวิเคราะห์เอกสาร ภาพ การ์ตูน สุนทรพจน์ และการโฆษณา (Krippendorff. 2004: 11-12)

ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา

เบอเรลสัน (Berelson) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งที่ใช้เพื่ออธิบายเนื้อหาสาระของการสื่อสารอย่างมีหลักเกณฑ์มีระบบและสามารถอธิบายในเชิงปริมาณได้ด้วย

คาร์เนย์ (Carney) ได้อธิบายว่าการวิเคราะห์เนื้อหาคือวิธีการที่ใช้ในการศึกษาเนื้อหาของสาร (Message) อย่างมีหลักเกณฑ์ และกำหนดขั้นตอนไว้อย่างมีระบบ

โฮลสติ (Holsti) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการประมวลข้อสนเทศอย่างหนึ่งเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระของการสื่อความหมาย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และกฎเกณฑ์ อย่างมีระบบซึ่งสามารถสรุปผลและเปรียบเทียบได้

ออร์จรี ฌ ตะกั่วทุ่ง ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นวิธีการแยกแยะแจกแจงเนื้อหาหรือแนวคิดที่ปรากฏในเอกสารข่าวสาร คำพูด หรือภาพ ทำให้ทราบโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาอย่างละเอียด (การวิเคราะห์เนื้อหา. ออนไลน์)

บุชา และ ฮาร์เตอร์ (Busha; & Harter. 1980) ได้อธิบายว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเครื่องมือวิจัยที่เน้นการวิเคราะห์เนื้อหาและลักษณะภายในของสื่อ ด้วยการกำหนดคำ (Words) แนวคิด (Concepts) แนวเรื่อง (Themes) วลี (Phrases) หรือ ประโยค (Sentences) ที่ปรากฏในเอกสาร และนับจำนวนของการปรากฏนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ เอกสาร หมายถึง หนังสือ บทใด บทหนึ่งของหนังสือ ความเรียง คำให้สัมภาษณ์ การอภิปราย พาดหัวข่าวและบทความหนังสือพิมพ์ เอกสารทางประวัติศาสตร์ สุนทรพจน์ บทสนทนา และการโฆษณา

ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (ชลทิชา สุทธิณินันต์กุล. 2545: 341)

1. วิเคราะห์แนวคิด (Conceptual analysis) เป็นการศึกษาความถี่ของแนวคิดที่ปรากฏจากคำหรือวลีที่ใช้แทนแนวคิดนั้น บางครั้งเรียกว่า การวิเคราะห์แนวเรื่อง (Thematic analysis) มุ่งเน้นการปรากฏของคำที่คัดสรรไว้ใช้แทนแนวคิด ซึ่งอาจเป็นคำที่มีความหมายชัดเจนหรือเป็นคำที่มีนัยแอบแฝง ต้องใช้วิจารณญาณในการตีความอย่างเที่ยงตรง และต้องมีวิธีการกำหนดรหัสเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการแปลความ

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Relational analysis) เป็นการวิเคราะห์ต่อจากการวิเคราะห์แนวคิด โดยการศึกษาสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่างๆ บางครั้งเรียกว่า การวิเคราะห์เชิงความหมาย (Semantic analysis) มุ่งเน้นการหาความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างแนวคิดต่างๆ และเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์เนื้อหาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์แนวคิด และเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณ

ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา

หลักการทั่วไปของการวิเคราะห์เนื้อหา คือ การมีระบบ ดังนั้น วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาต้องกระทำอย่างรอบคอบและเที่ยงตรงมากที่สุด ผู้วิจัยต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ (ชลทิชา สุทธิรินทร์กุล. 2545: 353)

1. กำหนดกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์เนื้อหา วัตถุประสงค์ของการกำหนดกรอบแนวคิดคือ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวคิดและออกแบบการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับแต่ละสถานการณ์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้อื่นสามารถตรวจสอบผลการวิเคราะห์และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบต่อไป ซึ่งกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์เนื้อหา มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ข้อมูล เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ต้องมีความชัดเจน เพราะการสื่อสารระหว่างข้อมูลกับข้อมูลเป็นการสื่อสารทางเดียว และผู้วิเคราะห์จะได้ความจริงจากข้อมูลเพียงอย่างเดียว ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์เนื้อหาเป็นข้อมูลในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.2 บริบทของข้อมูล ต้องมีความชัดเจน ผู้วิเคราะห์ต้องสร้างบริบทของข้อมูลซึ่งครอบคลุมสภาพการณ์แวดล้อมทั้งในอดีต ปัจจุบัน หรือผลกระทบของข้อมูล และต้องกำหนดนิยามขอบเขตข้อมูลที่จะวิเคราะห์เพื่อทำให้เกิดเอกลักษณ์ที่มีโครงสร้าง มีการแบ่งแยกระหว่างประเด็นที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

1.3 ความรู้ของผู้วิเคราะห์ ความสนใจและความรู้ของผู้วิเคราะห์มีส่วนกำหนดการสร้างบริบทซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุป ผู้วิเคราะห์เนื้อหาจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งข้อมูล และอภิปรายสมมุติฐานที่กำหนดไว้โดยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับสภาพแวดล้อม

1.4 เป้าหมาย ต้องเขียนอย่างชัดเจน ผู้วิเคราะห์ต้องตระหนักถึงประเด็นที่ต้องการทราบเพราะการวิเคราะห์เนื้อหาจะให้สารสนเทศที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง ซึ่งสารสนเทศดังกล่าวจะอยู่ในบริบทของข้อมูล ดังนั้น เป้าหมายที่ชัดเจนจะนำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหาที่สมบูรณ์ และได้หลักฐานที่ต้องการเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความเป็นเหตุเป็นผล

1.5 การหาข้อสรุป เป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ เพื่อให้สารสนเทศเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้วิเคราะห์สนใจ การได้มาซึ่งข้อสรุปนั้น ผู้วิจัยต้องมีหรือต้องสร้าง

ทฤษฎีดำเนินการของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับบริบท ซึ่งครอบคลุมปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นที่ผู้วิเคราะห์จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของข้อมูลและบริบท

1.6 ความตรง (Validity) การวิเคราะห์เนื้อหาจะต้องมีการระบุกลุ่มประเภทของ ข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อให้ได้รับผลที่มีความตรง ซึ่งการระบุต้องกระทำล่วงหน้าและมีความชัดเจน พอที่จะทำให้เกิดผลที่เที่ยงตรง กล่าวคือ เกณฑ์ที่สร้างขึ้นต้องชัดเจนเพื่อให้ผู้อื่นสามารถรวบรวม ข้อมูลที่เหมาะสม และนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้อง

2. การกำหนดรหัส เป็นกระบวนการอย่างมีระบบในการกำหนดรหัสข้อมูล และจัด กลุ่มข้อมูลออกเป็นหน่วยต่างๆ ซึ่งสามารถบรรยายลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง การ กำหนดรหัสต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งเป็นตัวเชื่อมระหว่างข้อมูลของผู้วิจัย และ ทฤษฎีหรือสมมุติฐาน กฎเกณฑ์การกำหนดรหัสข้อมูลจึงเป็นส่วนสำคัญในการออกแบบวิจัย ซึ่ง ประเด็นที่ผู้วิเคราะห์ต้องตัดสินใจในการจัดทำกฎเกณฑ์ คือ จะกำหนดนิยามกลุ่มประเภทอย่างไร จะจำแนกข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์อย่างไร และจะใช้การกำหนดรายละเอียดเนื้อหาแบบใด ตั้ง รายละเอียดต่อไป

2.1 การกำหนดนิยามกลุ่มประเภท เป็นการคัดเลือกและกำหนดนิยามขอบเขตของ กลุ่มประเภท โดยมีหลักทั่วไป คือ กลุ่มประเภทต้องสะท้อนจุดมุ่งหมายของการวิจัยหรือสะท้อน ปัญหาวิจัย ดังนั้น ผู้วิเคราะห์ต้องให้ความหมายแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน และต้อง ระบุตัวชี้วัด ซึ่งเป็นตัวกำหนดว่าเนื้อหาดังกล่าวจะจัดอยู่ในกลุ่มประเภทใด กล่าวคือ เป็นการ นิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งลักษณะของนิยามเชิงปฏิบัติการที่ดีต้องประกอบด้วยลักษณะ 2 ประเภท คือ เป็นตัวแทนที่มีความตรงของแนวคิดของผู้วิเคราะห์และต้องมีความสิ้นกระชับ เพื่อเป็นแนวทาง ให้ผู้กำหนดรหัสผู้อื่นสามารถพิจารณาตัดสินอย่างถูกต้องใกล้เคียงกันมากที่สุด เพื่อทำให้เกิดความ เที่ยง (Reliability) การกำหนดนิยามกลุ่มประเภทเนื้อหาที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ มีข้อ พิจารณา คือ กลุ่มประเภทต้องครอบคลุมประเด็นต่างๆ ของการวิจัย มีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ และต้องมีหลักการจัดหมวดหมู่แบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น

2.2 หน่วยวิเคราะห์ แบ่งเป็น หน่วยบันทึกและหน่วยบริบท ซึ่งหน่วยบันทึกจะเป็น การระบุหน่วยที่จะบันทึก ส่วนเฉพาะของเนื้อหาที่จะถูกนำไปจำแนกในกลุ่มประเภทที่กำหนด ประกอบด้วย คำเดี่ยวหรือสัญลักษณ์ แนวเรื่อง ลักษณะบุคคล ประโยคหรือข้อความในย่อหน้าและ รายการ ส่วนหน่วยบริบทนั้นในการบันทึกเนื้อหา ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของข้อมูลที่ ปรากฏด้วย เพราะเนื้อหาบางเรื่องไม่สามารถสรุปผลได้จากความถี่ของคำ ผู้วิเคราะห์ต้องค้นหา เนื้อหาจากข้อมูลในบริบท

2.3 การกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา เป็นการวัดเชิงปริมาณซึ่งกำหนดว่าจะใช้ วิธีการใด เช่น ความถี่ เนื้อหา หรือเวลา เป็นต้น

การสังเคราะห์งานวิจัย

ปัจจุบันสถาบันการศึกษา หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและการทำวิจัยมากขึ้น เพื่อนำผลไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงงานด้านต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยของนิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา จึงส่งผลให้งานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาในปัญหาเดียวกันอาจแตกต่างกันในเรื่องของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการวิจัย ผลการวิจัย จึงมีทั้งสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน จึงทำให้ผู้วิจัยที่ต้องการทำวิจัยสืบเนื่อง หรือนำผลการวิจัยไปใช้ไม่สามารถหาข้อยุติได้ จึงจำเป็นต้องหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อสังเคราะห์ข้อสรุปจากงานวิจัยที่มีอยู่ (สิตะวัน. 2554: ออนไลน์)

ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง การนำส่วนย่อยมาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การบรรยายความรู้สึกโดยการนำคำต่างๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน หรือการทำงานบางอย่างจนเกิดผลโดยมาจากการประชุมระดมสมองหรือการสร้างทฤษฎีใหม่ โดยการเชื่อมโยงทฤษฎีเก่าเข้าด้วยกัน เป็นต้น (อุทุมพร จารมรمان. 2531: 1)

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

1. การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative synthesis) หรือเชิงบรรยาย ได้แก่ การอ่านรายงานการวิจัยแล้วนำมาสรุปเข้าด้วยกัน

ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ขั้นเริ่มต้น การดำเนินงานขั้นตอนนี้เป็นแบบเดียวกับการดำเนินการวิจัยทั่วไป นักวิจัยต้องกำหนดปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบ ลักษณะปัญหาวิจัยควรเป็นปัญหาที่มีคำถามประเภท ทำไม อย่างไร มีกระบวนการเป็นขั้นตอน หรือเปลี่ยนแปลงเป็นแบบใดบ้าง รวมทั้งต้องสามารถอธิบายได้ว่าปัญหาวิจัยนั้นมีความสำคัญในเชิงวิชาการ และในภาคปฏิบัติอย่างไร

2. ตัดสินใจเรื่องงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ การดำเนินงานขั้นตอนนี้เทียบเคียงได้กับการเลือกกรณีศึกษาสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยอาจพิจารณาเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีคุณค่า มีประเด็นที่ควรค่าแก่การศึกษาและตีความ

3. อ่านงานวิจัย ขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระในงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ โดยอ่านซ้ำๆ แต่ยังไม่ต้องการตีความ หรือเปรียบเทียบ จุดประสงค์ของการอ่าน คือ การทำความรู้จัก ทำความเข้าใจรายละเอียดของงานวิจัยให้ทะลุปรุโปร่ง

4. กำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยต้องพัฒนากรอบแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยจับประเด็นหลักแนวคิด วิธีการ ผลการวิจัย จากงานวิจัยแต่ละเรื่องมาเทียบเคียงกัน นอกจากนี้ ยังอาจพิจารณาจากประโยค คำ วลี เพื่อหาความหมายที่เปรียบเทียบกันได้ด้วย

5. แปลความหมายหรือตีความเทียบเคียงระหว่างงานวิจัย การดำเนินการขั้นตอนนี้คล้ายกับการนำแนวคิดจากงานวิจัยเรื่องหนึ่งไปใช้กับงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่ง แล้วนำผลที่น่าจะได้รับมาเปรียบเทียบกัน การดำเนินการงานขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก การแปลความหมายหรือการตีความทำได้เป็น 3 แบบ คือ การแปลความหมายเทียบกลับไปกลับมา (Reciprocal translation) การแปลความหมายเชิงหักล้าง (Reputational translation) และการแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้งหรือการถกเถียง (Build a line-of-argument)

6. สังเคราะห์การแปลความหมาย ขั้นตอนนี้นักวิจัยนำผลการแปลความหมายทั้งหมดมาสังเคราะห์ ลักษณะการสังเคราะห์จะได้ข้อความรู้ที่เป็นภาพรวมของงานวิจัยทุกเรื่อง มีความกว้างขวาง และความลึกซึ้งมากเกินกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ผลการสังเคราะห์ในส่วนนี้เป็นแบบเดียวกับหลักการสังเคราะห์งานวิจัยในการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

7. การสรุปและรายงานผลการสังเคราะห์

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative synthesis) เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขหรือค่าสถิติที่ปรากฏในงานวิจัยทั้งหลาย การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลวิเคราะห์ (Analysis of analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of research) นั่นเอง

ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ

1. กำหนดปัญหาที่ต้องการสังเคราะห์ ต้องระบุให้ได้ว่าต้องการสังเคราะห์เรื่องอะไร เพราะอะไร ซึ่งครอบคลุมถึงการระบุตัวแปร วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ และสมมุติฐานการวิจัย

2. สืบค้นงานวิจัยว่ามีจำนวนมากพอหรือไม่

3. อ่านรายงานการวิจัยที่สำรวจได้ว่ามีจำนวนเท่าไร โดยปกติจะมีชื่อรายงานการวิจัยมากกว่าจำนวนเล่มที่มีจริง ดังนั้น จะต้องเห็นตัวเลข และอ่านรายงานเหล่านั้นด้วยตนเอง

4. ตรวจสอบคุณภาพงานวิจัย เมื่อได้งานวิจัยแล้วต้องพิจารณาก่อนถึงคุณภาพของงานวิจัยว่ามีมากน้อยเพียงใด

5. พิจารณารายละเอียดของรายงานว่ามีค่าสถิติเพื่อการสังเคราะห์เชิงปริมาณหรือไม่

6. รวบรวมงานวิจัยที่สามารถสังเคราะห์เชิงปริมาณได้ว่ามีทั้งหมดกี่เล่ม ระบุตัวแปร พร้อมทั้งค่าสถิติทุกอย่าง

7. เลือกเทคนิคที่ทำให้ค่าสถิติปลอดจากความคลาดเคลื่อน เช่น ปลอดจากความคลาดเคลื่อนในการวัด ปลอดจากความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

8. เลือกเทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่เหมาะสม ซึ่งมี 9 วิธี ได้แก่ วิธีหาค่าเฉลี่ย วิธีแปลงค่า log (Fisher's Method) วิธีหาค่าเฉลี่ยของนัยสำคัญ วิธีรวมค่า t (Winer's Method) วิธีรวมค่า Z (Stouffer's Method) วิธีถ่วงน้ำหนักค่า Z (Mosteller's and Bush's Method)

วิธีทดสอบค่าเฉลี่ยนัยสำคัญ (Edington's Method) วิธีทดสอบค่าเฉลี่ย Z (Mosteller's and Bush's Method) และวิธีหาค่าขนาดของผลในงานวิจัยเชิงทดลองและเชิงสหสัมพันธ์ (วิธีเมตต้า)

9. ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณทีละค่า ทีละเรื่อง
10. สรุปผลวิเคราะห์ในตารางหรือกราฟ
11. เขียนรายงาน เผยแพร่

เทคนิคการสังเคราะห์งานวิจัย ในปัจจุบันใช้เทคนิควิเคราะห์ 4 ประเภท คือ

1. วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หรือเรียกว่าวิธีสังเคราะห์เชิงบรรยาย
2. วิธีนับคะแนนเสียง
3. วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อสรุปผลวิจัย
4. วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อหาค่าขนาดของผล (Effect size) หรือที่เรียกว่า วิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า (Meta analysis)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ความหมายของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หมายถึง ห้องสมุดสถาบันการศึกษาชั้นสูงระดับมหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอาจจะเป็นห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะ และ/หรือห้องสมุดเทียบเท่าคณะที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นในสังกัดมหาวิทยาลัย และจะต้องมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา เป็นเครื่องมือของการสอนสมัยใหม่และการค้นคว้าวิจัยใหม่มหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย จึงเป็นแหล่งจัดหาทรัพยากรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตรการสอน เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่นักศึกษา อาจารย์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้พัฒนาสภาพของห้องสมุดให้เป็นสถาบันวิทยบริการ หรือศูนย์วิทยบริการ ซึ่งจะมีการจัดบริการสารสนเทศอย่างกว้างขวางและลุ่มลึก โดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาให้บริการจัดสร้างฐานข้อมูลต่างๆ จัดให้มีระบบเครือข่ายออนไลน์สำหรับให้บริการข้อมูล ติดตั้งระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงกับระบบคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูลข่าวสารได้ทั่วประเทศและทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วและประหยัด (รุ่งฤดี อภิวัฒน์ศร. 2550: 11)

บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทในการเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ มีหน้าที่หลักในการจัดหา จัดเก็บ จัดสรร บริการและสอนวิธีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ภายในห้องสมุดหรือแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถาบันการศึกษาให้แก่บุคลากร คณาจารย์ และนิสิต นักศึกษา จะมุ่งไปสู่การจัดหาและบริการทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

รวมทั้งขยายบทบาทนี้ไปสู่บุคคลภายนอก มีการสร้างความร่วมมือระหว่างห้องสมุดหรือแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ห้องสมุดจะทำหน้าที่ในการเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ของสถาบันแล้ว ห้องสมุดยังมีบทบาทในฐานะเป็นตัวกลางในการเข้าถึงสารสนเทศต่างๆ ทั้งที่มีอยู่ในห้องสมุดและไม่มีให้บริการในห้องสมุด โดยการจัดหาและให้บริการในอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงเข้าไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล (กุลธิดา ท้วมสุข; และคนอื่นๆ. 2548: 21-24)

2. บทบาทในการเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ห้องสมุดต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระบบการศึกษาทั้งสามระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยห้องสมุดต้องทำงานร่วมกันกับทั้งผู้บริหารสถาบันและคณาจารย์ เพื่อประสานงานให้การส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้ามาใช้ห้องสมุด โดยอาจารย์สามารถมอบหมายงานให้นักศึกษามาทำการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุด และบรรณารักษ์ต้องจัดเตรียมข้อมูลเพื่อพร้อมสำหรับการให้บริการแก่นักศึกษาได้ นอกจากนี้การส่งเสริมการศึกษาในระบบแล้ว ห้องสมุดควรจัดบริการเพื่อปลูกฝังการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการเป็นศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) ส่งเสริมและสนับสนุนให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองและรักการอ่านเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การจัดบรรยากาศในห้องสมุดให้น่าสนใจดึงดูดผู้ใช้ หรืออาจจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นภายในสถาบัน ซึ่งนอกจากจะสร้างบรรยากาศความเป็นวิชาการและควมมีชีวิตชีวาของห้องสมุดแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี และการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในสถาบันให้มากยิ่งขึ้นด้วย

3. บทบาทในฐานะเป็นแหล่งให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแหล่งความรู้และสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากในปัจจุบันในสถาบันอุดมศึกษาได้มีการนำเทคนิคการสอนใหม่ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้ใช้ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ห้องสมุดจึงมีบทบาทในการให้คำปรึกษาในการเลือกใช้ หรือการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ได้

4. บทบาทในการเป็นสื่อกลางระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาได้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ที่ไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลาหรือสถานที่ นอกจากนี้จะมีการเรียนการสอนในห้องเรียน ก็จะมีการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ ดังนั้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยห้องสมุดต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสถาบันในการติดตั้งเชื่อมต่ออุปกรณ์อำนวยความสะดวกไว้ภายในห้องสมุด มีการเชื่อมโยงเครือข่ายภายในสถาบัน เพื่อให้บริการแก่นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนออนไลน์ได้

5. บทบาทในการเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนการสอนของสถาบัน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องทำหน้าที่ในการสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการเรียนการสอนของสถาบัน ซึ่ง เฮอริรี และ มอร์แกน (ธนาทิพ จัตรภูติ. ; อ้างอิงจาก Herry; & Morgan. 2544) กล่าวว่า ห้องสมุดอาจให้การสนับสนุนได้ 3 ทาง ได้แก่

5.1 การสนับสนุนด้านการจัดการ อาจอยู่ในรูปของการส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเพิ่มศักยภาพและพัฒนาทักษะให้ทันสมัย เพื่อกลับมาบริหารจัดการห้องสมุดได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และทำให้ผู้ใช้บริการใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้เต็มที่

5.2 การสนับสนุนทางเทคนิค เช่น จัดระบบฐานข้อมูล ระบบคอมพิวเตอร์ การเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยให้การค้นหาข้อมูลของผู้ใช้บริการมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

5.3 การสนับสนุนหรือให้บริการแก่ผู้ใช้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการได้เสนอความคิด ประสพการณ์ และรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมกับห้องสมุด เพื่อทำให้การเรียนรู้ในห้องสมุดมีพัฒนาการและความก้าวหน้าที่ชัดเจน

เนื่องจากห้องสมุดเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปให้สามารถเชื่อมโยงบทบาทของห้องสมุดเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาด้วยกัน ผู้ใช้บริการห้องสมุดจะต้องเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยนัยเดียวกันกับ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” การบริหารจัดการและการบริการของห้องสมุดต้องสามารถตอบสนองความต้องการในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และความต้องการใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชานั้นๆ และเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเนื้อหา กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การดำเนินงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย

โดยทั่วไประบบงานหลักของห้องสมุดจะแบ่งได้เป็น 3 งาน คือ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการบริการและเผยแพร่สารสนเทศแก่นักศึกษา อาจารย์ และนักวิชาการในระดับสูง จึงมีโครงสร้างการบริหารที่ซับซ้อน ลักษณะงานที่ปฏิบัติในห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีดังนี้ (ภคพร อำมาตย์มณี. 2545: 25-26)

1. งานบริหารห้องสมุด ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและกฎข้อบังคับของห้องสมุด จัดทำแผนพัฒนา สร้างความสัมพันธ์กับฝ่ายบริการ เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย จัดทำและควบคุมงบประมาณของห้องสมุด ตรวจสอบและวัดผลงานห้องสมุด บริหารงานบุคคล งานสารบรรณ จัดทำโครงการอาคารห้องสมุดที่จะสร้างหรือต่อเติมใหม่ ประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ทำบันทึกและเก็บสถิติ จัดทำรายงานประจำปี จัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ ร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสมาคมห้องสมุด

2. งานเทคนิคห้องสมุด หมายถึง กระบวนการบริหารทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งหมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ที่เป็นเนื้อหาสำคัญโดยวิธีการบันทึกหลายรูปแบบเป็นทั้งลายลักษณ์อักษร ภาพ เสียง และรูปแบบอื่นๆ ลงในวัสดุที่เป็นรูปธรรมที่สัมผัสได้ เช่น หนังสือ

วารสาร หนังสือพิมพ์ โซเชียลมีเดียทุกประเภท และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เริ่มจากการจัดหา ทรัพยากรนำมาวิเคราะห์ เตรียมออกให้บริการ ตลอดจนการซ่อมบำรุงรักษาและการจำหน่ายออก ประเภทของงานเทคนิคห้องสมุด แบ่งได้ดังนี้

1. งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง การสรรหาทรัพยากร ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และนโยบายของห้องสมุด
2. งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการให้รายละเอียดแก่ทรัพยากร ให้เลขหมู่ เพื่อการเรียกใช้แก่ทรัพยากรในห้องสมุด รวมถึงการจัดการระบบควบคุมบรรณานุกรมในห้องสมุด
3. งานจัดเตรียมทรัพยากร เป็นงานรับต่อจากงานวิเคราะห์ทรัพยากร โดยการจัดทำทรัพยากรให้อยู่ในสภาพพร้อมบริการ ด้วยวิธีการเฉพาะของห้องสมุดที่ต้องจัดให้เป็นระบบเดียวกันตามประเภทของทรัพยากร
4. งานบำรุงรักษาทรัพยากร เมื่อได้ทรัพยากรมาให้บริการแล้ว การดูแลความเรียบร้อย และซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดเป็นหน้าที่ของงานบำรุงรักษาทรัพยากร ซึ่งมีอยู่ 2 ประการ คือ งานซ่อมและงานบำรุงรักษา
5. งานสำรวจทรัพยากร เป็นงานเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท เพื่อสำรวจว่ามีจำนวนครบถ้วนหรือไม่ มีส่วนใดชำรุดหรือสูญหาย โดยประสานงานกับงานจัดหางานวิเคราะห์ งานบำรุงรักษา งานบริการ และงานจำหน่ายออก ซึ่งเป็นระบบงานเทคนิคครบวงจร
6. งานจำหน่ายออกทรัพยากร หมายถึง การคัดเลือกทรัพยากรที่ไม่มีประโยชน์สำหรับห้องสมุด ออกจากความรับผิดชอบของงานแต่ละฝ่าย เพื่อนำไปดำเนินการจำหน่ายออกตามนโยบายของห้องสมุด ด้วยวิธีการทำลาย บริจาคให้สถาบันอื่น การแลกเปลี่ยน และการขาย

3. งานด้านบริการ เป็นหน้าที่หลักที่ห้องสมุดต้องจัดเพื่ออำนวยความสะดวก ความต้องการให้ผู้ใช้บรรลุวัตถุประสงค์ และได้รับประโยชน์สูงสุดด้วยกระบวนการนำทรัพยากรสารสนเทศที่สรรหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม และจัดระบบแต่ละประเภทให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของงานบริการ จำแนกลักษณะการบริการออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. บริการพื้นฐาน เป็นบริการทั่วไปที่ห้องสมุดทุกประเภทจัดเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ ตามลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ บริการยืม-คืน บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า บริการสอนหรือแนะนำการใช้ห้องสมุด และบริการถ่ายเอกสาร
2. บริการเฉพาะ ได้แก่ บริการจัดทำบรรณานุกรมและสารสังเขป บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการข่าวสารทันสมัย บริการเลือกสรรสารสนเทศเพื่อเผยแพร่เฉพาะบุคคล บริการหนังสือจอง บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการสืบค้นฐานข้อมูล บริการอินเทอร์เน็ต บริการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และบริการบรรณนิทัศน์ (รุ่งฤดี อภิวัฒน์ศร. 2550: 13)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

แดนตัน (Danton. 1959 : 435-453) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 129 เรื่อง จำแนกเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ออกเป็น 8 สาขา ได้แก่ ภูมิหลัง การจัดองค์กรและบริหารงาน ทรัพยากรห้องสมุด บริการผู้อ่าน งานเทคนิคและสารสนเทศ บุคลากร การศึกษามรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์เปรียบเทียบ บรรณารักษศาสตร์สากล วิจัยและประเมินค่า มาตรฐานและการสำรวจ แต่ละสาขาประกอบด้วยหัวเรื่องย่อยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่วิทยานิพนธ์มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิหลัง รองลงมาคือทรัพยากรสารสนเทศ การจัดองค์กร และกระบวนการทางเทคนิค

เดนนิสัน (Dennison. 1962: 93-105) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ที่พิมพ์เผยแพร่ในวารสาร Library Research in Progress ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักงานการศึกษา สหรัฐอเมริกา จำนวน 398 เรื่อง โดยแบ่งขอบเขตเนื้อหาตามแนวคิดของแดนตัน ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยทางด้านการจัดองค์กรและการบริหาร มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ งานเทคนิคและเอกสารสนเทศ และเรื่องภูมิหลัง ตามลำดับ ซึ่งต่างจากงานวิจัยของแดนตัน ที่พบว่าเป็นการศึกษาเรื่องภูมิหลังมากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่าการวิจัยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

ซิค (Schick. 1962: 280-291) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์ ระหว่าง ค.ศ. 1958-1961 จำนวน 398 เรื่อง โดยใช้ข้อมูลจาก Statistics of Libraries : An Annotated Bibliography และ Library Research on Progress (LRIP) เล่ม 1-6 ซิค ศึกษาเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบและขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการศึกษาธิการรับผิดชอบงานวิจัยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัย พบว่างานวิจัยเหล่านี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดองค์กร กระบวนการทางเทคนิค และภูมิหลัง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเดนนิสัน

วอลเกอร์ (Walker. 1963: 264-279) ศึกษาเรื่อง การจำแนกเนื้อหาวิทยานิพนธ์ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาโทของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่เปิดสอนในระดับปริญญาเอก จำนวน 693 เรื่อง ที่เผยแพร่ระหว่าง ค.ศ. 1949-1958 ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องภูมิหลัง ทรัพยากรสารสนเทศและบริการ และวัสดุสำหรับเด็กและเยาวชน ตามลำดับ

นิวเบอรี่ (Newberry. 1978: 203-212) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาเอกที่เผยแพร่ระหว่าง ค.ศ. 1930-1975 จำนวน 667 เรื่อง โดยจำแนกเนื้อหาวิทยานิพนธ์ออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับสถาบันวิชาชีพ วิชาชีพบรรณารักษ์หน้าทำงานสารสนเทศของห้องสมุด และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า วิทยานิพนธ์มี

เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องหน้าทำงานสารสนเทศของห้องสมุดมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองได้แก่ เรื่องสถาบันทางวิชาชีพ และอันดับสามได้แก่ เรื่องวิชาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งมีการศึกษาน้อยที่สุด

จารย์เวลินและแวกการี (Jarvelin; & Vakkari. 1990: 395-421) ศึกษาบทความ จำนวน 833 บทความ ที่ตีพิมพ์ในวารสารหลักทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 37 ชื่อเรื่อง ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1985 ผลการวิจัยพบว่า บทความด้านวิชาการมีมากกว่าบทความวิจัย ส่วนด้านเนื้อหา พบว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องงานบริการห้องสมุดและสารสนเทศมากที่สุด รองลงมา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นคืน และการจัดเก็บสารสนเทศ ตามลำดับ

แม็กเคชนี และเพ็ตตีกรู (McKechnie; & Pettigrew. 2002: 406-417) สำนวกรการใช้ ทฤษฎีในงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยวิเคราะห์เนื้อหาของบทความ วารสารจำนวน 1,160 บทความ ที่ตีพิมพ์ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 6 ชื่อเรื่อง ระหว่าง ปี ค.ศ. 1993-1998 ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีจะถูกกล่าวถึงในส่วนของชื่อเรื่อง บทความย่อ หรือในข้อความ โดยทฤษฎีทางสังคมศาสตร์จะถูกนำมาอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาคือ ทฤษฎีทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ตามลำดับ ขอบเขตเนื้อหา ของบทความทางด้านมนุษยศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายสารสนเทศ และการศึกษาเชิง ประวัติศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ และการจัดการ และด้าน วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องเกี่ยวกับบรรณมิติ และการค้นคืนสารสนเทศ

บีบี (Beebe. 2003: 101-104) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาของวารสาร อิเล็กทรอนิกส์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ LIBRES ระหว่างปี ค.ศ. 1996-2003 จำนวน 43 บทความ ผลการวิจัยพบว่า บทความในวารสาร LIBRES เป็นบทความที่มีคุณภาพโดย มีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ร้อยละ 84.6 % มีลักษณะเป็นงานวิจัยใหม่ มีการใช้ข้อมูลทางสถิติ และมี วิธีวิจัยที่เชื่อถือได้มากที่สุด ปรากฏใน ค.ศ. 1997 และ 1999-2003 ผู้เขียนส่วนใหญ่มาจากอเมริกาเหนือ บทความที่นำเสนอในวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคนิคการบริการมากที่สุด

นาเซียร์ และ มาห์มูด (Naseer; & Mahmood. 2009: 1-10) ศึกษางานวิจัยทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในปากีสถาน โดยวิเคราะห์บทความวารสารทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 236 บทความ จากวารสาร 30 ชื่อเรื่อง ที่ตีพิมพ์ ระหว่างปี ค.ศ. 1998-2007 ผลการวิจัยพบว่า ระหว่างปี 1998-2002 มีบทความวิจัยจำนวนน้อย และได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นในปี ค.ศ. 2003-2007 ขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ วิชาชีพและการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือเรื่องลักษณะทาง กายภาพของห้องสมุด เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีห้องสมุด ตามลำดับ ผู้วิจัยส่วนใหญ่มา จากประเทศในเอเชีย โดยเฉพาะปากีสถาน งานวิจัยส่วนใหญ่เขียนโดยผู้แต่งคนเดียว และเป็นการ วิจัยเชิงพรรณนามากที่สุด

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ บทความวารสาร และงานวิจัยทาง บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในต่างประเทศ พบว่าขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับภูมิหลัง ความเป็นมาของห้องสมุด ต่อมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับองค์กร

การบริหารจัดการ การบริการสารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำทฤษฎีเข้ามาใช้ในงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

งานวิจัยในประเทศ

ภรณ์ ศิริโชติ (2521: บทความย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519 จำนวน 70 เรื่อง โดยแบ่งขอบเขตเนื้อหาออกเป็น 10 สาขา ได้แก่ ภูมิหลัง การจัดองค์กรและการบริหารงาน ทรัพยากร บริการผู้อ่าน งานเทคนิครวมงานด้านข่าวสาร บุคลากร การศึกษาบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์สากล บรรณารักษศาสตร์เปรียบเทียบและ บรรณารักษศาสตร์ในประเทศอื่นๆ วิธีการวิจัยและเรื่องอื่นๆ (สมาคมห้องสมุด งานจดหมายเหตุ ศูนย์วิชาการ) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า วิทยานิพนธ์มีเนื้อหาด้านภูมิหลัง บริการผู้อ่าน และทรัพยากรห้องสมุดมากที่สุด โดยวิทยานิพนธ์มีเนื้อหาไม่เกี่ยวกับห้องสมุดประเภทใดประเภทหนึ่ง รองลงมา มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

นงลักษณ์ ไม่นายกิจ (2529: บทความย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ของ นิสิตบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2528 จำนวน 243 เรื่อง และอยู่ระหว่างการเรียบเรียง 53 เรื่อง พบว่า วิทยานิพนธ์ที่ดำเนินการเสร็จมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง ทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนหัวข้อวิทยานิพนธ์ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการ 53 เรื่อง ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 กลุ่มสอดคล้องกัน คือ มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศ มากที่สุด งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

เรวดี เรื่องประพันธ์ (2529: บทความย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาบทความ 584 บทความ ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของไทย จำนวน 13 ชื่อเรื่อง ในด้านเนื้อหาของบทความ การอ้างอิงของบทความ และประเภทของผู้เขียนบทความ โดยจำแนกเนื้อหาของบทความ ออกเป็น 7 หมวด ได้แก่ บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง ประเภทของห้องสมุด บริการห้องสมุด งานเทคนิคห้องสมุด วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น บุคลากรการศึกษา อบรม และวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า หมวดบรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลงานของบรรณารักษ์และนักเขียนมากที่สุด หมวดประเภทของห้องสมุด มีเนื้อหาเกี่ยวกับบริการต่างๆ และกิจกรรม หมวดบริการห้องสมุด มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนการใช้บัตรรายการและบัตรดรรชนี หมวดงานเทคนิคห้องสมุด มีเนื้อหาเกี่ยวกับลำดับขั้นของการดำเนินงานและวิธีจัดหา หมวดวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่างๆ และวารสาร หมวดบุคลากรการศึกษา อบรม และวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชุมและสัมมนา และหมวดสารนิเทศศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับศูนย์บริการสารนิเทศมากที่สุด การอ้างอิงของบทความ พบว่า มีหลักฐานอ้างอิงในงานเขียน 303 บทความ

อ้างอิงบทความในกลุ่มบทความด้วยกัน 28 บทความ อ้างอิงบทความในวิทยานิพนธ์ ปริญญา
 นิพนธ์ 160 บทความ ในด้านผู้เขียนบทความพบว่า บรรณารักษ์เป็นกลุ่มที่เขียนบทความมากที่สุด
 ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530: 67-76) ศึกษาสถานะงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และ
 สารนิเทศศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ใน
 ปีการศึกษา 2508-2528 จำนวน 438 เรื่อง พบว่าเป็นงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 255
 เรื่อง ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 183 เรื่อง งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย เน้นเกี่ยวกับเรื่องห้องสมุด การปฏิบัติงานและบรรณารักษ์ และการศึกษาผู้ใช้ ในขณะที่
 ที่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เน้นเกี่ยวกับเรื่องห้องสมุด การปฏิบัติงานและ
 บรรณารักษ์เป็นหลัก สำหรับประเภทห้องสมุดที่งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรศึกษามากที่สุด คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และห้องสมุด
 โรงเรียน ในขณะที่งานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยและ
 วิทยาลัยมากที่สุด วิทยานิพนธ์ของทั้งสองสถาบัน ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด โดยใช้แบบ
 สอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 นักเรียน นิสิตนักศึกษา ครูอาจารย์ ข้าราชการ ประชาชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้สถิติพรรณนา

ชุตินา สัจจานันท์ (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สถานภาพงานวิจัยทาง
 บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย บทบาท ผลกระทบและทิศทางของงานวิจัย
 ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิต นักศึกษา สถาบันที่ผลิตวิทยานิพนธ์
 มากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาเฉพาะสถาบัน หรือ
 สถาบันการศึกษาในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย การจัด
 กระทำข้อมูลโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ใช้สถิติทดสอบนัยสำคัญ นำเสนอผล
 การวิจัยโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องห้องสมุด
 วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องผู้ใช้ การใช้สารสนเทศ ทรัพยากร
 สารสนเทศ ห้องสมุดและบริการ งานวิจัยมีบทบาทและผลกระทบต่อวงวิชาการ วิชาชีพและสังคม
 ค่อนข้างน้อย ส่วนทิศทางของงานวิจัยควรดำเนินการครอบคลุมทุกด้านในวิชาชีพ โดยเน้นเรื่อง
 เทคโนโลยีสารสนเทศ ธุรกิจสารสนเทศและการวิจัยเชิงสหวิทยาการ

จรรยาลักษณ์ ทัพโยธา (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การกระจายเนื้อหา
 ปริญญานิพนธ์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529-2536
 ของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 371 เรื่อง โดย
 แบ่งขอบเขตเนื้อหาการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน คือ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เนื้อหา
 แต่ละด้านแยกเป็นเนื้อหาหลักและเนื้อหารอง ผลการวิจัยพบว่าด้านบรรณารักษศาสตร์มีเนื้อหา
 หลัก คือ การบริหารและการจัดการห้องสมุด เนื้อหารอง คือ ทรัพยากรที่เป็นสิ่งพิมพ์ สำหรับ
 เนื้อหาทางด้านสารนิเทศศาสตร์ เนื้อหาหลัก คือ ความรู้และการสื่อสารความรู้ เนื้อหารองคือ ความ
 ต้องการและการใช้สารสนเทศ

เบญจามา เจนการ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาบทความทาง บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ภาษาไทย 770 บทความ ที่เผยแพร่ในวารสารระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539 จำนวน 99 ฉบับ โดยศึกษาในด้านหน่วยงานผู้ผลิต ผู้เขียน เนื้อหา แหล่งอ้างอิง วิธีการเขียน วัตถุประสงค์ของวารสาร วัตถุประสงค์ของบทความ รายละเอียดของวารสาร บรรณานุกรม และความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของวารสาร รวมทั้งศึกษาแนวโน้ม ของเนื้อหาต้นฉบับบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานอื่นๆ ซึ่งเป็น หน่วยงานอิสระเป็นหน่วยงานผู้ผลิตมากที่สุด ผู้เขียนส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ เนื้อหาในการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาในด้านอื่นๆ มากกว่าเนื้อหาต้นฉบับบรรณารักษศาสตร์ และเนื้อหาต้นฉบับสารเทศ ศาสตร์ แหล่งอ้างอิงที่ใช้ในการเขียนบทความ เป็นการเขียนที่ไม่ปรากฏแหล่งอ้างอิงในบทความ มากที่สุด รองลงมาคือแหล่งอ้างอิงที่เป็นสิ่งพิมพ์ และแหล่งอ้างอิงที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ ตามลำดับ วิธีการเขียนเป็นลักษณะบทความวิเคราะห์หรือวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการมากที่สุด โดยวัตถุประสงค์ของบทความไม่ ตรงกับวัตถุประสงค์ของวารสารในด้านเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์ รายละเอียดของวารสาร ส่วนใหญ่สังกัดมหาวิทยาลัย มีรายการบรรณานุกรมที่ไม่ปรากฏ ในบทความมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ในด้านความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของ วารสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีแนวโน้มว่าเนื้อหาต้นฉบับสารนิเทศ ศาสตร์มีอัตราเพิ่มขึ้น ในขณะที่เนื้อหาต้นฉบับบรรณารักษศาสตร์มีอัตราลดลง

เพ็ญสุภา นาทอง (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2537 ถึง พ.ศ. 2541 ในด้านสถาบัน ปีที่พิมพ์ ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย ประเภทของห้องสมุดที่ศึกษา เขต ภูมิศาสตร์ของเรื่องที่ศึกษา ประเภท/วิธีการวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย วิธีการสุ่ม ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์เผยแพร่มากที่สุดในปี 2539 วิทยานิพนธ์ที่นำมาวิเคราะห์มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องผู้ใช้ การใช้สารสนเทศ ทรัพยากรและ บริการ เนื้อหาที่มีการศึกษาน้อยที่สุดคือเรื่องการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์ เมื่อพิจารณาเนื้อหาตามประเภทของห้องสมุดพบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาในเรื่องห้องสมุด วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ถ้าพิจารณาเนื้อหาตามเขตภูมิศาสตร์พบว่า โดยมากมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ภาคกลาง การวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้วิธีการวิจัยประยุกต์มากที่สุด ประชากรหรือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยมากเป็นบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุดคือแบบสอบถาม วิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มากที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ใช้สถิติทั้งสอง ประเภท คือ สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง

ภรณ์ ศิริโชติ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539-2544 จำนวน 59 เรื่อง

ศึกษาในด้านขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย ปีที่จัดพิมพ์ ประเภทของห้องสมุดที่ศึกษา ประเภทหรือวิธีการวิจัยที่ใช้ ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ปี พ.ศ. 2543 มีวิทยานิพนธ์และรายงานการศึกษาศิษระจำนวนมากที่สุด มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้ การใช้สารสนเทศ การใช้ทรัพยากรและบริการ ถ้าพิจารณาเนื้อหาตามประเภทของห้องสมุดที่ศึกษา พบว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามากที่สุด เป็นการวิจัยประยุกต์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ใช้สถิติเชิงพรรณนา

อัจฉรา ด้านพิทักษ์ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2512-2545 จำนวน 298 เล่ม ในด้านขอบเขตเนื้อหาปริญญาโท ประเภทของการวิจัย หน่วยวิจัย วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าในปี 2527 มีจำนวนปริญญาโทมากที่สุด ปริญญาโทส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรและแหล่งสารสนเทศ วิธีการวิจัยเป็นแบบวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด หน่วยวิจัยที่มีผู้ศึกษาสูงสุด ได้แก่ นิสิต นักศึกษา บัณฑิต มหาบัณฑิต การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือสถิติบรรยาย มีการใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอ้างอิง ส่วนใหญ่ใช้การทดสอบค่า t-test Z-test

สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2546 จำนวน 123 เรื่อง ในด้านลักษณะเนื้อหา วิธีดำเนินการวิจัย และการอ้างอิงที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ส่วนใหญ่นิยมศึกษาเรื่องการแสวงหาสารสนเทศ หัวข้อย่อยนิยมศึกษาเรื่องการใช้สารสนเทศ วิธีดำเนินการวิจัยที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ ได้แก่การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบระดับชั้นใน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่ใช้สถิติพรรณนาหรือสถิติบรรยาย การอ้างอิงส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือภาษาไทย

สิริพันธ์ รุ่งวิชานีวัฒน์ (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2533-2550 จำนวน 46 เรื่อง ด้านขอบเขตเนื้อหา ปีที่จัดพิมพ์ ประเภทของห้องสมุดที่ศึกษา ประเภทหรือวิธีการวิจัยที่ใช้ วิธีการรวบรวมข้อมูล ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้ การใช้

สารสนเทศ การใช้ทรัพยากรและบริการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติทั้งเชิงพรรณนาและเชิงอ้างอิง

ชโรชนีชัย มินทร์ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2552 จำนวน 206 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์งานวิจัยและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบ ได้แก่ โปรแกรมพีเอชพีและมายเอสคิวแอล ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยบุคคล ผู้วิจัยมีตำแหน่งเป็นบรรณารักษ์มากที่สุด ปีที่มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยมากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2551 งานวิจัยส่วนใหญ่ได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่งเงินทุกต่าง ๆ วิธีวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นนิสิต นักศึกษา โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด สำหรับแนวทางการนำผลการวิจัยไปพัฒนางานบรรณารักษ์และนักสารสนเทศส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตผลงานวิจัยเพื่อใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่หรือความรับผิดชอบและเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในงานในหน้าที่หรือความรับผิดชอบ ส่วนความต้องการการสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัย พบว่า บรรณารักษ์และนักสารสนเทศต้องการให้หน่วยงานจัดสรรเงินทุนสนับสนุนการวิจัยรวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัย

ดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2542-2551 ของสถาบันอุดมศึกษา 10 แห่ง จำนวน 614 ชื่อเรื่อง ในด้านสถาบันปีที่พิมพ์ ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของห้องสมุด เขตภูมิศาสตร์ วิธีวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์จำนวนสูงสุด 157 ชื่อเรื่อง รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 118 ชื่อเรื่อง ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่มีการศึกษามากที่สุด คือ ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ ประเภทของห้องสมุดที่มีการศึกษามากที่สุด คือ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เขตภูมิศาสตร์ที่มีการศึกษามากที่สุด คือ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มากที่สุดคือ กลุ่มอาชีพที่หลากหลาย วิธีการสุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ แบบสอบถามหรือแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัยของวิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่มีการศึกษามากที่สุด คือ สถิติพรรณนา โดยใช้ค่าร้อยละ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท บทความวารสาร และงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ทั้งในภาพรวม หรือแยกตามสถาบันการศึกษา ขอบเขตเนื้อหาส่วนใหญ่จะศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์มากกว่าทางสารสนเทศศาสตร์ ได้แก่ ผู้ใช้ การใช้สารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดและบริการ การวิเคราะห์งานวิจัยชี้ให้เห็นแนวโน้มของการศึกษาทางสารสนเทศศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ประชากร/กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นนิสิต นักศึกษา บรรณารักษ์ เครื่องมือในการวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ สถิติพรรณนา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จากสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553 จำนวน 18 แห่ง รวม 210 ชื่อเรื่อง ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษา	จำนวนวิทยานิพนธ์ (ชื่อเรื่อง)
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	51
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	18
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3
4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	1
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	3
6. มหาวิทยาลัยบูรพา	20
7. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	8
8. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	15
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	1
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	1
11. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	1
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	1
13. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	43

ตาราง 1 (ต่อ)

สถาบันอุดมศึกษา	จำนวนวิทยานิพนธ์ (ชื่อเรื่อง)
14. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	29
15. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี	6
16. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	5
17. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	3
18. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	1
รวม	210

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ภายในแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์นี้แบ่งออกเป็น 5 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิทยานิพนธ์ ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ตอนที่ 4 การนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย และตอนที่ 5 ผลการวิจัย ซึ่งแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ดังกล่าวได้พัฒนามาจากการศึกษางานวิจัยของเพ็ญสุภา นาทอง (2543: 123) อัจฉรา ด้านพิทักษ์ (2547: 90) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และตำราที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และการสังเคราะห์งานวิจัย การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และการวิจัย

2. กำหนดเกณฑ์สำหรับการจำแนกขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์สำหรับการจำแนกขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัยเกี่ยวกับกับการวิเคราะห์เนื้อหาวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ที่ใช้จำแนกขอบเขตเนื้อหาทั้งสาขาวิชาในภาพรวม สำหรับการจำแนกขอบเขตเนื้อหาวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่า เฮย์ค็อค และ เคอร์รี่ (Haycock; & Curry. 1999: 277-292) ได้จำแนกเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้ คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทรัพยากรสารสนเทศ ความร่วมมือ การประเมินประสิทธิภาพ บทบาท และบริการ ซึ่งเป็นการจำแนกเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเพียง 18 เล่ม ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์สำหรับการจำแนกขอบเขตเนื้อหาจากงานวิจัยของเพ็ญสุภา นาทอง (2543: 41-43) มาใช้เป็นหลักและเทียบเคียงกับการแบ่งหมวดหมู่หนังสือระบบทศนิยมดิวอี้ (Dewey Decimal Classification) การแบ่งหมวดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification) และการจำแนกขอบเขตเนื้อหาวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุด

มหาวิทยาลัยของเฮย์ค็อค และ เคอร์รี่ จากนั้นจึงปรับเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อนำมาใช้ในการจำแนกขอบเขตเนื้อหาในการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย 7 หัวข้อ ดังนี้

2.1 การบริหารและจัดการห้องสมุด ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด การกำหนดนโยบายและแผน วัฒนธรรมองค์กร การบริหารอาคารสถานที่ วัสดุและครุภัณฑ์ การบริหารการเงินและงบประมาณ การบริหารงานบุคคล กลยุทธ์การตลาด การประเมินคุณภาพห้องสมุด การจัดการความรู้ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ การจัดหา วิเคราะห์และประเมินค่าทรัพยากรสารสนเทศ การซ่อมและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ การจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องมือและมาตรฐานในการจัดระบบสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ เมตาดาตา การวิเคราะห์หัวเรื่อง การทำดรรชนีและสาระสังเขป และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.4 งานบริการสารสนเทศ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการสารสนเทศและกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด ได้แก่ บริการสิ่งพิมพ์ บริการโสตทัศนวัสดุ บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บริการยืม-คืน บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการข่าวสารทันสมัย บริการแปล บริการสถานที่เพื่อการเรียนรู้ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศ บริการชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด และบริการอื่นๆ รวมถึงเทคนิคหรือวิธีการให้บริการ การประเมินคุณภาพบริการ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.5 ผู้ใช้ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้ ความต้องการสารสนเทศ พฤติกรรมการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศ และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การใช้บริการต่าง ๆ การรู้สารสนเทศ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.6 เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในห้องสมุด การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปในงานห้องสมุด คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้อินเทอร์เน็ต การวิเคราะห์ ออกแบบ ประเมินผลและการจัดการฐานข้อมูล การวิเคราะห์ ออกแบบ และประเมินผลระบบสารสนเทศ การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บไซต์ห้องสมุด และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.7 อื่นๆ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่าน จรรยาบรรณ สมาคมวิชาชีพ ประวัติพัฒนาการของห้องสมุด ชีวประวัติและผลงานของบรรณารักษ์ นักสารสนเทศ และนักประพันธ์ สำนักพิมพ์ การพิมพ์ กฎหมายการพิมพ์ ลิขสิทธิ์และการละเมิด กฎหมายห้องสมุด บริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ และเรื่องอื่นๆ

3. สร้างแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ชื่อวิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ ชื่อผู้วิจัย ปี พ.ศ. สาขาวิชา สถาบันการศึกษา และประเภทของการวิจัย

ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ได้แก่

- 1) การบริหารและจัดการห้องสมุด
- 2) งานเทคนิคห้องสมุด
- 3) งานบริการและกิจกรรมของห้องสมุด
- 4) ผู้ใช้ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ
- 5) ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ
- 6) เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้
- 7) อื่นๆ

ตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 4 การนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย ตรวจสอบว่าวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่องที่น่ามาวิเคราะห์นั้นมีการอ้างอิงทฤษฎีในการสร้างกรอบแนวคิดของงานวิจัยหรือไม่ ถ้ามีเป็นทฤษฎีใดบ้าง

ตอนที่ 5 ผลการวิจัย รวบรวมผลการวิจัยในแต่ละขอบเขตเนื้อหา มาสังเคราะห์ และสรุปประเด็นข้อค้นพบ

4. นำแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ

5. ปรับปรุงแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

6. นำแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้ร่วมประเมินที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับผู้วิจัย จำนวน 5 คน ทดลองวิเคราะห์ข้อมูล (Try-out) กับวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เล่ม เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยง (Reliability) ของแบบบันทึกข้อมูล ซึ่งผู้ร่วมประเมิน 5 คน ประกอบด้วย

1. นางภรณ์ยา ปรางทอง	ตำแหน่งบรรณารักษ์
แผนกวิเคราะห์สารนิเทศ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. นางวราภรณ์ จารุเมธีชน	นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นางสาวจิราพร บานลา	ตำแหน่งบรรณารักษ์
แผนกวิเคราะห์สารนิเทศ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

4. นางสาวชนชม สมนึก ตำแหน่งนักวิชาการบรรณารักษ์
งานฐานข้อมูลบรรณานุกรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. นางสาวอารยา ดอกรักษ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โดยพิจารณาจำนวนข้อของผู้ร่วมประเมินต้องมีความสอดคล้องกับผู้วิจัยที่ได้บันทึกไว้ คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการทดสอบความเที่ยงของแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์

เนื้อหาของแบบบันทึก	จำนวนข้อของผู้ร่วมประเมินบันทึกลงในแบบบันทึก			
	สอดคล้องกับผู้วิจัย	ไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย	จำนวนข้อ	ร้อยละ
ตอนที่ 1 ประเภทของการวิจัย	23	13.14	2	1.14
ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหา	21	12.00	4	2.29
ตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย				
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง				
1.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	21	12.00	4	2.29
1.2 การสุ่มตัวอย่าง	18	10.29	7	4.00
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	24	13.71	1	0.57
3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	24	13.37	1	0.57
ตอนที่ 4 การนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้เป็น กรอบแนวคิดของงานวิจัย	19	10.86	6	3.43
รวม	150	85.71	25	14.29

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า การทดสอบแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 175 ข้อ มีจำนวนข้อที่ผู้ร่วมประเมินบันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 150 ข้อ (ร้อยละ 85.71) และจำนวนข้อที่ผู้ร่วมประเมินบันทึกไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 25 ข้อ (ร้อยละ 14.29) เมื่อพิจารณาแต่ละตอน ซึ่งมีจำนวน 25 ข้อ พบว่า ตอนที่ 1 ประเภทของการวิจัย มีจำนวนข้อที่ผู้ร่วมประเมินบันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 23 ข้อ (ร้อยละ 13.14) และจำนวนข้อที่บันทึกไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย มีจำนวน 2 ข้อ (ร้อยละ 1.14) ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหา มีจำนวนข้อที่ผู้ร่วมประเมินบันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 21 ข้อ (ร้อยละ 12.00) และจำนวนข้อที่บันทึกไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย

มีจำนวน 4 ข้อ (ร้อยละ 2.29) ตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย มีทั้งหมด 3 ประเด็น ผลปรากฏว่า ประเด็นที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีทั้งหมด 2 หัวข้อ พบว่า หัวข้อที่ 1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนข้อที่ผู้ร่วมประเมินบันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 21 ข้อ (ร้อยละ 12.00) และจำนวน ข้อที่บันทึกไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย มีจำนวน 4 ข้อ (ร้อยละ 2.29) หัวข้อที่ 2 การสุ่มตัวอย่าง มีจำนวนข้อที่ผู้ร่วมประเมินบันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย มีจำนวน 18 ข้อ (ร้อยละ 10.29) และจำนวน ข้อที่บันทึกไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย มีจำนวน 7 ข้อ (ร้อยละ 4.00) ประเด็นที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย มีจำนวนข้อที่บันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 24 ข้อ (ร้อยละ 13.34) และจำนวนข้อที่บันทึก ไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย มีจำนวน 1 ข้อ (ร้อยละ 0.57) ประเด็นที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวนข้อ ที่บันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 24 ข้อ (ร้อยละ 13.34) และจำนวนข้อที่บันทึกไม่สอดคล้องกับ ผู้วิจัย มีจำนวน 1 ข้อ (ร้อยละ 0.57) ตอนที่ 4 การนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย มีจำนวนข้อที่บันทึกสอดคล้องกับผู้วิจัย จำนวน 19 ข้อ (ร้อยละ 10.86) และจำนวนข้อที่บันทึก ไม่สอดคล้องกับผู้วิจัย มีจำนวน 6 ข้อ (ร้อยละ 3.43)

เมื่อนำผลการทดสอบแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ไว้ คือ ผลการประเมินแบบบันทึกต้องสอดคล้องกับผู้วิจัย ร้อยละ 80 ขึ้นไป พบว่า จำนวนข้อที่ ผู้ร่วมประเมินสอดคล้องกับผู้วิจัย คิดเป็นร้อยละ 85.71 ถือว่าแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ซึ่งใช้ เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

7. นำแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐในประเทศไทย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553 โดยสืบค้นจากฐานข้อมูลเอกสาร ฉบับเต็ม (TDC หรือ Thai Digital Collection) ในโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุด มหาวิทยาลัยของรัฐ และสืบค้นจากเว็บไซต์ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้คำค้น “ห้องสมุดมหาวิทยาลัย” และ “ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” จากเขตข้อมูล ชื่อเรื่อง และหัวเรื่อง
2. ตรวจสอบเล่มวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีข้อมูลเป็นเอกสารฉบับเต็ม เพื่อขอสำเนา วิทยานิพนธ์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีให้บริการ
3. บันทึกข้อมูลต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ ตามหัวข้อที่สร้างไว้ในแบบบันทึกข้อมูล
4. วิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ทั้งหมดจากแบบบันทึกข้อมูล และสรุปแยก ย่อยแต่ละหัวข้อ
5. สังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ ในด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย

2. สังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ตามขอบเขตเนื้อหาที่ผู้วิจัยกำหนด
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์นำมาวิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และสรุปเชิงบรรยายเพื่อให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย

2. ผลการวิจัยในแต่ละขอบเขตเนื้อหา มาสังเคราะห์ และสรุปประเด็นข้อค้นพบ
โดยวิธีอุปนัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา
ทุกสาขาวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย
ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 มีจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 210 ชื่อเรื่อง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอักษรย่อเพื่อใช้เรียกแทนชื่อสถาบันหรือมหาวิทยาลัยต่างๆ ดังนี้

จพ	แทน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มข	แทน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มจร	แทน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
มช	แทน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มธ	แทน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มบ	แทน	มหาวิทยาลัยบูรพา
มมส	แทน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มบส	แทน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มรภ บร	แทน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มร อย	แทน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มรภ พบ	แทน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มสด	แทน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
มร	แทน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มศว	แทน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มสธ	แทน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มอ	แทน	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
สจล	แทน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สพป	แทน	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์

1. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถาบันและปีที่พิมพ์
2. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสาขาวิชา
3. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา
4. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประเภทของการวิจัย
5. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประชากร
6. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามการสุ่มตัวอย่าง
7. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
8. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิจัย
9. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบ

แนวคิดของการวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา

1. การบริหารและจัดการห้องสมุด
2. งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
3. งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ
4. การบริการสารสนเทศ
5. ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ
6. เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้
7. อื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์

1. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถาบันและปีที่พิมพ์ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถาบันและปีที่พิมพ์

สถาบัน	ปีที่พิมพ์											รวม (ร้อยละ)
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	
จพ	5 (2.38)	5 (2.38)	6 (2.86)	6 (2.86)	11 (5.24)	3 (1.43)	7 (3.33)	2 (0.95)	3 (1.43)	3 (1.43)		51 (24.29)
มข		2 (0.95)		5 (2.38)	5 (2.38)	1 (0.48)	4 (1.90)		2 (0.95)			18 (8.57)
มจร		1 (0.48)										1 (0.48)
มช									1 (0.48)		2 (0.95)	3 (1.43)
มธ	1 (0.48)			2 (0.95)								3 (1.43)
มบ	1 (0.48)	2 (0.95)		10 (4.76)	1 (0.48)	1 (0.48)	1 (0.48)	2 (0.95)	1 (0.48)	1 (0.48)		20 (9.52)
มมส	4 (1.90)		1 (0.48)	1 (0.48)	1 (0.48)		1 (0.48)					8 (3.81)
มบส						4 (1.90)	2 (0.95)	4 (1.90)	2 (0.95)	1 (0.48)	2 (0.95)	15 (7.14)
มรภ บร									1 (0.48)			1 (0.48)
มร อย								1 (0.48)				1 (0.48)
มรภ พบ				1 (0.48)								1 (0.48)
มสด						1 (0.48)						1 (0.48)
มร	7 (3.33)	8 (3.81)	5 (2.38)	2 (0.95)	3 (1.43)	6 (2.86)		3 (1.43)	5 (2.38)		4 (1.90)	43 (20.48)
มศว	2 (0.95)	4 (1.90)		4 (1.90)	7 (3.33)	3 (1.43)	4 (1.90)		2 (0.95)	2 (0.95)	1 (0.48)	29 (13.81)

ตาราง 3 (ต่อ)

สถาบัน	ปีที่พิมพ์										รวม (ร้อยละ)	
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552		2553
มสธ					1 (0.48)	1 (0.48)			3 (1.43)			5 (2.38)
มอ		2 (0.95)	1 (0.48)		1 (0.48)		1 (0.48)	1 (0.48)				6 (2.86)
สจล	1 (0.48)					2 (0.95)						3 (1.43)
สพบ				1 (0.48)								1 (0.48)
รวม	21 (10.00)	24 (11.43)	13 (6.19)	32 (15.24)	29 (13.81)	21 (10.00)	21 (10.00)	13 (6.19)	19 (9.05)	8 (3.81)	9 (4.29)	210 (100.00)

จากตาราง 3 วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 พบว่า มีจำนวนวิทยานิพนธ์ 210 ชื่อเรื่อง จากมหาวิทยาลัย 18 แห่ง เมื่อจำแนกตามสถาบัน พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด จำนวน 51 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 24.29) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 43 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 20.48) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 29 ชื่อเรื่อง (13.81) ตามลำดับ

ในด้านปีที่พิมพ์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 พบว่า พ.ศ. 2546 มีจำนวนวิทยานิพนธ์มากที่สุด จำนวน 32 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 15.24) รองลงมาคือ พ.ศ. 2547 จำนวน 29 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 13.81) และพ.ศ. 2544 จำนวน 24 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 11.43) ตามลำดับ

2. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสาขาวิชา ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
สาขาวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ / สารสนเทศศาสตร์	186 (88.57)	จพ(50) มข(18) มช(3) มธ(3) มบ(18) มมส(8) มบส(14) มร(38) มศว(23) มสธ(5) มอ(6)
สาขาวิชาที่ไม่ใช่ทางบรรณารักษศาสตร์		
1. เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	1 (0.48)	มรภ พบ(1)
2. เทคโนโลยีการศึกษา	2 (0.95)	มบ(1) มร(1)
3. เทคโนโลยีวิจัยการศึกษา	1 (0.48)	มบ(1)
4. เทคโนโลยีการบริหาร	1 (0.48)	สพบ(1)
5. ครุศาสตร์เทคโนโลยี	1 (0.48)	มจธ(1)
6. การอุดมศึกษา	6 (2.86)	มศว(6)
7. การบริหารการศึกษา	2 (0.95)	มบส(1) มสด(1)
8. การบริหารอาชีวศึกษา	1 (0.48)	สจล(1)
9. การวิจัยการศึกษา	2 (0.95)	มร(2)
10. รัฐประศาสนศาสตร์	1 (0.48)	มรภ ปร(1)
11. สถาปัตยกรรมศาสตร์	2 (0.95)	สจล(2)
12. นิติศาสตร์	1 (0.48)	มร(1)
13. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	1 (0.48)	มร(1)
14. การจัดการทั่วไป	1 (0.48)	มร อย(1)
15. วิศวกรรมอุตสาหกรรม	1 (0.48)	จพ(1)
รวม	210 (100.00)	จพ(51) มข(18) มจธ(1) มช(3) มธ(3) มบ(20) มมส(8) มบส(15) มรภ ปร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสด(1) มร(43) มศว(29) มสธ(5) มอ(6) สจล(3) สพบ(1)

จากตาราง 4 สาขาวิชาที่มีการทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 มากที่สุดคือ สาขาวิชาทางบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ จำนวน 186 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 88.57) รองลงมาคือ สาขาการอุดมศึกษา จำนวน 6 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.86) และสาขา เทคโนโลยีการศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา สาขาการวิจัยการศึกษา สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาละ 2 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 0.95) ตามลำดับ

3. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ดังแสดงใน ตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
1. การบริหารและจัดการห้องสมุด		
1.1 การดำเนินงานห้องสมุดโดยรวม	17 (8.10)	จพ(3) มข(2) มบ(1) มมส(3) มบส(4) มร(4)
1.2 การกำหนดนโยบายและแผน	3 (1.43)	จพ(1) มมส(1) มบส(1)
1.3 วัฒนธรรมองค์กร	4 (1.90)	จพ(1) มบ(1) มศว(2)
1.4 การบริหารงานอาคารสถานที่ วัสดุและครุภัณฑ์	5 (2.38)	จพ(1) มร(2) สจล(2)
1.5 การบริหารงานบุคคล	9 (4.29)	จพ(4) มร(3) มศว(1) สพบ(1)
1.6 กลยุทธ์การตลาด	2 (0.95)	มบ(1) มบส(1)
1.7 การประเมินห้องสมุด	3 (1.43)	มข(3)
1.8 การจัดการความรู้	1 (0.48)	จพ(1)
1.9 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด	1 (0.48)	มสธ(1)
1.10 การสื่อสารในห้องสมุด	1 (0.48)	มร(1)

ตาราง 5 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
1.11 การประชาสัมพันธ์ในห้องสมุด	5 (2.38)	มบ(1) มร(2) มสธ(1) มอ(1)
1.12 การใช้บริการภายนอกห้องสมุด	2 (0.95)	จพ(2)
รวม	53 (25.24)	จพ(13) มข(5) มบ(4) มมส(4) มบส(6) มร(12) มศว(3) มสธ(2) มอ(1) สจล(2) สพบ(1)
2. งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ		
2.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	5 (2.38)	จพ(2) มบ(1) มร(1) มศว(1)
2.2 การวิเคราะห์และประเมินค่า ทรัพยากรสารสนเทศ	3 (1.43)	มข(2) มช(1)
รวม	8 (3.81)	จพ(2) มข(2) มช(1) มบ(1) มร(1) มศว (1)
3. งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ		
3.1 การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำ รายการ	5 (2.38)	จพ(2) มบ(1) มร(1) มศว (1)
3.3 การวิเคราะห์หัวเรื่อง	2 (0.95)	จพ(2)
3.4 การทำดรรชนีและสาระสังเขป	1 (0.48)	มบ(1)
รวม	8 (3.81)	จพ(4) มบ(2) มร(1) มศว (1)
4. การบริการสารสนเทศ		
4.1 บริการสิ่งพิมพ์	3 (1.43)	จพ(1) มร(2)
4.2 บริการโสตทัศนวัสดุ	1 (0.48)	มบ(1)
4.3 บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์	6 (2.86)	จพ(1) มช(1) มบ(1) มร(2) มอ(1)
4.4 บริการยืม-คืน	1 (0.48)	มอ(1)

ตาราง 5 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
4.5 บริการยืมระหว่างห้องสมุด	1 (0.48)	มมส(1)
4.6 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	2 (0.95)	มร(1) มศว (1)
4.7 บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศ	1 (0.48)	มอ(1)
4.8 บริการชุมชน	2 (0.95)	มบ(1) มบส.(1)
4.9 กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด	2 (0.95)	จพ(1) มศว(1)
4.10 การประเมินคุณภาพบริการ	17 (8.10)	จพ(3) มข (1) มบ (1) มบส (4) มรภ พบ (1) มร(1) มศว(5) มสธ(1)
4.11 บริการล่วงเวลา	1 (0.48)	จพ(1)
รวม	37(17.62)	จพ(7) มข (1) มช(1) มบ(4) มบส (5) มมส(1) มรภ พบ (1) มร(6) มศว(7) มสธ (1) มอ(3)
5. ผู้ใช้ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ		
5.1 ความต้องการสารสนเทศ	5 (2.38)	จพ(1) มบ(1) มบส(1) มร(1) มศว(1)
5.2 พฤติกรรมการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศ	1 (0.48)	จพ(1)
5.3 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ	52 (24.76)	จพ(11) มข(7) มช(1) มธ(1) มบ(1) มบส(2) มรภ พร(1) มร อย(1) มสด(1) มร(11) มศว(11) มสธ(1) มอ(2) สจล(1)

ตาราง 5 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
5.4 การรู้สารสนเทศ	2 (0.95)	มศว(2)
รวม	59(28.10)	จพ(13) มข(7) มช(1) มธ(1) มบ(2) มบส(3) มรภ บร(1) มร อย(1) มสด(1) มร(12) มศว(13) มสธ(1) มอ(2) สจล(1)

6. เทคโนโลยีสารสนเทศและการ

ประยุกต์ใช้

6.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานห้องสมุด	11 (5.24)	มจธ(1) มบ(2) มมส(1) มร(7)
6.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	3 (1.43)	จพ(1) มศว(1) มร(1)
6.3 การใช้อินเทอร์เน็ต	5 (2.38)	จพ(1) มบ(2) มธ(1) มสธ(1)
6.4 การวิเคราะห์ ออกแบบ ประเมินผลระบบสารสนเทศ	1 (0.43)	จพ(1)
6.5 การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	9(5.24)	จพ(4) มข(1) มบ(2) มศว(2)
6.6 เว็บไซต์ห้องสมุด	10 (4.76)	จพ(1) มข(2) มธ(1) มบ(1) มมส(2) มบส(1) มร(1) มศว(1)
รวม	39 (18.5)	จพ(8) มข(3) มจธ(1) มธ(2) มบ(7) มมส(3) มบส(1) มร(9) มศว(4) มสธ(1)

7. อื่นๆ

7.1 การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์	1 (0.48)	จพ(1)
7.2 วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์	1 (0.48)	จพ(1)

ตาราง 5 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
7.3 หนังสือหายาก	1 (0.48)	จพ(1)
7.4 การอ่าน	1 (0.48)	จพ(1)
7.5 ลิขสิทธิ์	2 (0.95)	มร(2)
รวม	6 (2.86)	จพ(4) มร(2)
รวมทั้งหมด	210 (100.00)	จพ (51) มข(18) มจร(1) มช(3) มธ(3) มบ(20) มมส(8) มบส(15) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ1) มสค(1) มร(43) มศว(29) มสธ(5)มอ(6) สจล(3) สพบ(1)

จากตาราง 5 ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ จำนวน จำนวน 59 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 28.10) รองลงมา คือ การบริหารและจัดการห้องสมุด จำนวน 53 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 25.24) และเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ จำนวน 39 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 18.5) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายชื่อแต่ละด้าน พบว่า

ด้านการบริหารและจัดการห้องสมุด หัวข้อย่อยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การดำเนินงานห้องสมุดโดยรวม จำนวน 17 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.10) รองลงมา คือ การบริหารงานบุคคล จำนวน 9 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 4.29) และการบริหารงานอาคารสถานที่ วัสดุ และครุภัณฑ์ จำนวน 5 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.38) ตามลำดับ

ด้านงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หัวข้อย่อยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 5 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.38) รองลงมา คือ การวิเคราะห์และประเมินค่าทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 3 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 1.43) ตามลำดับ

ด้านงานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ หัวข้อย่อยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ จำนวน 5 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.38) รองลงมา คือ การวิเคราะห์หัวเรื่อง จำนวน 2 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 0.95) และการทำดรรชนีและสารสังเขป จำนวน 1 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 0.48) ตามลำดับ

ด้านการบริการสารสนเทศ หัวข้อย่อยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การประเมินคุณภาพบริการ จำนวน 17 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.10) รองลงมา คือ บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 6 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.86) และบริการสิ่งพิมพ์ จำนวน 3 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 1.43) ตามลำดับ

ด้านผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ หัวข้อย่อยที่มีการศึกษามากที่สุดคือ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ จำนวน 52 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 24.76) รองลงมา คือ ความต้องการสารสนเทศ จำนวน 5 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.38) และการรู้สารสนเทศ จำนวน 3 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 1.43) ตามลำดับ

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ หัวข้อย่อยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานห้องสมุด จำนวน 11 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 5.24) รองลงมา คือ เว็บไซต์ห้องสมุด จำนวน 10 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 4.76) และการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 9 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 5.24) ตามลำดับ

4. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประเภทของการวิจัย ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประเภทของการวิจัย

ประเภทของการวิจัย	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
1. การวิจัยเชิงสำรวจ	152 (72.38)	จพ (39) มข(14) มจร(1) มช(3) มบ(16) มมส(4) มบส(10) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสค(1) มร(37) มศว(15) มสธ(2) มอ(6) สจล(2)
2. การวิจัยประเมินผล	17 (8.10)	จพ (3) มข(1) มบ(1) มบส(4) มรภ พบ(1) มร(1) มศว(5) มสธ(1)
3. การวิจัยเชิงทดลอง	5 (2.38)	จพ (2) มร(1) มศว(2)
4. การวิเคราะห์เนื้อหา	3 (1.43)	มข(1) มช(1) มร(1)
5. การวิจัยเชิงคุณภาพ	8 (3.81)	จพ (6) มมส(1) มบส(1)
6. การวิจัยแบบผสมวิธี	22 (10.48)	มข(1) มช(1) มบ(3) มมส(3) มร(3) มศว(7) มสธ(2) สจล(1) สພบ(1)
7. การวิจัยเชิงพัฒนาระบบ	3 (1.43)	จพ (1) มข(1) มช(1)
รวม	210 (100.00)	จพ (51) มข(18) มจร(1) มช (3) มช(3) มบ(20) มมส(8) มบส(15) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสค(1) มร(43) มศว(29) มสธ(5) มอ(6) สจล(3) สພบ(1)

จากตาราง 6 ประเภทของการวิจัยที่วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยใช้วิธีวิจัยมากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ จำนวน 152 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 72.38) รองลงมา คือ การวิจัยแบบผสมวิธี จำนวน 22 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 10.48) และการวิจัยประเมินผล จำนวน 17 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.10) ตามลำดับ

5. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง*	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
1. นิสิต/นักศึกษา	92 (43.81)	จพ(17) มข(10) มช(1) มบ(4) มมส(3) มบส(9) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสด(1) มร(13) มศว(20) มสธ(6) มอ(1) สจล(3) สพบ(1)
2. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	50 (23.81)	จพ(15) มข(7) มช(1) มธ(1) มบ(4) มมส(1) มบส(9) มรภ พบ(1) มร(5) มศว(2) มสธ(1) สจล(3)
3. บรรณารักษ์ในห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษา	59 (28.10)	จพ(16) มข(1) มธ(1) มบ(7) มมส(3) มบส(4) มร(17) มศว(5) มสธ(2) มอ(1) สจล(1) สพบ(1)
4. ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	44 (20.95)	จพ(12) มข(4) มจร(1) มบ(3) มมส(5) มบส(3) มร(12) มศว(2) มสธ(2)
5. หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ในห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา	21 (10.00)	จพ(5) มข(3) มบ(3) มมส(3) มร(6) มศว(1)
6. หนังสือในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	3 (1.43)	มข(3)
7. งานวิจัยของบุคลากรในห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา	1 (0.48)	มข(1)
8. เว็บไซต์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	6 (2.86)	จพ(1) มข(1) มธ(1) มบ(1) มมส(1) มบส(1)
9. บุคลากรในห้องสมุดสถาบัน อุดมศึกษาที่ไม่ใช่บรรณารักษ์	27 (12.86)	จพ(2) มจร(1) มธ(1) มบ(4) มมส(2) มร(10) มศว(3) มสธ(3) สพบ(1)

ตาราง 7 (ต่อ)

ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง*	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
10. บันทึกการสื่บค้นฐานข้อมูล	1 (0.48)	มข(1)
11. แบบกรอกรายการยี่ระหว่างห้องสมุด	1 (0.48)	จพ(1)
12. ผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา	3 (1.43)	มข(1) มร(2)
13. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา	2 (0.95)	จพ(1) มมส(1)
14. เอกสารทางกฎหมาย	1 (0.48)	มร(1)
15. ผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	3 (1.43)	มข(2) มร(1)
16. ประชาชนทั่วไป	1 (0.48)	มสธ(1)

*วิทยานิพนธ์ 1 ชื่อเรื่อง ศึกษาเกี่ยวกับประชากร/กลุ่มตัวอย่างได้มากกว่า 1 ประเภท

จากตาราง 7 ประชากร/กลุ่มตัวอย่างของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ นิสิต/นักศึกษา จำนวน 92 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 43.81) รองลงมา คือ บรรณารักษ์ ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 59 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 28.10) และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 50 (ร้อยละ 23.81) ตามลำดับ

6. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามการสุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
1. การสุ่มอย่างง่าย	23 (10.95)	จพ(4) มข(1) มมส(1) มบส(3) มบ(1) มรภ พบ(1) มร(3) มศว(8) มอ(1)
2. การสุ่มอย่างมีระบบ	4 (1.90)	จพ(1) มบ(1) มบส(1) มร(1)
3. การสุ่มแบบตามระดับชั้น	63 (30.00)	จพ (13) มข(4) มช(1) มบ(5) มมส(3) มบส(5) มสค(1) มร(12) มศว(12) มสธ(3) มอ(3) สจล(1)
4. การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม	6 (2.86)	มข(2) มมส(1) มบส(2) มสธ(1)
5. การสุ่มหลายขั้นตอน	9 (4.29)	มบ(1) มบส(1) มร(1) มศว(2) มอ(3) สจล(1)
6. การสุ่มแบบบังเอิญ	9 (4.29)	มข(3) มบ(1) มร(2) มศว(1) มอ(2)
7. การสุ่มแบบกำหนดโควตา	7 (3.33)	จพ (4) มร อย(1) มศว(1) สพบ(1)
8. การสุ่มแบบเจาะจง	48 (22.86)	จพ (12) มข(3) มจร(1) มบ(9) มมส(2) มร(9) มบส(3) มศว(5) มสธ(2) มอ(2)
9. เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด	61 (29.05)	จพ (21) มข(7) มช(2) มธ(3) มบ(5) มมส(2) มบส(1) มรภ บร(1) มร(14) มศว(3) มสธ(1) สจล(1)

*วิทยานิพนธ์ 1 ชื่อเรื่อง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างได้มากกว่า 1 วิธี

จากตาราง 8 แสดงว่า วิธีการสุ่มตัวอย่างของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การสุ่มแบบตามระดับชั้น จำนวน 63 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 30.00) รองลงมา คือ เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 61 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 29.05) และการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 48 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 22.86) ตามลำดับ

7. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย*	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
1. แบบสอบถาม	181 (86.19)	จพ (41) มข(15) มจร(1) มช(3) มธ(2) มบ(20) มมส(6) มบส(13) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ1) มสด(1) มร(36) มศว(27) มสธ(5) มอ(5) สจล(2) สพบ(1)
2. แบบสัมภาษณ์	28 (13.33)	จพ (7) มข(2) มช(2) มธ(1) มบ(2) มมส(4) มบส(1) มร(2) มศว(2) มสธ(2) มอ(1) สจล(1) สปบ(1)
3. แบบบันทึก	18 (8.57)	จพ (4) มข(4) มช(1) มธ(2) มบ(1) มมส(1) มบส(2) มร(2) มศว(1)
4. แบบสังเกต	5 (2.38)	มข(1) มช(1) มบ(2) สจล(1)
5. แบบทดสอบ	5 (2.38)	มช(1) มร(1) มศว(3)
6. แผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างการใช้ห้องสมุด	1 (0.48)	มศว(1)
7. คู่มือการสืบค้นรายการบรรณานุกรมจากระบบโอแพก	2 (0.95)	มศว(2)
8. แผนการสอนการสืบค้นรายการบรรณานุกรมระบบโอแพก	1 (0.48)	มศว(1)

ตาราง 9 (ต่อ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย*	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
9. โปรแกรม Netscape Navigator / Internet Explorer	2 (0.95)	จพ(1) มมส(1)
10. แบบแปลน แผนผังห้องสมุด	1 (0.48)	สจล(1)

*วิทยานิพนธ์ 1 ชื่อเรื่อง ใช้เครื่องมือในการวิจัยได้มากกว่า 1 ประเภท

จากตาราง 9 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ แบบสอบถาม จำนวน 181 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 86.19) รองลงมาคือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 28 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 13.33) และแบบบันทึก จำนวน 18 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ

8. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย*	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
สถิติพรรณนา		
1. ความถี่	148 (70.48)	จพ(44) มข(8) มจร(1) มช(3) มธ(2) มบ(12) มมส(4) มบส(10) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสจ(1) มร(31) มศว(21) มสธ(3) มอ(3) สจล(1) สพบ(1)
2. ร้อยละ	189 (90.00)	จพ(44) มข(17) มจร(1) มช(3) มธ(3) มบ(18) มมส(8) มบส(13) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสจ(1) มร(37) มศว(27) มสธ(5) มอ(5) สจล(3) สพบ(1)

ตาราง 10 (ต่อ)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย*	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
3. ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	166 (79.05)	จพ(37) มข(11) มจร(1) มช(2) มธ(2) มบ(19) มมส(6) มบส(13) มรภ บปร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสด(1) มร(32) มศว(27) มสธ(5) มอ(5) สจล(1) สพบ(1)
4. มัธยฐาน	1 (0.48)	มร(1)
5. ฐานนิยม	2 (0.95)	จพ(1) มร(1)
6. ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์	1 (0.48)	มร(1)
สถิติอนุมาน		
1. การทดสอบค่า t-test / Z-test	55 (26.19)	จพ(1) มข(1) มจร(1) มบ(3) มมส(3) มบส(2) มร อย(1) มสด(1) มร(17) มศว(19) มสธ(2) มอ(4)
2. การทดสอบค่า F-test	41 (19.52)	จพ(2) มข(2) มมส(3) มบส(2) มร อย(1) มสด(1) มร(10) มศว(14) มสธ(1) มอ(4) สจล(1)
3. การหาค่าสหสัมพันธ์	1 (0.48)	มศว (1)
4. การทดสอบค่า Chi-Square	7 (3.33)	มบ(2) มบส(1) มร(3) มศว (1)
ไม่ใช้สถิติ	2 (0.95)	มบส(1) มร(1)

*วิทยานิพนธ์ 1 ชื่อเรื่อง ใช้สถิติในการวิจัยได้มากกว่า 1 ประเภท

จากตาราง 10 สถิติที่ใช้ในการวิจัยของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมาก ที่สุด คือ สถิติพรรณนา โดยสถิติพรรณนาที่ใช้มากที่สุด คือ ร้อยละ จำนวน 189 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 90.00) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 166 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 79.05) และความถี่ จำนวน 148 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 70.48) ตามลำดับ

ส่วนสถิติอนุมานที่ใช้มากที่สุด คือ การทดสอบค่า t-test /Z-test จำนวน 55 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 26.19) รองลงมา คือ การทดสอบค่า F-test จำนวน 41 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 19.52) และการทดสอบค่า Chi-Square จำนวน 7 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 3.33) ตามลำดับ

9. จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนวิทยานิพนธ์จำแนกตามการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย

หลักวิชา/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
1. หลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์	162 (77.14)	จพ(47) มข(15) มจร(1) มธ(3) มบ(18) มมส(6) มบส(8) มรภ บร(1) มรภ พบ(1)มร(30) มศว(21) มสธ(1) มอ(4) สจล(3) สพบ(1)
2. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ของ Hayden, Ellis, Cox & Hall , Kuhlthau, Bates	1 (0.48)	จพ (1)
3. การประเมินคุณภาพบริการ ไลบรารีควอล (LibQUAL)	6 (2.86)	จพ (1) มข (1) มบส (1) มศว (3)
4. การประเมินคุณภาพบริการ เซิร์ฟควอล (ServQUAL)	2 (0.95)	มบส (1) มสธ (1)
5. ทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ของ ปีเตอร์ เซนจ์ (Peter Senge)	1 (0.48)	มมส (1)
6. ทฤษฎีที่มาและการใช้วิสัยทัศน์ และ กลยุทธ์การบริหาร	1 (0.48)	มบส (1)
7. ทฤษฎีความผูกพันต่อองค์กรของ บุชานันและพอร์ตเตอร์	1 (0.48)	มศว (1)

ตาราง 11 (ต่อ)

หลักวิชา/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
8. ทฤษฎีวิวัฒนาการมองคักรของคูก์และลาฟเฟอร์ดี	1 (0.48)	มศว (1)
9. ทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland	1 (0.48)	มบ (1)
10. แบบจำลองการวัดระดับคุณภาพงานบริการของคาโน	1 (0.48)	จพ (1)
11. การประเมินแบบซิปโมเดล (CIPP Model)	2 (0.95)	มบส (2)
12. ทฤษฎีการกำหนดตำแหน่ง	1(0.48)	มร (1)
13. ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์	8 (3.81)	มบส (2) มสด(1) มร (2) มศว (1) มอ (2)
14. ทฤษฎีองค์การของแคทซ์และคาน	1 (0.48)	มร (1)
15. ทฤษฎีความคาดหวัง	1 (0.48)	มช (1)
16. ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	1 (0.48)	มช (1)
17. หลักการบริหาร POSDCORB	1 (0.48)	มสธ (1)
18. ทฤษฎีการบริหารงานของเฮนรีฟาโยล	3 (1.43)	มร อย (1) มร (2)
19. ทฤษฎีของการมีส่วนร่วม	3 (1.43)	จพ (1) มร (2)
20. ทฤษฎีกระบวนการเลือกทางการสื่อสาร	1 (0.48)	มร (1)
21. ทฤษฎีการสื่อสารแบบสองชั้นตอน	1 (0.48)	มร (1)

ตาราง 11 (ต่อ)

หลักวิชา/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน (ร้อยละ)	สถาบัน (จำนวน)
22. ทฤษฎีจูงใจ	1 (0.48)	มร (1)
23. ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	1 (0.48)	มช (1)
24. ทฤษฎีระบบ	4 (1.90)	มช (2) มมส (1) มร (1)
25. การรับรู้คุณภาพบริการของ ทอมป์สัน คูก และฮีท	1 (0.48)	มบ (1)
26. การรู้สารสนเทศ	1 (0.48)	มร (1)
27. มาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับ อุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุด วิทยาลัยและสมาคมวิจัยแห่ง สหรัฐอเมริกา	2 (0.95)	มศว (2)
รวม	210 (100.00)	จพ(51) มช(18) มจร(1) มช(3) มธ(3) มบ(20) มมส(8) มบส(15) มรภ บร(1) มร อย(1) มรภ พบ(1) มสด(1) มร(43) มศว(29) มสธ(5) มอ(6) สจล(3) สพบ(1)

จากตาราง 11 การนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย มีการนำหลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาใช้มากที่สุด จำนวน 162 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 77.14) รองลงมาคือ ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ จำนวน 8 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 3.81) และการประเมินคุณภาพบริการไลบควอล (LibQUAL) จำนวน 6 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.86) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา

1. การบริหารและจัดการห้องสมุด

ตาราง 12 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริหารและจัดการห้องสมุด

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
1. การดำเนินงานห้องสมุด โดยรวม	17	(ปิยวรรณ ประทุมรัตน์, 2543) (พระวิเชียร มั่นแหล่, 2543) (ทรงศิริ หงษ์บิน, 2544) (ละมุล อนุสตัย, 2545) (สุจิตรา การเจริญดี, 2546) (เบญญา พิศขุมทอง, 2547) (มยุรา จันทโรทัย, 2547) (สุจิตรา อัมรักเลิศ, 2547) (สุภาพ ผู้รุ่งเรือง, 2547) (หทัยชนก วัฒนา, 2547) (โชติกา ประพททิกุล, 2548) (มัลลิกา ทองเอม, 2548) (จันทมน ทองศิริ, 2549) (ทัศนีย์ โพธิ์ศิริ, 2549) (นงลักษณ์ ศรีสุวรรณ, 2550) (ธิดารัตน์ เจริญเขต, 2552) (วรุณรัตน์ คนชื้อ, 2553)
2. การกำหนดนโยบายและแผน	3	(ภาคพร อำมาตย์มณี, 2545) (มนต์เทพ เหลืองประพันธ์, 2548) (วรรณภรณ์ อนุอัน, 2549)
3. วัฒนธรรมองค์กร	4	(พรเพ็ญ ทัศนเมธิน, 2544) (สุภาสินี วิเชียร, 2544) (รัชณี กิตติรังสี, 2548) (นพวรรณ ยุติธรรม, 2550)
4. การบริหารงานอาคาร สถานที่ วัสดุ และครุภัณฑ์	5	(นที สัมประณะพันธ์, 2543) (พรทิพย์ พุจิตร, 2544) (กันยา วสุธารัตน์, 2546) (สกล ปิ่นเงิน, 2548) (สมนึก มนูญชัยเกียรติ, 2551)
5. การบริหารงานบุคคล	9	(ชัตติยา ทองทา, 2543) (ฐิติมา หิรัญเวชยางกูร, 2543) (ประภาพร จงสมจิตต์, 2544) (ณัฐวดี มะลิตอง, 2545) (สุปรียาพร สุริยะโยธิน, 2546) (เกษรรา ห่มน้เพียร, 2547) (เฉลิมศักดิ์ เกษไทรยกุล, 2547) (เบญจวรรณ ระงับภัย, 2547) (ทิพย์วารีย์ วงษ์เจริญธรรม, 2549)

ตาราง 12 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
6. กลยุทธ์การตลาด	2	(ชุตติมา แก้วเกิด, 2550) (วีระนันน์ ดังก้อง, 2551)
7. การประเมินห้องสมุด	3	(จารุณี สุปิ่นะเจริญ, 2546) (อนัญญา ทิมเกตุ, 2546) (วิมานพร รูปใหญ่, 2547)
8. การจัดการความรู้	1	(เสาวภา หลิมวิจิตร, 2551)
9. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด กับอาจารย์ผู้สอน	1	(ฐิติมา กลิ่นทอง, 2549)
10. การสื่อสารในห้องสมุด	1	(บุญญาพร มารุ่งเรือง, 2543)
11. การประชาสัมพันธ์ใน ห้องสมุด	5	(นัสถุมล มาเจริญ, 2550) (นุชรี บุญศรีงาม, 2550) (ปิยะกานต์ หนูประกอบ, 2550) (เจนต์ คันทะ, 2551) (พรทิพย์ แยมคำ, 2553)
12. การใช้บริการภายนอก ห้องสมุด	2	(อาภรณ์ ไชยสุวรรณ, 2545) (วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์, 2548)
รวม	53	ชื่อเรื่อง

การบริหารและจัดการห้องสมุด ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องการดำเนินงานห้องสมุดโดยรวม การกำหนดนโยบายและแผน วัฒนธรรมองค์กร การบริหารงานอาคารสถานที่ วัสดุ และครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล กลยุทธ์การตลาด การประเมินห้องสมุด การจัดการความรู้ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับอาจารย์ผู้สอน การสื่อสารในห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ในห้องสมุด และการใช้บริการภายนอกห้องสมุด ซึ่งจากการสังเคราะห์ผลการวิจัยในแต่ละหัวข้อ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การดำเนินงานห้องสมุดโดยรวม

1.1.1 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ห้องสมุดมีการกำหนดพันธกิจของห้องสมุดให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัย โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ห้องสมุดมีหน้าที่เป็นหน่วยงานให้บริการสารสนเทศ ด้วยการเตรียมสารสนเทศทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกห้องสมุด ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน การวิจัย ตอบสนองต่อพันธกิจของ

มหาวิทยาลัย การจัดองค์กรควรอยู่ในรูปแบบแนวราบมากกว่าลำดับชั้น มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารห้องสมุดอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร งบประมาณหลักของห้องสมุดได้รับมาจากมหาวิทยาลัย โดยได้รับในอัตราส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10-15 ของงบประมาณดำเนินการของมหาวิทยาลัย และควรได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นในแต่ละปี บรรณารักษ์ผู้ให้บริการมีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในด้านทรัพยากรร่วมกัน เน้นความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล MARC (หทัยชนก วัฒนา. 2547: 129-133)

สำหรับห้องสมุดคณะในสถาบันอุดมศึกษา มีโครงสร้างการบริหารงานสังกัดฝ่ายวิชาการของคณะ งบประมาณได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัด อาคารห้องสมุดมีลักษณะเป็นอาคารที่ไม่เป็นเอกเทศ มีความร่วมมือในการยืมระหว่างห้องสมุดทั้งภายในและภายนอกคณะ จัดหาทรัพยากรสารสนเทศตามความสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะ ซึ่งอาจารย์มีความต้องการหนังสือวิชาการใช้ในการสอน/การวิจัย ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดคณะ คือ บุคลากรไม่เพียงพอการต่อให้บริการ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน มีพื้นที่ในการปฏิบัติงานและให้บริการอย่างจำกัด และไม่สามารถขยายได้ในอนาคต (ละมุล อนุสตัย, 2545: 94-104; โชติกา ประพฤทธิกุล. 2548: 101-109; มยุรา จันทรโรทัย. 2547: 135-172; ฉันทมน ทองศิริ. 2549: 196-222)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอาคารเรียน เปิดให้บริการทุกวัน ทรัพยากรห้องสมุดได้มาจากการจัดซื้อและการรับบริจาค สำหรับปัญหาในการดำเนินงานคือ สถานที่ตั้งและขนาดของห้องสมุดไม่เหมาะสม เนื้อหาหนังสือและวารสารไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และระเบียบการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ (พระวิเชียร มั่นແหล. 2543: 88-90)

การพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการนำเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุด คือ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ การประเมินคุณภาพห้องสมุด ทรัพยากรห้องสมุด งบประมาณและการเงิน บุคลากรของห้องสมุด การบริการ และโครงสร้างและการบริหาร ซึ่งจากแนวทางการพัฒนาดังกล่าว มี 8 ด้าน ที่ห้องสมุดควรดำเนินการโดยเร็ว คือ การนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ รายได้ที่ได้จากกิจกรรมและบริการของสำนักหอสมุด ให้สงวนไว้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ส่งเสริมบุคลากรที่มีวุฒิต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานให้ไปศึกษาต่อ ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ให้ทันต่อความต้องการ คำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้ใช้บริการหรือความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และมีการประเมินแผนงานและโครงการปฏิบัติงานในห้องสมุดทุกงาน นอกจากนี้ยังมีกลไกการดำเนินงานประเมินและตรวจสอบคุณภาพของห้องสมุดเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย (มัลลิกา ทองเอม. 2548: 73-77; นงลักษณ์ ศรีสุวรรณ. 2550: 65-67)

จากการพัฒนาห้องสมุดในด้านต่างๆ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในห้องสมุด ทำให้ห้องสมุดมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการดำเนินงานไปสู่ห้องสมุดดิจิทัล ซึ่งในการดำเนินงานห้องสมุดดิจิทัลของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีการกำหนดนโยบายการดำเนินงาน มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะในการดำเนินงาน โดยงานเทคโนโลยีสารสนเทศรับผิดชอบในการดำเนินงานมากที่สุด งบประมาณได้รับจากงบประมาณห้องสมุด โดยเป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับในแต่ละปี บุคลากรส่วนใหญ่ คือ บรรณารักษ์ มีการสร้างสารสนเทศดิจิทัลจากวิทยานิพนธ์ มีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการดำเนินงาน สำหรับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดดิจิทัล คือ ปัญหาในด้านผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน เกี่ยวกับจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน บุคลากรต้องรับผิดชอบงานหลายหน้าที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ขาดบุคลากรที่มีทักษะการบริหารจัดการโครงการห้องสมุดดิจิทัล และบุคลากรขาดทักษะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนปัญหาทางด้านเทคโนโลยี เป็นเรื่องเกี่ยวกับซอฟต์แวร์ที่ใช้ไม่เอื้อกับข้อมูลภาษาไทย ความกว้างของช่องสัญญาณต่ำทำให้เกิดปัญหาในการรับส่งข้อมูล และปัญหาระบบเครือข่ายในมหาวิทยาลัย (สุจิรา อัมรักเลิศ. 2547: 212-167)

สำหรับรูปแบบการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเห็นว่าเหมาะสม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ (ทรงศิริ หงษ์ปิ่น. 2544: 79-87) คือ

- 1) ด้านนโยบาย มีสำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ สำนักวิจัยและบริการคอมพิวเตอร์ เป็นหน่วยงานที่ร่วมพัฒนา
- 2) ด้านวัตถุประสงค์ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อพัฒนาห้องสมุดในรูปแบบใหม่ ขยายโอกาสการเข้าถึงสารสนเทศได้ไม่มีขีดจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ เผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศของสถาบันฯ และอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศให้มีอายุการใช้งานยาวนาน
- 3) ด้านการดำเนินงาน เป็นการบริหารการทำงานแบบรวมศูนย์ มีสำนักหอสมุดกลางเป็นศูนย์กลาง กำหนดรูปแบบการทำงานร่วมกัน
- 4) ด้านเนื้อหาสารสนเทศ มีการเช่า/ซื้อสารสนเทศดิจิทัลบางรายการ และมีการสร้างทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดให้เป็นดิจิทัล เช่น หนังสือตำราเรียน บทเรียน สิทธิบัตร สิ่งประดิษฐ์ จดหมายข่าว กิจกรรมความเคลื่อนไหวของสถาบันฯ และจดหมายเหตุของสถาบันฯ
- 5) ด้านคณะกรรมการและคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการคอมพิวเตอร์ คณะกรรมการห้องสมุด ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการจากทุกคณะ และบรรณารักษ์ชำนาญการ ส่วนคณะทำงาน ประกอบด้วย บรรณารักษ์ นักคอมพิวเตอร์ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่
- 6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการใช้อุปกรณ์ในการแปลงสารสนเทศให้เป็นดิจิทัล ได้แก่ เครื่องสแกนเนอร์ กล้องถ่ายภาพดิจิทัล เครื่องคอมพิวเตอร์ และกล้องวีดีโอดิจิทัล ซึ่งซอฟต์แวร์ที่ใช้สำหรับจัดการระบบห้องสมุดดิจิทัลนั้นใช้เงินพัฒนาในการจัดซื้อ

7) ด้านการจัดเก็บสารสนเทศ มีการจัดการในระบบฐานข้อมูล มีการสำรองข้อมูลไว้ในรูปของเทปม้วน เทปตลับ ฟลอปปีดิสก์ และซีดีรอม

8) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศและการให้บริการ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

ส่วนรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ห้องสมุดตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางมหาวิทยาลัย ทรัพยากรสารสนเทศมีประเภทอิเล็กทรอนิกส์และสิ่งพิมพ์ มีจำนวนที่เพียงพอต่อการความต้องการของผู้ใช้ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในห้องสมุดในด้านการจัดการและการให้บริการ อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของห้องสมุด (ชิตารัตน์ เจริญเขต. 2552: 92-106)

1.1.2 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

การบริหารงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในสถานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ในด้านการบริหารงานบุคคล มีความต้องการบุคลากรในระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์เพิ่มขึ้น ด้านการบริหารงบประมาณ เน้นการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน และการให้บริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น ด้านการหารายได้ให้กับหน่วยงาน มีการเก็บค่าเช่าใช้บริการจากบุคคลภายนอก การให้เช่าสถานที่เพื่อจัดกิจกรรม การจัดบริการเข้าปกเย็บเล่ม การจัดบริการขายสินค้า และการจัดบริการถ่ายเอกสาร (สุจิตรา การเจริญดี. 2546: 89-103)

สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี การบริหารจัดการภายในเป็นแบบรวมศูนย์ เฉพาะงานงบประมาณและธุรการ มีการกำหนดมาตรฐานภาระงานอย่างชัดเจนทุกสายงาน ซึ่งในการให้บริการนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการ 3 งาน คือ งานบริการฐานข้อมูลเฉพาะเรื่อง การบริการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ และงานบริการยืมระหว่างห้องสมุด (เบญญา พิศขุมทอง. 2547: 88-91)

1.1.3 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำเนินงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการทำแผนงบประมาณสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหาร มีการจัดเก็บสถิติงานต่างๆ ของห้องสมุด และการกำหนดเงินงบประมาณเพื่อการดำเนินงานห้องสมุด ด้านงานเทคนิค มีการลงทะเลเบียนหนังสือใหม่ ด้านงานบริการ ดำเนินการงานบริการยืม-คืนมากที่สุด ซึ่งในการดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดต้องการให้เพิ่มงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน สำหรับรูปแบบเครือข่ายของห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายคลึงกัน คือ มีสถานภาพเป็นแผนงานหนึ่งของฝ่ายกิจการพิเศษ เป็นแหล่งบริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน โดยได้รับการสนับสนุนเงินงบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน ใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้ในการจัดหมวดหมู่ ห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากร ไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ผู้ใช้ต้องการให้ขยายบริการ

สืบค้นสารสนเทศผ่านอินเทอร์เน็ต และต้องการสารสนเทศที่เพิ่มมากขึ้นทั้งปริมาณและความทันสมัย (ปิยะวรรณ ประทุมรัตน์. 2543: 92-99; สุภาพ ผู้รุ่งเรือง. 2547: 138-158)

1.1.4 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีโครงสร้างการบริหารงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และอาคารสถานที่ที่เหมาะสม จัดพื้นที่ให้บริการที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับเรื่องการนำเข้าครุภัณฑ์ งบประมาณ และบุคลากร กระบวนการของสำนักวิทยบริการ การประเมินและผลลัพธ์อยู่ในระดับปานกลาง ผลผลิตภายใต้กรอบเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา ด้านบริการ การสื่อสาร และความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก บริการเทคโนโลยีทางการศึกษา และการปฐมนิเทศห้องสมุดมีความเหมาะสมมาก (ทัศนีย์ โพธิ์คีรี. 2549: 74-77)

สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อาจารย์และบรรณารักษ์ เห็นว่ามีประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการวางแผน งบประมาณ ทรัพยากร การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และการประเมินและการประเมินผลลัพธ์ ส่วนนักศึกษาเห็นว่ามีประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง การสื่อสาร และความร่วมมือ (วรุณรัตน์ คนชื้อ. 2553: 114-120)

1.2 การกำหนดนโยบายและแผน

การวางแผนงานประจำปีของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (ภคพร อำมาตย์มณี. 2545: 99-118) เป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน โดยมีผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน ร่วมกันวางแผน กำหนดแผนงาน และประเมินผลแผนงาน ซึ่งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการวางแผนงานประจำปี ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในการวางแผนงานมีการนำวิสัยทัศน์และกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารงาน 4 ขั้นตอน (มนต์เทพ เหลืองประพันธ์. 2548: 198-199) คือ

1. ขั้นเริ่มต้นงาน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ
2. ขั้นประสานกิจกรรม มีการจัดตั้งหน่วยงาน/โครงการต่างๆ ตามแผนกลยุทธ์ที่ได้วางไว้ในการพัฒนาทำให้เกิดผลสำเร็จ
3. ขั้นนำสู่สากล เป็นการนำเสนอโครงการต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของคนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. ขั้นพัฒนางานให้ยั่งยืน เป็นการสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ปรากฏ และรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน ตลอดจนพัฒนางานให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

โดยมีกลยุทธ์การบริหารงานในการพัฒนาห้องสมุดไปสู่องค์กรการเรียนรู้ (วรรณภรณ์ อนุอัน. 2549: 99-102) ประกอบด้วย

1. ความรอบรู้ของบุคลากร ห้องสมุดมีโครงการพัฒนาบุคลากรที่ทำให้บุคลากรมีความสนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นบุคคลที่รอบรู้ มีการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. แบบแผนทางความคิด มีการจัดระบบงานตามโครงสร้างองค์กร โดยบุคลากรมีอำนาจหน้าที่และสามารถตัดสินใจตามขอบเขตงานที่ได้รับผิดชอบ มีการประชุมเพื่อพัฒนาตามสายงานที่ได้รับผิดชอบ

3. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีแผนงาน โครงการพัฒนาการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นในการประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. การเรียนรู้เป็นทีม มีการจัดประชุม สัมมนา หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน

5. การคิดเชิงระบบ มีการจัดทำข้อมูลต่างๆ และวิเคราะห์ข้อมูลรูปของสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน วิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาห้องสมุดให้มีความก้าวหน้า

1.3 วัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กร เป็นแบบแผนหรือสิ่งที่กำหนดรูปแบบการประพฤติปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร รวมทั้งค่านิยม และความเชื่อของบุคลากรในองค์กรที่เป็นข้อสรุปพื้นฐานของคนในองค์กรว่าสามารถแก้ปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล และถ่ายทอดไปยังสมาชิกใหม่ จนกลายเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติ ทำให้องค์กรแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกัน ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรของบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มี 3 ลักษณะ (รัชนี กิตติรังสี. 2548: 73-79) คือ

1. ลักษณะแบบสร้างสรรค์ เป็นลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความพึงพอใจ ทางพฤติกรรม ซึ่งให้การสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมนวัตกรรมใหม่และการเปลี่ยนแปลง ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมของความร่วมมือเพื่อเปิดรับความเปลี่ยนแปลง

2. ลักษณะแบบตั้งรับ-เฉื่อยชา เป็นลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความปลอดภัยหรือความมั่นคงของบุคลากร ลักษณะพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรเน้นการหลีกเลี่ยงจากความรับผิดชอบ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบปฏิบัติงานแบบเก่าๆ ที่เคยทำมา มุ่งเน้นกฎระเบียบซึ่งทำให้การริเริ่มสร้างสรรค์และการพัฒนาบุคลากรน้อยลง

3. ลักษณะแบบตั้งรับ-ก้าวร้าว เป็นลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความปลอดภัยของงาน บุคลากรต้องรักษาความมั่นคงหรือต้องการอำนาจ และมักพบว่าบุคลากรมีการลาออกสูง และความพึงพอใจในงานต่ำ

โดยบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีวัฒนธรรมองค์กรในแบบสร้างสรรค์ เน้นความสำเร็จ ไมตรีสัมพันธ์ คนและการสนับสนุน และการพัฒนาศักยภาพของบุคคล

ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรช่วยเสริมสร้างให้บุคลากร (สุภาสินี วิเชียร. 2544: 63-69; นพวรรณ ยุติธรรม. 2550: 92-98; พรเพ็ญ ทศนเมธิน. 2544: 114-126) มีความผูกพันต่อองค์กรในด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง สำหรับบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความผูกพันต่อองค์กรในด้านชื่อเสียงและนโยบายขององค์กร โดยมีนโยบายเป้าหมายของห้องสมุด และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลง

1.4 การบริหารงานอาคารสถานที่ วัสดุ และครุภัณฑ์

การออกแบบอาคารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีลักษณะและรูปแบบที่หลากหลาย อีกทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องสมุดที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานของห้องสมุดแต่ละแห่งได้รับผลกระทบที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่เป็นผลกระทบในเชิงบวก

สำหรับอาคารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ส่วนใหญ่อาคารห้องสมุดมีลักษณะเป็นอาคารเอกเทศ ทำเลที่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางของสถาบัน มีการวางผังอาคารหอสมุดให้อยู่กลางกลุ่มอาคารเรียน เพื่อความสะดวกในการเข้าใช้บริการ มีการจัดพื้นที่ใช้สอยแยกส่วนในการใช้งานอย่างชัดเจน ในด้านสภาพแวดล้อมกายภาพมีการจัดองค์ประกอบทางด้านภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อให้ความร่มรื่นและตอบสนองความต้องการด้านสุนทรียภาพ สำหรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร การควบคุมแสงสว่างและอุณหภูมิ มีผลต่อการทำงานและจิตใจของบรรณารักษ์ในการเอื้อประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ช่วยให้มีกำลังใจในการทำงาน สามารถทำงานได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น ทำให้มีความรู้สึกปลอดภัยโปร่งโล่งใจและอยู่ในภาวะสบาย นอกจากนี้ห้องสมุดได้มีการจัดพื้นที่ให้บริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ให้บริการที่มีความผิดปกติทางสายตา โดยจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์การให้บริการเพื่อช่วยลดปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูล (สมนึก มนูญชัยเกียรติ. 2551: 122-127; นที สัมประณะพันธ์. 2543: 123-126; สกล ปิ่นเงิน. 2548: 102-105; กัญญา วสุจารัตน์. 2546: 141-155; พรทิพย์ พุจิตรี. 2544: 93-102)

1.5 การบริหารงานบุคคล

1.5.1 คุณสมบัติของบรรณารักษ์

บรรณารักษ์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไปตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งชื่อตำแหน่งงานบ่งบอกถึงลักษณะการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล เช่น

1.5.1.1 บรรณารักษ์ระบบ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารและจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในห้องสมุด มีความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ งานในห้องสมุด การบริหารและจัดการระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การวางแผน การบริหารและการนำเสนอโครงการ สามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีทักษะพิเศษเกี่ยวกับการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ ปฏิบัติงานทางด้านซอฟต์แวร์เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาด้านซอฟต์แวร์แก่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ งานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และผู้ให้บริการอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด ซึ่งในการผลิตบรรณารักษ์ระบบ ควรจัดให้มีการเรียนการสอน

วิชาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ วิชาการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ วิชาการวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ วิชาการจัดการฐานข้อมูล และวิชาการระบบอัตโนมัติในห้องสมุดในหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรภายในห้องสมุดในการสรรหาบรรณารักษ์ระบบ สำหรับการพัฒนาระบบบรรณารักษ์ระบบใช้วิธี การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงานและการศึกษาต่อ (จิตติมา หิรัญเวชยางกูร. 2543: 141-145; เฉลิมศักดิ์ เกษไทรยกุล. 2547: 55-57; ณีรวดี มะลิทอง. 2545: 93-100)

1.5.1.2 บรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ มีบทบาทหน้าที่หลักในการวิเคราะห์เลขหมู่ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยบรรณารักษ์ต้องพัฒนาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ รูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมระบบอัตโนมัติ และความรู้เฉพาะสาขาวิชา ซึ่งการส่งบุคลากรเข้าร่วมสัมมนาและฟังบรรยายทางวิชาการเป็นรูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ประภาพร จงสมจิตต์. 2544: 99-102)

1.5.1.3 บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ มีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอน โดยอาจารย์จะติดต่อบรรณารักษ์โดยตรงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ มีการสั่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศตามที่อาจารย์เสนอ จัดบริการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัย การสื่อสารและประชาสัมพันธ์โดยการทำบันทึกอย่างเป็นทางการไปยังเลขาธิการคณะ เพื่อแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับบริการต่างๆ ของห้องสมุดให้อาจารย์ได้รับทราบ สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมผู้ใช้บริการห้องสมุด งานบริการ อุปกรณ์สำนักงาน หนังสือ การประชาสัมพันธ์ บุคลากร และสถานที่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นประจำ ส่วนคำติชมของผู้ใช้บริการนั้นถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจที่ดีในการทำงานของบรรณารักษ์ (ทิพย์วารี วงษ์เจริญธรรม. 2549: 101-112; สุปรียาพร สุริยะโยธิน. 2546: 116-128)

1.5.2 การพัฒนาบุคลากร

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ด้วยการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การฝึกปฏิบัติการ การประชุมวิชาการ และการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ใช้ การเลือกและการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ที่ได้มาผลิตผลงานทางวิชาการ โดยผลงานทางวิชาการจัดทำในรูปของบทความวารสาร (ชัตติยา ทองทา. 2543: 153-179; เบญจวรรณ ระวังภัย. 2547: 150-183; เกษวรา หมั่นเพียร. 2547: 120-139)

1.6 กลยุทธ์การตลาด

การวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดในการบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผู้ใช้บริการใช้หนังสือเพื่อประกอบการเรียนการสอน เรียนรู้การเข้าใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง โดยใช้กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดในการบริการห้องสมุด เพื่อส่งเสริมการเข้าใช้บริการห้องสมุด

(ชุดิมา แก้วเกิด. 2550: 80-82; วีระนัน ดังก้อง. 2551: 106-112) ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ คือ การวางแผนเพื่อการพัฒนางานบริการอยู่เสมอ
2. ด้านช่องทางการให้บริการสารสนเทศ คือ การใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และการแนะนำการสืบค้น
3. ด้านราคา คือ ค่าปรับหนังสือเมื่อส่งคืนเกินกำหนดเวลา มีการกำหนดอัตราค่าบริการและค่าปรับอย่างชัดเจน
4. ด้านส่งเสริมการตลาด คือ การจัดแสดงหนังสือใหม่ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์
5. ด้านสภาพของผู้ให้บริการ คือ มนุษย์สัมพันธ์และมารยาทของผู้ให้บริการ มีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม
6. ด้านกระบวนการให้บริการ คือ การให้บริการที่ง่ายและรวดเร็ว
7. ด้านส่งเสริมการขาย คือ ความสะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม และน่าเข้าไป มีสถานที่นั่งพักบริเวณโดยรอบห้องสมุด

1.7 การประเมินห้องสมุด

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้คุณภาพไว้ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของสถาบันนั้นๆ ได้ตามความเหมาะสม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกัน มีการกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันไปตามแต่ละสถาบัน ดังนี้

1.7.1 ตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบและ 68 ตัวบ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบได้แก่มีแผนการดำเนินงาน มีทรัพยากรสารสนเทศตรงตามความต้องการของผู้ใช้ มีระบบป้องกันอุบัติเหตุ สัญญาณเตือน เครื่องดับเพลิง ไฟฟ้าสำรอง และบันไดหนีไฟ มีระบบตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณและเงินรายได้ และมีการประเมินคุณภาพห้องสมุด (อนัญญา ทิมเกตุ. 2546: 89-97)

1.7.2 ตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 66 ตัวบ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ มีแผนการดำเนินงาน มีทรัพยากรสารสนเทศตรงตามความต้องการของผู้ใช้ และมีบริการยืม-คืนที่สะดวกรวดเร็ว มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุดอย่างชัดเจน และบุคลากรมีความเต็มใจและให้บริการด้วยความสุภาพ มีการตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณ และมีการประเมินคุณภาพห้องสมุด (วิมานพร รูปใหญ่. 2547: 99-108)

1.7.3 ตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 81 ตัวบ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ มีการประเมินคุณภาพห้องสมุด มีทรัพยากรสารสนเทศตรงตามความต้องการของผู้ใช้ มีปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ มีอาคารห้องสมุดที่เป็นเอกเทศ และมีระบบตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณและเงินรายได้

(จารุณี สุปินะเจริญ. 2546: 110-120)

1.8 การจัดการความรู้

การจัดการความรู้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่กำหนดให้บุคลากรต้องมีความรู้ด้านการบริหารงานห้องสมุด และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงานห้องสมุด มีการสร้างความรู้จากการฝึกอบรมและแสวงหาความรู้จากการศึกษาดูงาน จัดเก็บความรู้ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการใช้ความรู้ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนางานห้องสมุด และพัฒนาองค์กร (เสาวภา หลิมวิจิตร. 2551: 96-121)

1.9 ความร่วมมือของห้องสมุดกับอาจารย์ผู้สอน

ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ อาจารย์ต้องการความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการบริการผู้ใช้ และด้านการบริหาร ส่วนบรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือจากอาจารย์ในด้านการบริการผู้ใช้และด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ รูปแบบที่เหมาะสมของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์คือ มีการบริหารจัดการระดับกลยุทธ์ ระดับการจัดการ และระดับปฏิบัติการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง คณะกรรมการสำนักหอสมุด ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง คณบดี อาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์โดยตรง (จิตติมา กลิ่นทอง. 2549: 64-67) ได้แก่

1.9.1 ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย กำหนดนโยบายให้มีความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

1.9.2 คณะกรรมการของสำนักหอสมุดกลาง ส่งเสริม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

1.9.3 ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง สร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมความร่วมมือในการทำงานระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ โดยมีบรรณารักษ์ประสานงานกับคณะวิชา ประชาสัมพันธ์เชิงรุก พัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะกลุ่มบรรณารักษ์ในด้านการวิจัย ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ในการดำเนินการความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ และจัดสัมมนาพร้อมกันระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

1.9.4 คณบดี สร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมความร่วมมือในการทำงานระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ ส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด ติดตามการปฏิบัติงานเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

1.9.5 อาจารย์ ใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและใช้บริการห้องสมุด มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าและใช้บริการห้องสมุด และมีส่วนร่วมกับบรรณารักษ์ในงานบริการห้องสมุด

1.9.6 บรรณารักษ์ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมความร่วมมือ ตระหนักในบทบาทหน้าที่และปรับบทบาทการทำงานเชิงรุก ประสานงานความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ พัฒนาตนเองด้านการวิจัย การใช้ภาษาต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.10 การสื่อสารในห้องสมุด

การสื่อสารนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งต้องมีความเกี่ยวข้องกัน ทำให้คนเข้าใจกันและสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ สำหรับการสื่อสารในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรในห้องสมุดมีการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมีทิศทางการสื่อสารจากบนลงล่าง และจากล่างขึ้นบน ใช้รูปแบบการเขียนบันทึกอย่างเป็นทางการ จัดทำเป็นหนังสือเวียน และจัดทำเป็นหนังสือคำสั่ง สำหรับปัญหาและอุปสรรคด้านชนิดของการสื่อสาร ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติมีปัญหาในเรื่องการปฏิบัติงานในห้องสมุด หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงาน (บุญญาพร มารุ่งเรือง. 2543: 83-87)

1.11 การประชาสัมพันธ์ในห้องสมุด

การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยจัดตั้งคณะทำงาน ซึ่งมีตัวแทนจากทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบ ไม่มีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ แต่เข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงานด้านประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย การดำเนินงานมีการกำหนดนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์โดยผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ประเมินผลการประชาสัมพันธ์โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากผู้ใช้บริการ โดยรับเป็นสถานที่ฝึกงานให้แก่นิสิต/นักศึกษาและบุคลากรจากหน่วยงานอื่น ใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ กลุ่มเป้าหมายเป็นปัจจัยในการเลือกใช้ชื่อของผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ แต่ด้วยผู้บริหารห้องสมุดไม่เห็นความสำคัญหรือให้การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ทำให้เป็นปัญหาในการดำเนินงาน และผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมีภาระงานอื่นทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ได้อย่างเต็มที่ (พรทิพย์ แยกคำ. 2553: 81-84; นิสิตกุล มาเจริญ. 2550: 92-96)

สำหรับการประชาสัมพันธ์ของหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการรับข่าวสาร มีเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการแนะนำการสืบค้นผ่านระบบเครือข่าย ซึ่งในการรับข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีปัญหาและอุปสรรคในด้านรูปแบบการนำเสนอ ความสะดวกในการรับข่าวสาร ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ ความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ และความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ (ปิยะกานต์ หนูประกอบ. 2550: 86-88)

ส่วนการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในด้านนโยบายและการวางแผน ไม่มีการกำหนดแผนไว้เฉพาะ แต่จะแทรกงานประชาสัมพันธ์ไว้ในพันธกิจของหน่วยงาน หรือรวมอยู่ในงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ด้านโครงสร้างงานประชาสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารทั่วไป และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณมีการจัดสรรงบประมาณ

ประชาสัมพันธน์รวมอยู่ในงบประมาณดำเนินงาน และด้านการปฏิบัติงานใช้เว็บไซต์เป็นสื่อในการดำเนินงาน (เจนต์ คันทะ. 2551: 69-75)

การรับรู้สารสนเทศจากสื่อของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผู้ใช้บริการรับรู้สารสนเทศด้วยตนเองจากสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทป้าย สื่อเหตุการณ์ และสื่อบุคคล ซึ่งมีความพึงพอใจในสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด แต่ด้วยสื่อมีจำนวนน้อย วิธีการเผยแพร่และประชาสัมพันธน์ไม่น่าสนใจและไม่ต่อเนื่อง ทำให้เป็นปัญหาในการรับรู้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ (นุชรี บุญศรีงาม. 2550: 87-92)

1.12 การใช้บริการภายนอกห้องสมุด

การใช้บริการภายนอกห้องสมุด เป็นการสั่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศหรือบริการจากหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานแทน ซึ่งห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการจากหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยใช้บริการงานจัดหาในการสั่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศจากหน่วยงานของเอกชน ซึ่งในการใช้บริการห้องสมุดไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานภายนอกได้ (อาภรณ์ ไชยสุวรรณ. 2545: 87-104)

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้บริการจากแหล่งภายนอกในงานจัดทำระบบห้องสมุดอัตโนมัติ งานบอกรับวารสาร/ฐานข้อมูลออนไลน์ งานถ่ายเอกสาร และงานทำความสะอาด โดยมีหัวหน้าฝ่ายงานที่มีการใช้บริการจากแหล่งภายนอกเป็นผู้จัดการและดูแลการใช้บริการ ซึ่งปัญหาในการใช้บริการจากแหล่งภายนอกคือ ความไม่สะดวกในการติดต่อกับแหล่งบริการภายนอก การฝึกอบรมให้กับบุคลากรของห้องสมุดไม่มีความต่อเนื่อง บุคลากรบางคนไม่รักษาเวลาในการทำงาน และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจ้างแหล่งบริการจากภายนอก (วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์. 2548: 114-137)

2. งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

ตาราง 13 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
1. การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	5	(นิตยา ปานเพชร, 2546) (รมณ คงสิมะชาติ, 2546) (สุภัทราภรณ์ กุลกา, 2547) (เบญญาภรณ์ ชุตติกาญจน์, 2551) (นิสากร อัครสุวรรณกุล, 2552)
2. การวิเคราะห์และประเมินค่าทรัพยากรสารสนเทศ	3	(ชไมพร ชัยวินิตย์, 2544) (มัญญา พาลมูล, 2547) (ชโรชนีชัย ชัยมินทร์, 2553)
รวม	8	ชื่อเรื่อง

2.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

2.1.1 การคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด

การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ อาจารย์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด โดยการเข้าร่วมกิจกรรมงานออกร้านจำหน่ายหนังสือประจำปีในห้องสมุดเป็นผู้จัด ซึ่งห้องสมุดควรมีการจัดงานวันออกร้านจำหน่ายหนังสือทุกปี มีรายชื่อหนังสือใหม่แยกตามสาขาวิชา มีแบบฟอร์มการเสนอแนะรายชื่อหนังสือผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุด และมีการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์เสนอแนะให้ทราบ โดยใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอาจารย์ตระหนักถึงความสำคัญและมีเจตคติที่ดีต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด (นิสากร อัครสุวรรณกุล. 2552: 63-68)

สำหรับการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดของอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์จะเสนอรายชื่อหนังสือไปยังห้องสมุดคณะ ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือตำราภาษาอังกฤษ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดคณะภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง ซึ่งห้องสมุดจะแจ้งผลการจัดหาหนังสือตามที่อาจารย์คัดเลือกไว้ให้ อาจารย์ทราบโดยตรงและแจ้งให้ภาควิชาทราบ ในการคัดเลือกหนังสืออาจารย์มักจะมีปัญหาการไม่มีเวลาในการคัดเลือกหนังสือได้อย่างต่อเนื่อง และห้องสมุดคณะมีงบประมาณจำกัดทำให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือให้อาจารย์ได้บางรายการเท่านั้น ห้องสมุดได้เพิ่มช่องทางในการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือของอาจารย์ ผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุดคณะ และจัดซื้อหนังสือผ่านทางประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ (สุภัทราภรณ์ กุลกา. 2547: 104-125)

2.1.2 การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

การจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การจัดซื้อแยกกันตามประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ วารสาร สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้วิธีการจัดซื้อแบบเดิมเพื่อความถูกต้องของใบเสร็จรับเงิน ไม่ใช้การจัดซื้อแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยหน่วยงานไม่มีนโยบายสั่งซื้อทางอินเทอร์เน็ต และความไม่สะดวกในการชำระเงิน สำหรับการจัดหาสื่อโสตทัศนวัสดุและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการกำหนดนโยบายการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่มีการกำหนดนโยบายการจัดหาสื่อโสตทัศนวัสดุและสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นลายลักษณ์อักษรโดยเฉพาะ การดำเนินการจัดหาใช้วิธีการคัดเลือกจากรายชื่อของแหล่งผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ใช้งบประมาณแยกจากการจัดหาหนังสือ ซึ่งงบประมาณที่ได้ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อ (นิตยา ปานเพชร. 2546: 62-65; เบญญาภรณ์ ชูติกาญจน์. 2551: 133-139)

สำหรับสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนใช้บริการของตัวแทนภายในประเทศในการบอกรับสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง คัดเลือกตัวแทนโดยใช้การติดต่อเป็นเกณฑ์ อัตราค่าบริการที่ตัวแทนคิดให้กับห้องสมุด ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละจากราคาส่งพิมพ์แต่ละชื่อ ใช้วิธีการติดต่อกับตัวแทนทางโทรศัพท์และโทรสาร ซึ่งบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในบริการในระดับมาก (รมณ คงสิมะชาติ. 2546: 102-120)

2.2 การวิเคราะห์และประเมินค่าทรัพย์สินทางวรรณกรรม

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิต นักศึกษา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้สถิติค่าความถี่และค่าร้อยละ เนื้อหางานวิจัยมีขอบเขตเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด (ชโรชนีชัย ชัยมินทร์. 2553: 137-139)

2.2 การประเมินทรัพย์สินทางวรรณกรรม

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่ประเมินทรัพย์สินทางวรรณกรรมโดยดูจากข้อมูลสถิติการใช้ของผู้ใช้บริการ ซึ่งผู้ใช้บริการจะใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ โดยการใช้ทรัพย์สินทางวรรณกรรมบางหมวดมีค่าการใช้จริงมากกว่าค่าความคาดหวัง และบางหมวดมีค่าการใช้จริงต่ำกว่าค่าความคาดหวัง สำหรับการใช้นี้หนังสือภาษาอังกฤษในสำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏอุดรธานี นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสือภาษาอังกฤษเพื่อค้นคว้าประกอบการทำรายงาน ส่วนอาจารย์ใช้หนังสือภาษาอังกฤษเพื่อการสอน (มัญญา พาลมูล. 2547: 75-77; ชไมพร ชัยวินิตย์. 2544: 109-120)

3. งานจัดระบบทรัพย์สินทางวรรณกรรม

ตาราง 14 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับงานจัดระบบทรัพย์สินทางวรรณกรรม

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
1. การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ	5	(สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล, 2543) (อัศนีชัย ฅ น่าน, 2546) (เกษศิริรินทร์ คุโณปการตระกูล, 2549) (ชัยยศ ปานเพชร, 2549) (ศิริงาม แผลงชีพ, 2551)
2. การวิเคราะห์หัวเรื่อง	2	(อังคณา สุริวรรณ, 2549) (อังคณา พงษ์พรต, 2549)
3. การทำดัชนีและสารสังเขป	1	(นिरชา ภูสามารถ, 2546)
รวม	8	ชื่อเรื่อง

3.1 การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ

การลงรายการหรือการทำรายการ เป็นการลงข้อมูลทางบรรณานุกรมและข้อมูลเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีระบบ โดยทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทมีหลักเกณฑ์การลงรายการที่แตกต่างกันไป ดังนี้

3.1.1 รายงานการประชุมวิชาการภาษาไทย บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ลงรายการหลักด้วยชื่อการประชุม โดยใช้หน้าปกในเป็นแหล่งข้อมูลในการพิจารณาการลงรายการ ซึ่งรายงานการประชุมบางเล่มมีข้อมูลไม่เพียงพอ และ/หรือมีข้อมูลไม่ครบถ้วน บรรณารักษ์สามารถใช้ส่วนอื่น ๆ เช่น คำนำ สารบัญ หน้าชื่อเรื่อง เป็นต้น ในการพิจารณาเลือกและลงรายการแทนได้ (สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล. 2543: 129)

3.1.2 หนังสือภาษาไทยขององค์กร บรรณารักษ์ส่วนใหญ่เลือกลงรายการหลักด้วยชื่อเรื่อง ซึ่งบรรณารักษ์ที่มีตำแหน่งงานและประสบการณ์ต่างกันจะมีปัญหาในการลงรายการบรรณานุกรมแตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีการจัดอบรมและประชุมเกี่ยวกับการลงรายการขององค์กร เพื่อหามาตรฐานการลงรายการ มีการจัดทำแผนการลงรายการ และจัดทำคู่มือร่วมกัน เพื่อให้การลงรายการบรรณานุกรมเป็นมาตรฐานเดียวกัน (ศิริงาม แผลงชีพ. 2551: 143)

ในด้านเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดทำรายการ หนังสือใหม่เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายสูงสุดในการกำหนดหัวเรื่อง เลขหมู่ และรายการทะเบียน (อัศนีย์ ณ นาน. 2546: 73)

สำหรับการดำเนินงานหนังสือค้าง – ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีนโยบายในการดำเนินงาน โดยงบประมาณไม่ได้รับการจัดสรรโดยเฉพาะ แต่ใช้งบประมาณโดยรวมของห้องสมุด หนังสือค้างส่วนใหญ่เป็นหนังสือทั่วไปที่ได้รับบริจาค มีการลงรายการบรรณานุกรมในฐานข้อมูลออนไลน์ แต่ด้วยหนังสือค้างรอการวิเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่ได้รับบริจาคเป็นจำนวนมาก ข้อมูลที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์หรือลงรายการจึงไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์ ทำให้ต้องใช้เวลาในการค้นหาข้อมูล ส่วนการจัดเก็บและให้บริการ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการจัดเก็บหนังสือค้างไว้ที่ชั้นหนังสือหรือมุมเฉพาะ จัดเรียงตามเลขทะเบียนในระบบชั้นปิด โดยมีการจำกัดเงื่อนไขและระเบียบการยืมหนังสือค้างโดยเฉพาะ (ชัยยศ ปานเพชร. 2549: 66-67; เกษศิริรินทร์ คุโณปการตระกูล. 2549: 134)

3.2 การวิเคราะห์หัวเรื่อง

การวิเคราะห์หัวเรื่อง เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญของสารสนเทศ ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหานี้ช่วยให้ผู้กำหนดหัวเรื่อง สามารถตัดสินใจได้ว่าสารสนเทศนั้นเป็นเรื่องอะไร เมื่อตัดสินใจได้แล้ว จึงเลือกและกำหนดหัวเรื่องของสารสนเทศนั้นๆ โดยใช้ถ้อยคำหรือวลีภายในเอกสารนั่นเอง หรือบรรณารักษ์/ผู้ทำดัชนีกำหนดขึ้น

สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่มีนโยบายการกำหนดหัวเรื่อง แต่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในการกำหนดหัวเรื่องบรรณารักษ์ใช้หนังสือหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา หนังสือ

Library of Congress Subject Headings เว็บไซต์ Library of Congress Subject Headings Weekly Lists พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เว็บไซต์รายการออนไลน์ของห้องสมุดอื่นๆ (OPAC) และเว็บไซต์ฐานข้อมูล OhioLink เป็นคู่มือในการกำหนดหัวเรื่อง โดยการกำหนดหัวเรื่องนั้นจะพิจารณาจากชื่อเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศ (อังคณา พงษ์พรต. 2549: 130-140)

ส่วนการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนใหญ่ ผู้ใช้บริการต้องการหัวเรื่องใหญ่ที่มีลักษณะเป็นคำนามผสมและเป็นศัพท์อิสระ หัวเรื่องที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศใช้พยัญชนะและตัวสะกดแตกต่างกัน ถ้าใช้คำใดคำหนึ่งในการสืบค้นจะทำให้ได้ผลการสืบค้นไม่ครอบคลุมสารสนเทศเรื่องเดียวกันทั้งหมด หากหัวเรื่องที่ห้องสมุดใช้ไม่สอดคล้องกับคำค้นของผู้ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จะสืบค้นต่อไปด้วยคำค้นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง(อังคณา สุริวรรณ. 2549: 106-110)

3.3 การทำดรรชนีและสารสังเขป

การจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีการจัดทำดรรชนีวารสารโดยใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเองในการจัดทำ คัดเลือกวารสารปีล่าสุดทำดรรชนีก่อน โดยใช้หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นคู่มือในการจัดทำดรรชนีวารสาร ทั้งนี้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มีการกำหนดการทำงานร่วมกันในด้านต่างๆ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานในการลงรายการ โปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำดรรชนีวารสาร การอบรมบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำดรรชนีวารสาร และจัดทำคู่มือในการลงรายการ เพื่อให้การจัดทำดรรชนีวารสารเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน (นิรชา ภูสามารถ. 2546: 68-70)

4. การบริการสารสนเทศ

ตาราง 15 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการบริการสารสนเทศ

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
1. บริการสิ่งพิมพ์	3	(เขาวภาณี รอดเพชร, 2553) (สุภี วิหคไพบูลย์, 2543) (วันวิสาข์ พวงสุวรรณ, 2545)
2. บริการโสตทัศนวัสดุ	1	(อโนชา อรุณสวัสดิ์, 2551)
3. บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์	6	(อุไร ไปรฐยัน, 2544) (เกษสุตา พร้อมศรีทอง, 2546) (สุรชาติ พุทธิมา, 2550) (กุลวรีย์ ดิษพรหิรัญยะกุล, 2551) (วรรณมา โปธิมอย, 2553) (วันดี มีดี, 2553)

ตาราง 15 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
4. บริการยืม-คืน	1	(จิตติมา จันท์ศรีบุตร, 2545)
5. บริการยืมระหว่างห้องสมุด	1	(รุ่งนภา สารเสน, 2545)
6. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	2	(บุญยวดี คงเที่ยง, 2548) (ศศิ คุ่มสุข, 2549)
7. บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศ	1	(จุฑารัตน์ กิมาคม, 2544)
8. บริการชุมชน	2	(ภควัต ศรีสำราญ, 2547) (อรรถสิทธิ์ กิจที่พึง, 2551)
9. กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด	2	(ดลัด กำลังเลิศ, 2546) (ประภาศรี เขียวคง, 2552)
10. การประเมินคุณภาพบริการ	17	(อนันต์ จันทรประสาท, 2544) (นฤมล พฤษศิลป์, 2546) (สมสุข แคมคำ, 2546) (กัลยา สร้อยสิงห์, 2548) (พระมหาถาวร ขนุดิษฐโม (ทับทิม), 2548) (เกวลี จันท์ตะมา, 2549) (พรรณวดี อภิสุภโชค, 2549) (ฉालินี กล้ากล่อมจิตร, 2550) (ปริญญา ขาวผ่อง, 2551) (พรรณทิพา บัวคำ, 2551) (ภัคภิญญา สว่างวงศ์, 2551) (รัตนะ อินจ้อย, 2551) (สุชาดา เนตรภักดี, 2551) (พรพรรณ กันสิงห์, 2552) (วิไลพรรณ พรวิรุฬห์, 2552) (อมรา เกรอด, 2553) (อรทัย แก้วทิพย์, 2553)
11. บริการล่วงเวลา	1	(สุบิน ไชยยะ, 2552)
รวม	37	ชื่อเรื่อง

4.1 บริการสิ่งพิมพ์

ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีหลากหลายประเภท ทั้งประเภทวัสดุตีพิมพ์ และไม่ตีพิมพ์ ซึ่งแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันในด้านการจัดหา จัดเก็บ และการให้บริการ ดังนี้

4.1.1 สิ่งพิมพ์รัฐบาล มีการกำหนดนโยบายในการจัดการ แต่ไม่มีเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งงบประมาณมีการจัดสรรรวมไว้กับหนังสือ มีการจัดหาโดยการรับบริจาคและขอรับบริจาค ในการจัดเก็บเลือกจัดเก็บเฉพาะที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย มีการจัดหมวดหมู่ในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันและให้บริการในระบบชั้นเปิด มีโปรแกรมช่วยค้นสามารถสืบค้นได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บรวมกับฐานข้อมูลหนังสือทั่วไป สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งพิมพ์รัฐบาลพบว่า จากการที่ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้การจัดการไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ชื่อเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ต้องทำหัวเรื่องเพิ่มตลอดเวลา ไม่มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านฐานข้อมูลออนไลน์โดยเฉพาะด้าน ไม่มีการรวมลิงค์สิ่งพิมพ์รัฐบาล ทำให้ผู้ใช้ไม่สะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ สำหรับแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการ ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงในการจัดทำนโยบายอย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เยาวภาณี รอดเพชร. 2553: 115-120)

4.1.2 กฤตภาค การทำกฤตภาคในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณในการจัดทำ บรรณารักษ์งานวารสารเป็นผู้จัดทำและคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาทำกฤตภาค โดยมีเนื้อหาตรงกับสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย มีการจัดเก็บแยกแฟ้มระหว่างกฤตภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดเรียงตามตัวอักษร ก-ฮ ของหัวเรื่อง การให้บริการผู้ใช้สามารถยืมไปถ่ายเอกสารและค้นคว้าภายในห้องสมุดได้ มีการจัดทำป้ายแนะนำวิธีการใช้กฤตภาค ส่วนการคัดลอก บรรณารักษ์จะเป็นผู้คัดลอก โดยพิจารณาจากกฤตภาคที่มีเนื้อหาล้ำสมัย โดยวิธีขายและทำลาย (สุภี วิหคไพบูลย์. 2543: 71-78)

4.1.3 สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายการจัดการสิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพียงหน่วยงานเดียว มีห้องจัดเก็บไว้โดยเฉพาะและให้บริการในระบบชั้นเปิด ผู้ใช้สามารถยืมและขอสำเนาเฉพาะเรื่องได้ มีการจัดหาโดยการได้รับ/ขอรับบริจาค มีการจัดหมวดหมู่ สามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ แต่สิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับการจัดการสิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัย คือ พื้นที่ให้บริการมีอยู่อย่างจำกัด การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยมีน้อย การให้บริการในระบบชั้นเปิดอาจทำให้สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยมีโอกาสเสียหายหรือสูญหายได้ อีกทั้งยังมีผู้ใช้บริการน้อย เนื่องจากไม่เห็นถึงความสำคัญของสิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัย (วันวิสาข์ พวงสุวรรณ. 2545: 174-198)

4.2 บริการโสตทัศนวัสดุ

บริการโสตทัศนวัสดุของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีรูปแบบการให้บริการวีดิทัศน์บนเว็บไซต์ แบ่งออก เป็น 3 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคและวิธีการนำเสนอ ซึ่งด้านการบริหารจัดการ มีการใช้ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในการดำเนินงานให้บริการวีดิทัศน์บนเว็บไซต์อย่างเหมาะสม มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรให้บริการโดยเฉพาะ ด้านเนื้อหา มีการคัดเลือกเนื้อหาวีดิทัศน์ที่สนับสนุนการเรียนการสอน/วิชาการตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาวีดิทัศน์ก่อนให้บริการ โดยใช้บริการเฉพาะภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัย (อโนชา อรุณสวัสดิ์. 2551: 85-89)

4.3 บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4.3.1 บริการนำส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีรูปแบบการจัดบริการที่เป็นความร่วมมือระหว่างห้องสมุด เพื่อสนับสนุนการวิจัย โดยฝ่ายบริการสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และมีคณะทำงานที่สนับสนุนในการจัดบริการ จาก 2 คณะทำงานคือ คณะทำงานเพื่อความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาฝ่ายวารสารและเอกสาร และคณะทำงานเพื่อความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการดำเนินงานจะต้องมีเว็บไซต์ฟเวออร์ เว็บเบราว์เซอร์ สแกนเนอร์เครื่องพิมพ์ชนิดเลเซอร์ อี-เมลลิในระบบวินโดวส์ ระบบ Ariel โปรแกรมอโดบี แอโครแบต ริดเดอร์ และโทรสารรุ่น Group3 หรือ Group 4 เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการบริการ (อุไร ไปรสุยัน. 2544: 62-64) โดยห้องสมุดจะกำหนดสิทธิ์ให้เข้าใช้ได้เฉพาะสมาชิกเท่านั้น ส่วนใหญ่ผู้ใช้จะเข้าใช้บริการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์และการประเมินผลด้วยแบบสอบถามมากที่สุด แต่เนื่องจากมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ทรัพยากรสารสนเทศมีราคาแพง และปัญหาเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของต้นฉบับ ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาบริการ (วันดี มีดี. 2553: 120-129)

4.3.2 บริการเครื่องคอมพิวเตอร์สืบค้นอินเทอร์เน็ต/ฐานข้อมูลออนไลน์ มีระบบเครือข่ายภายในห้องสมุด และมี OPAC ให้บริการบนเว็บไซต์ ซึ่งโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ใช้มีทั้งจัดซื้อและพัฒนาขึ้นใช้เอง โดยห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะมีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ ฐานข้อมูล และสื่อโสตทัศน/อิเล็กทรอนิกส์มากกว่าห้องสมุดประเภทอื่นๆ ส่วนห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ให้บริการเทคโนโลยีทางการศึกษา/โสตทัศนศึกษา ประเภทโสตทัศนอุปกรณ์มากกว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏ (เกษสุดา พร้อมศรีทอง. 2546: 103-110)

4.3.3 บริการเครือข่ายไร้สาย บริการนี้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายไร้สายของมหาวิทยาลัย ที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ส่วนใหญ่จัดบริการให้ครอบคลุมพื้นที่บริเวณห้องสมุด สำหรับการให้บริการผู้ใช้ต้องนำโน้ตบุ๊กมาเอง ซึ่งผู้ใช้บริการอาจจะประสบกับปัญหาในด้านความเร็วของการส่งสัญญาณลดลง เมื่อมีผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น งบประมาณที่ได้รับอาจจะไม่เพียงพอต่อการจัดบริการ และห้องสมุดต้องรับภาระเรื่องค่าไฟฟ้ามากขึ้น (สุรชาติ พุทธิมา. 2550: 110-128)

4.3.4 การจัดการฐานข้อมูลออนไลน์ มีการกำหนดนโยบายในการคัดเลือกฐานข้อมูลออนไลน์ แต่ไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนนโยบายการจัดการฐานข้อมูลออนไลน์ มีการกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งผู้อำนวยการหรือหัวหน้าห้องสมุดเป็นผู้กำหนดนโยบายการคัดเลือก อาจารย์และนักศึกษามีสิทธิเสนอแนะรายชื่อฐานข้อมูลออนไลน์มายังห้องสมุด ในการจัดซื้อฐานข้อมูลออนไลน์เป็นการซื้อผ่านตัวแทนจำหน่ายในประเทศ ซึ่งห้องสมุดจะติดต่อแหล่งจัดซื้อให้ส่งเจ้าหน้าที่มาแนะนำและสาธิตการใช้ฐานข้อมูล มีการทดลองใช้และมีคู่มือเอกสาร และรายชื่อฐานข้อมูลประกอบ โดยผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นอาจารย์และนักศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า มีบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเป็นผู้ให้บริการ มีการประชาสัมพันธ์โดยการจัดทำแผ่นพับแนะนำการใช้ฐานข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ใช้จะสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง (กุลวรีย์ ดิษพรหิรัญยะกุล. 2551: 104-108)

การพัฒนาการให้บริการออนไลน์ช่วยการค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ เป็นการสร้างบทบาทเชิงรุกของห้องสมุดในการให้บริการสนับสนุนการทำวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้เฉพาะกลุ่มอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์ที่สอดคล้องกับทักษะและความต้องการของผู้ใช้ ทำให้นักศึกษามีทักษะในการค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัย (วรรณไปริมอย. 2553: 98-100)

4.4 บริการยืม-คืน

การให้บริการยืม-คืนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ของไทยที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติสำเร็จรูป ส่วนใหญ่ปัญหาในการให้บริการมีสาเหตุมาจากระบบ ผู้ให้บริการ และผู้ใช้ บริการ ซึ่งในการปฏิบัติงานต้องใช้ความรอบคอบ มีความรู้ ความเข้าใจในระบบงาน และตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้พร้อมบริการเสมอ (จิตติมา จันท์ศรีบุตร. 2545: 114-116)

4.5 บริการยืมระหว่างห้องสมุด

การดำเนินงานบริการยืมระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จัดให้บริการในฝ่ายบริการสารสนเทศ มีบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูล มีนโยบายและระเบียบการยืมสอดคล้องกับการปฏิบัติงานยืมระหว่างห้องสมุด ผู้ใช้ที่ขอใช้บริการส่วนใหญ่เป็นอาจารย์และนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท โดยสารสนเทศที่ขอยืมส่วนใหญ่เป็นการขอถ่ายสำเนาวารสารและวิทยานิพนธ์ ซึ่งบรรณารักษ์จะจัดส่งเอกสารให้ผ่านทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

สำหรับปัญหาในการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดพบว่า การกำหนดหน้าที่ของบุคลากรในหน่วยงานขาดความคล่องตัว ซึ่งบุคลากรมีงานอื่นนอกเหนือจากงานบริการยืมระหว่างห้องสมุด เครื่องมือสำนักงานไม่เพียงพอต่อการให้บริการ และเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและสร้างฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพต่ำ ความเคร่งครัดในการให้บริการแต่ละแห่งไม่เท่าเทียมกัน และผู้ใช้บริการไม่เข้าใจขั้นตอนการยืมระหว่างห้องสมุด (รุ่งนภา สารเสน. 2545: 77-80)

4.6 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแบบดิจิทัลของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล บรรณารักษ์มีความรู้ความชำนาญในการให้บริการอีเมลล์ตอบคำถาม ซึ่งจะเป็นคำถามสั้นๆ หากคำตอบได้ง่าย ไม่มีการกำหนดนโยบายการให้บริการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ในการตอบคำถามบรรณารักษ์จะตอบคำถามแก่ผู้ใช้ให้เร็วที่สุดสำหรับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้บรรณารักษ์มีความสนุกในการทำงานและความสะดวกสบายในการให้บริการ ซึ่งรูปแบบการให้บริการในอนาคตจะเป็นในรูปแบบ Webform และ Chat room (บุญยวดี คงเที่ยง. 2548: 71-72)

สำหรับปัญหาในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า มีดังนี้

1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม ยังขาดอุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงานพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งจะต้องของงบประมาณในการจัดหาคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สำนักงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะของระบบ ทำให้การให้บริการเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. ผู้ให้บริการ เมื่อประสบปัญหาเทคโนโลยีขัดข้องห้องสมุดไม่มีบรรณารักษ์ผู้ให้บริการ/ผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไข ขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรสารสนเทศอ้างอิงภายนอก และขาดโอกาสในการเพิ่มพูนและพัฒนาความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ดังนั้นจึงจัดแบ่งกลุ่มงานเพื่อค้นหาสารสนเทศใหม่ๆ พร้อมทั้งสอนภาษาอังกฤษบนเว็บแก่บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ตลอดจนจัดให้มีการอบรมการให้บริการตอบคำถามเชิงปฏิบัติการ และแนะนำให้สืบค้นสารสนเทศใหม่ๆ จาก Google Scholar และ Google Print

3. ผู้ใช้บริการ ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่ออ้างอิง ทักษะในการใช้ห้องสมุด ทักษะการเขียนบรรณานุกรมและการอ้างอิงแหล่งสารสนเทศ และการค้นหาสารสนเทศโดยไม่ตรวจสอบจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ดังนั้น บรรณารักษ์จึงจัดให้มีการสอนการใช้ห้องสมุดแบบสัญจรไปยังคณะต่างๆ รวบรวมวิธีการเขียนบรรณานุกรมสื่อประเภทต่างๆ โดยเชื่อมโยงไว้บนโฮมเพจ จัดทำคู่มือการใช้ฐานข้อมูลที่มีเนื้อหาในหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน และจัดทำคู่มือระเบียบการยืมระหว่างห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้บริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น (ศศิ คุ่มสุข. 2549: 117-124)

4.7 บริการชุมชน

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการทำแผนหรือโครงการในด้านการอนุรักษ์และการให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ในการจัดหาทรัพยากรมีการจัดงบประมาณในการจัดซื้อ ขอรับบริจาค ผลิตเอง แลกเปลี่ยน ขอยืม จัดทำสำเนา สื่อสารสนเทศ และทำการเชื่อมโยงกับข้อมูลบนเว็บ มีการจัดให้บริการในระบบชั้นเปิด จัดเก็บแยกเป็น Collection พิเศษ ซึ่งบางสถาบันจัดตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นเพื่อให้บริการแก่ชุมชน มีการรวบรวมในรูปแบบของหนังสือ บทความวารสาร จุลสาร กฤตภาค งานวิจัย สารานุกรม

วัฒนธรรมท้องถิ่น สิ่งพิมพ์รัฐบาล พจนานุกรมภาษาถิ่น เทปวีดิทัศน์ และรูปภาพ สามารถสืบค้นด้วยระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์และจากฐานข้อมูลซีดีรอม (ภควัด ศรีสำราญ. 2547: 63-64)

4.8 กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เป็นงานที่ห้องสมุดจัดขึ้นเป็นครั้งคราว หรือในโอกาสต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านหนังสือ การศึกษาค้นคว้า และสนใจมาใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น ซึ่งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกัน การจัดกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีฝ่ายบริการสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบ กิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด สอนการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ รายการวิทยุเพื่อการศึกษา ห้องสมุดเคลื่อนที่ หนังสือพิมพ์ชุมชน กิจกรรมจัดสร้างห้องสมุดชุมชน การจัดกิจกรรม Road Show การรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะวิชา การจัดทำบรรณนิทัศน์หนังสือใหม่ และการแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล ซึ่งกิจกรรมที่เสริมสร้างการใช้ห้องสมุด คือ กิจกรรมนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด และการสอนสืบค้นข้อมูลออนไลน์ ส่วนกิจกรรมที่สร้างความสนใจในการยืมสิ่งพิมพ์ คือ การได้รับบรรณานุกรมเฉพาะวิชา ซึ่งในการจัดกิจกรรมมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ดาลัด กำลังเลิศ. 2546: 50-52; ประภาศรี เขียวคง. 2552: 192-243)

4.9 การประเมินคุณภาพบริการ

การประเมินคุณภาพการบริการ เป็นการพิจารณาความพึงพอใจในสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังว่าจะได้รับการใช้บริการ โดยที่ความพึงพอใจต่อบริการมีองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งคือ การรับรู้ถึงคุณภาพของการนำเสนอบริการ ซึ่งผู้ให้บริการนำเสนอโดยการแสดงออกต่าง ๆ ในกระบวนการบริการ และผู้รับบริการจะประเมินว่าผู้ให้บริการดำเนินการบริการเหมาะสมมากน้อยเพียงใดในเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงบริการ สำหรับการรับรู้คุณภาพการบริการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (กัลยา สร้อยสิงห์. 2548: 111-112) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ได้แก่ มีสื่อสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่แสดงหน้าจอชัดเจน ได้รับสารสนเทศรวดเร็วทันต่อการใช้งาน มีสื่อสารสนเทศที่ทันสมัย และเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ฉบับเต็มได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อการใช้งาน

2. องค์ประกอบด้านการค้นหาสารสนเทศด้วยตนเอง ได้แก่ เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศมีความทันสมัย วิธีการค้นหาสารสนเทศของแต่ละแหล่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน เครื่องมืออุปกรณ์มีข้อปฏิบัติและขั้นตอนที่เข้าใจง่าย สามารถค้นหาที่อยู่ของสารสนเทศได้ง่าย และทราบแหล่งสารสนเทศที่จะเข้าไปใช้บริการ

3. องค์ประกอบด้านสภาพห้องสมุด ได้แก่ มีป้ายสัญลักษณ์ของหมวดหมู่ในบริเวณที่ตั้งชั้นหนังสือ มีการจัดพื้นที่แต่ละส่วนของห้องสมุดอย่างเป็นระเบียบ มีการจัดตกแต่งห้องสมุดมีลักษณะเชิญชวนให้ใช้ห้องสมุด มีการจัดตกแต่งห้องสมุดอย่างเหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอในการศึกษาค้นคว้า และมีป้ายเพื่อบอกทิศทางบริการ

4. องค์ประกอบการให้บริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ได้แก่ มีความรู้ในเรื่องที่ตอบคำถาม มีการเตรียมพร้อมในการให้บริการ มีการให้บริการตามที่รับปากไว้ได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการถามและตอบคำถาม มีความคงเส้นคงวาในการให้บริการทุกๆ ครั้ง วิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างถูกต้อง คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ใช้เป็นหลัก มีความน่าไว้วางใจ มีความรวดเร็วในการแก้ปัญหาและตอบข้อสงสัย มีความกระฉับกระเฉงในการให้บริการ มีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง มีการดูแลเอาใจใส่ ตอบสนองความต้องการใช้บริการสารสนเทศของผู้ใช้บริการเป็นรายบุคคล มีความสนใจปัญหาของผู้ใช้บริการอย่างจริงจัง และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จากการสร้างเกณฑ์การประเมินคุณภาพบริการโดยผู้บริหารห้องสมุด และนำเกณฑ์ที่ได้มาทดลองกับผู้ให้บริการ พบว่า ได้ปัจจัยกำหนดคุณภาพบริการ จำนวน 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผู้ให้บริการ ปัจจัยด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านทรัพยากรสารสนเทศและการเข้าถึง และปัจจัยด้านการบริการ (ภคภิญญา สว่างวงศ์. 2551: 82-84)

สำหรับการประกันคุณภาพในงานบริการเพื่อการประเมินคุณภาพบริการของห้องสมุด ส่วนใหญ่ใช้หลักกิจกรรม 5 ส ระบบ IPO (Input Process Output) การประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย มาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 และการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) โดยในแต่ละมหาวิทยาลัยมีการใช้หลักกิจกรรม 5 ส ระบบ IPO และการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัยมากที่สุด ซึ่งปัญหาที่พบในการประกันคุณภาพคือ บุคลากรในห้องสมุดขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการประกันคุณภาพ การจัดทำระบบเอกสารที่ใช้ในการประกันคุณภาพ และบุคลากรขาดการศึกษา/การฝึกอบรมหรือประสบการณ์ในการจัดทำระบบเอกสารที่ใช้ในการประกันคุณภาพ (อนันต์ จันทรประสาท. 2544: 96-103)

การประเมินคุณภาพงานบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่เป็นการนำ LibQUAL มาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน อีกทั้งมีการนำแบบจำลองของคาโน (Kano's Model) ไปยัง QFD (Quality Function Deployment) โดยผู้วิจัยมีการนำเสนอรูปแบบบูรณาการเครื่องมือทั้งสองมาใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพบริการ นักศึกษาสามารถยอมรับบริการของห้องสมุดที่คุณภาพไม่ดีหรือไม่เป็นที่พึงพอใจได้ คุณภาพบริการของห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการหรือคาดหวังไว้ ซึ่งในการใช้บริการผู้ใช้ประสบกับปัญหาเครื่องปรับอากาศเย็นเกินไป นิสิตคุยกันเสียงดัง เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน โต๊ะเก้าอี้ในห้องสมุดมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนิสิต และจำนวนหนังสือมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนิสิต (พรรณวดี อภิศุภะโชค. 2549: 186-202; เกวลี จันทรดีตะมา. 2549: 95-98; ฌาลีณี กล้ากล่อมจิตร. 2550: 97-103; พรรณทิพา บัวคำ, 2551; วิไลพรรณ พรวิรุพท์, 2552; ปริญญา ชาวผ่อง, 2551; สุชาติ เนตรภักดี, 2551)

การประเมินการบริการสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศมีความสอดคล้องกับหลักสูตรสอน มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งในการสืบค้นสารสนเทศผู้ใช้บริการประสบผล

สำเร็จในการสืบค้นเป็นบางครั้ง ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีวัสดุสารสนเทศที่ตนเองต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใช้ไม่เข้าใจในระบบการจัดเก็บ และไม่คุ้นเคยกับการใช้บริการในห้องสมุด (พระมหาถาวร ขนดิษฐ์โม (ทับทิม). 2548: 111-114)

การประเมินคุณภาพงานบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ใช้บริการมีความคาดหวังในคุณภาพบริการด้านความน่าเชื่อถือของบริการ และด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม ซึ่งบริการที่ผู้ใช้ได้รับจริงในด้านความน่าเชื่อถือของบริการ ด้านการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศและด้านลักษณะทางกายภาพ สำหรับความคาดหวังของคณาจารย์ต่อคุณภาพบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ระดับบริการต่ำสุดที่ยอมรับได้ และระดับบริการที่ได้รับจริงอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ความคาดหวังในการบริการอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านคุณภาพการบริการ พบว่า ค่าเฉลี่ยของการบริการที่ได้รับจริงอยู่ในช่วงขอบเขตของการยอมรับได้ สำหรับช่องว่างของบริการที่พอเพียง พบว่า มีค่าเป็นบวก ซึ่งหมายถึงผู้ใช้สามารถยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม พบว่า คุณภาพการบริการของห้องสมุดยังไม่สามารถสนองต่อความคาดหวังได้ สำหรับช่องว่างของบริการระดับสูง พบว่า คุณภาพการบริการของห้องสมุดยังไม่สามารถสนองต่อความคาดหวังของผู้ใช้ (นฤมล พฤกษ์ศิลป์. 2546: 110-137; พรพรรณ กันสิงห์, 2552; อริศรา สิงห์ปิ่น, 2551)

การประเมินคุณภาพงานบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า มีการใช้ LibQUAL เป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพบริการ ซึ่งผลการประเมินพบว่า คุณภาพการบริการของห้องสมุดอยู่ในช่วงขอบเขตของการยอมรับ ช่องว่างของบริการที่พอเพียงมีค่าเป็นบวก และช่องว่างของระดับบริการสูงมีค่าเป็นลบ ผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีสถานภาพต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับระดับบริการต่ำสุดที่ยอมรับได้ไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับบริการที่พึงประสงค์และระดับบริการที่ได้รับจริงแตกต่างกัน สำหรับผู้ใช้บริการที่มีความถี่ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับบริการที่พึงประสงค์และระดับบริการที่รับได้จริงไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับบริการที่ยอมรับได้แตกต่างกัน (อรทัย แก้วทิพย์, 2553; รัตนะ อินจ้อย, 2551; อมรา เกรอด, 2553)

4.10 บริการล่วงเวลาในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นการจัดการบริการเพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับการค้นคว้าและการวิจัยในห้องสมุด ให้บริการในบริเวณของห้องสมุด โดยมีบรรณารักษ์ทุกฝ่ายเป็นผู้ให้บริการ มีมาตรการรักษาความปลอดภัยโดยให้ผู้ปฏิบัติงานล่วงเวลาเดินตรวจตราความเรียบร้อยภายในห้องสมุด มีการประชาสัมพันธ์บริการผ่านทางเว็บไซต์ของห้องสมุด โดยให้บริการเฉพาะสมาชิกห้องสมุดเท่านั้น บริการที่จัดให้ในบริการล่วงเวลา ได้แก่ บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ บริการสืบค้นสารสนเทศ บริการอินเทอร์เน็ต บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการสอดทัศนวัสดุ บริการจองหนังสือ และบริการถ่ายเอกสาร ซึ่งบริการที่จัดให้บริการในช่วงล่วงเวลามากที่สุด คือ บริการยืม-คืนสารสนเทศและบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า แต่ด้วยในการให้บริการยังมีผู้ใช้บริการมีจำนวนน้อยไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และห้องสมุดไม่สามารถจัดบริการได้ทุกบริเวณพื้นที่ของห้องสมุด จึงทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการ (สุบิน ไชยยะ. 2552: 126-148)

5. ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ

ตาราง 16 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
1. ความต้องการสารสนเทศ	5	(ขนิษฐา พลະการ, 2543) (ศศิพิมล ประพินพงศกร, 2543) (รัตนาภรณ์ แตนนา, 2549) (ศิริรัตน์ น้ำจันทร์, 2551) (दनัยศักดิ์ โกวิทวิบูล, 2543)
2. พฤติกรรมการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศ	1	(ทักษพร จินตพยงกุล, 2545)
3. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ	51	(ทัศนียา เชิดสูงเนิน, 2543) (เบญจภรณ์ สมุดอินแก้ว, 2543) (วิลาวัณย์ ฉิมประเสริฐ, 2543) (สุกัญญา แป้นสุขาเย็น, 2543) (เอี่ยมพร ศรีเดือนดาว, 2543) (นันทิยา จรูญแสง, 2544) (นิรมล ช่อ่ม, 2544) (อุบลรัตน์ ยีรงค์, 2544) (พรพิศ อุปถัมภ์, 2545) (ชุตินันท์ บุญปาน, 2546) (ธีรศักดิ์ ชักนำ, 2546) (ปิยนุช ประจักษ์บุรี, 2546) (มนิสรา สิ้นปรุ, 2546) (วนิดา วาริเศวตสุวรรณ, 2546) (วิภา บุญแดง, 2546) (วีรณี ครามแสง, 2546) (ศิริพร เรืองสินชัยวานิช, 2546) (กอบกุล สุวลักษณ์, 2547) (ขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์, 2547) (ฐิติมา ผดุงวงศ์เดช, 2547) (พรพรรณ กลิ่นศรีสุข, 2547) (พรรณราย หลู่ไพบูลย์, 2547) (วันเพ็ญ โกวิทวิบูล, 2547) (วารุณี ใจทั้ง, 2547) (ไฉ ชีรัมย์, 2547) (สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง, 2547) (อรุณรัตน์ วงศ์ฉายา, 2547) (อังคณา แวซอหะ, 2547) (อัมรัตน์ อนวัช, 2547) (จงกล บุญชาติ, 2548) (บรรเลง สระมูล, 2548) (มัญญา ทองสิมา, 2548) (กฤติกา สุนทร, 2549) (ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์, 2549) (นิสากร กรวยสวัสดิ์, 2549) (ประภาพร มณฑาทิพย์, 2549) (ภัทราวรรณ เล็กเริงสินธุ์, 2549) (วารภรณ์ พิษิตกุล, 2549) (นงนุช ศรีเอี่ยม, 2550) (นันทนา เดชเกิด, 2550)

ตาราง 16 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
		(วินัย มะเหหมัด, 2550) (วีรพันธ์ คหินทวงศ์, 2550) (ศรีเพ็ญ เทนอิสสระ, 2550) (มาลี อิศรานนท์, 2551) (อริศรา สิงห์ปิ่น, 2551) (ชนาธิป หลาบมาลา, 2553)
4. การรู้สารสนเทศ	2	(สมฤดี หัตถาพงษ์, 2547) (ปภาดา เจียวกัก, 2547)
รวม	59	ชื่อเรื่อง

5.1 ความต้องการสารสนเทศ

ความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนิสิต/นักศึกษา และอาจารย์ ความต้องการสารสนเทศของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ โดยอาจารย์มีความต้องการใช้บริการยืม-คืนหนังสือ เพื่อการวิจัยและเพิ่มพูนความรู้ และเพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ ซึ่งสิ่งพิมพ์ที่อาจารย์ใช้มากที่สุด คือ หนังสือตำราภาษาไทย หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาไทย และวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ สำหรับบริการ อาจารย์มีความต้องการบริการรายชื่อหนังสือใหม่ บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง บริการฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารวิชาการภาษาไทย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ และต้องการให้มีการขยายเวลาเปิดบริการ มีความต้องการบริการนำส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบสาระสังเขปและเอกสารฉบับเต็ม จากบทความวารสารวิชาการภาษาอังกฤษ โดยมีปัจจัยในการเลือกใช้บริการเนื่องจากได้รับเอกสารในเวลาอันรวดเร็วและมีความทันสมัย (ขนิษฐา พละการ. 2543: 179-182; ศศิพิมล ประพินพงศกร. 2543: 247-273; รัตนาภรณ์ แตนนา. 2549: 57-59; ศิริรัตน์ น้ำจันทร์. 2551: 73-79)

สำหรับนิสิต/นักศึกษา มีความต้องการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้า โดยผู้ใช้ไม่เคยใช้ระบบอัตโนมัติและไม่ทราบวิธีการใช้ แต่สามารถเรียนรู้วิธีการใช้จากเพื่อน หรือทดลองใช้ระบบอัตโนมัติเอง มีการสืบค้นสารสนเทศโดยใช้ทางเลือกชื่อเรื่อง ซึ่งใช้บริการสารสนเทศของฝ่ายบริการทั่วไปในการใช้ตำราและเอกสารประกอบคำบรรยาย โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ (दनัยศักดิ์ โกวิทวิบูล. 2543: 77-82)

5.2 พฤติกรรมการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศ

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานประจำ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทั่วไป ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติ และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งบรรณารักษ์เลือกใช้หอสมุดกลางเป็นแหล่งในการแสวงหาสารสนเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งที่ให้สารสนเทศที่ทันสมัย โดยเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่บรรณารักษ์แสวงหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สืบค้นจากรายการออนไลน์ (OPAC) ซึ่งบางครั้งไม่สามารถหาตัวทรัพยากรสารสนเทศได้ที่ชั้นเก็บ (ทักษพร จินตพยุกุล. 2545: 155-202)

5.3 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ

5.3.1 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

(วิลาวัณย์ นิมประเสริฐ. 2543: 95-108; นิรมล ช่อม. 2544: 47-48; ศิริพร เรื่องสินชัยวานิช. 2546: 141-150; กอบกุล สุวลักษณ์. 2547: 64-69; ชุติภักดิ์ บุญปาน. 2546: 67-68; วารุณี ใจทัง. 2547: 245-259; ไว ชีรัมย์. 2547: 62-63; อัมรัตน์ อนวัช. 2547: 92-95; จงกล บุญชาติ. 2548; มนูญชยา ทองสีมา. 2548: 96-100) ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาและอาจารย์ ซึ่งอาจารย์มีวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อเตรียมการสอน ค้นคว้าและวิจัย สำหรับนักศึกษาใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน การทำรายงาน ติดตามข่าวสารและเพิ่มพูนความรู้ โดยทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้บริการ ได้แก่ หนังสือ วารสาร ฐานข้อมูลดรรชนีวารสารและหนังสือพิมพ์ โดยใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บริการฐานข้อมูลซีดีรอม ซึ่งมีรายละเอียดของการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการเฉพาะชนิด ดังนี้

5.3.1.1 การใช้หนังสือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของศูนย์บรรณสารและสื่อศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ห้องสมุดมีหนังสือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หนังสือภาษาอังกฤษมากกว่าหนังสือภาษาไทยทั้งจำนวนชื่อเรื่องและจำนวนเล่ม โดยหมวด T (เทคโนโลยี) หนังสือภาษาไทยมีการใช้มากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ การประเมินหนังสือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีค่าความสัมพันธ์ของการใช้เป็น Overused มี 2 หมวดทั้งหนังสือภาษาไทยและหนังสือภาษาอังกฤษ คือ หมวด Q และหมวด T ส่วนหมวด S และหมวด W มีค่าความสัมพันธ์กับการใช้เป็น Underused ค่าการใช้จริงต่ำกว่าความคาดหวัง (ประภาพร มณฑาทิพย์. 2549: 103-108)

5.3.1.2 การใช้วารสารในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ให้บริการวารสารในรูปแบบของวารสารฉบับพิมพ์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลสำเร็จรูปซีดี-รอม ซึ่งผู้บริการสามารถเข้าถึงวารสารทั้งฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยการใช้ Union List of Serials in Thailand สืบค้นออนไลน์จาก Journal Link สืบค้นจากรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC)

และการใช้ Search Engine สำหรับการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่ามีวารสารหลายชื่อเรื่องที่มีปริมาณการใช้บ่อย แต่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและคณาจารย์ได้ แสดงว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องมีไว้ให้บริการในห้องสมุดต่อไป

5.3.1.3 การใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารและหนังสือพิมพ์ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งอาจารย์และนักศึกษส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารและหนังสือพิมพ์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทำรายงานประกอบการเรียน มีการสืบค้นโดยใช้คำสำคัญ บันทึกผลการสืบค้นโดยการคัดลอกข้อมูลจากการแสดงผลบนหน้าจอ แต่เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อผู้ให้บริการ จึงเป็นปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารของนิสิต โดยอาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจในด้านขอบเขตการครอบคลุม ความถูกต้อง การเข้าถึงสารสนเทศ (ขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์. 2547: 98-113; ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์. 2549: 135-162)

ส่วนปัญหาการใช้วารสารนั้น พบว่า ขาดเครื่องมือช่วยค้นหาบทความและแหล่งที่ให้บริการวารสารที่ทันสมัย ห้องสมุดไม่มีวารสารที่ต้องการ วารสารไม่อยู่บนชั้น ห้องสมุดได้รับตัวเล่มวารสารล่าช้ากว่ากำหนด ส่วนปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ห้องสมุดไม่มีวารสารที่ต้องการ จำนวนวารสารที่ให้บริการน้อย เครือข่ายมีความล่าช้าทำให้การเข้าถึงตัวเล่มหรือบทความใช้เวลานาน ไม่ทราบวิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ และทำให้มีปัญหาสุขภาพจากการดูผลการสืบค้นบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้วารสาร ควรมีบริการสำเนาหน้าสารบัญวารสารใหม่ มีการสแกนหน้าสารบัญไว้ให้บริการบนเว็บไซต์ของห้องสมุด หรือเชื่อมโยงกับเว็บโอแพคเพื่อแนะนำวารสารให้กับผู้ให้บริการ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการและเพิ่มระยะเวลาในการยืมวารสารฉบับล่วงเวลาเพิ่มมากขึ้น จัดบริการเดลิเวอรี่ให้กับอาจารย์ที่ไม่มีเวลาหรือไม่สะดวกเข้าใช้บริการที่ห้องสมุด (เอี่ยมพร ศรีเดือนดาว. 2543: 105-108; มนัสรา สินปรุ. 2546: 83-90; มาลี อิศรานนท์. 2551: 93; วนิตา วารีเสวตสุวรรณ. 2546: 93-107; ศรีเพ็ญ เทนอิสสระ. 2550: 79-87)

5.3.1.4 การใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด

บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นบริการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างห้องสมุดต่างๆ ในการตกลงกันให้มีการยืมหนังสือจากห้องสมุดหนึ่งไปยังห้องสมุดหนึ่งได้ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้ยืมมากที่สุดคือ หนังสือ โดยยืมในรูปแบบถ่ายสำเนาเอกสาร ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลคิดค่าบริการแบบเหมาจ่ายทางไปรษณีย์ การจัดส่งเอกสารทางโทรสารแบบเหมาจ่าย ในต่างจังหวัดการจัดส่งเอกสารแบบไม่เหมาจ่าย มีการเก็บค่ามัดจำการยืมระหว่างห้องสมุดและการกำหนดค่ามัดจำตามความเหมาะสม (อุบลรัตน์ ยี่รงค์. 2544: 63-64)

สำหรับระบบบริการยืมระหว่างห้องสมุดออนไลน์ ผู้ใช้มีความพึงพอใจในการติดตามความก้าวหน้าของการขอรับบริการ การประมวลผลการขอรับบริการ การแสดงความคิดเห็น และการติดต่อขอรับบริการผ่านหน้าจอบริการ (วีรณี ครามแสง. 2546: 84-98)

ส่วนบริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุดร่วมกันของสมาชิกห้องสมุดใน ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเพื่อประกอบการเรียน รั้งเกี่ยวกับบริการจากบรรณารักษ์และ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ห้องสมุดสมาชิกที่มีผู้ให้บริการมากที่สุด คือ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้วยระยะเวลาที่ยืมสั้นเกินไป จำนวนสิ่งพิมพ์ที่ยืมแต่ละครั้งมีจำนวนน้อยเกินไป และยืมได้ เฉพาะสิ่งพิมพ์ของหอสมุดกลางเท่านั้น จึงเป็นปัญหาในการขอใช้บริการของสมาชิกห้องสมุดใน เครือข่าย (อรุณรัตน์ วงศ์ฉายา. 2547: 189-233)

5.3.1.5 การใช้บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์มีอัตราส่วนความ ถูกต้องแน่นอนสูงกว่าการสืบค้นของและนักศึกษา ซึ่งอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูล หนังสือและวารสาร ส่วนนักศึกษาใช้บริการอินเทอร์เน็ต โดยการเรียนรู้การใช้จากการเรียนในชั้น เรียน ส่วนใหญ่ (สมสุข แซ่มคำ. 2546: 84-86)

รายการออนไลน์ของมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตใช้รายการออนไลน์เพื่อ สืบค้นข้อมูลประกอบการเรียนวิชาต่างๆ โดยนิสิตมีความพึงพอใจในวิธีการสืบค้นแบบง่าย ความ รวดเร็วของระยะเวลาที่ใช้ในการสืบค้น รูปแบบการแสดงผลการสืบค้น และการออกแบบหน้าจอการ สืบค้น แต่ด้วยไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการสืบค้นรายการออนไลน์ ทำให้เป็นปัญหา และอุปสรรคในการใช้บริการ (สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง. 2547: 119-131)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : กรณีศึกษา ไอที โชน หอสมุด จอห์น เอฟ.เคนเนดี นักศึกษาเข้าใช้ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ ช่วงเวลาวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลาบ่าย 13.00- 18.00 น. และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการค้นคว้า ปัญหาการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ณ ไอที โชน คือ นักศึกษามีปัญหาจากตัวผู้ใช้ ด้านสภาพ แวดล้อม ด้านการบริการ ด้านซอฟต์แวร์ ด้านฮาร์ดแวร์ และด้านระบบการสื่อสาร (วินัย มะหะหมัด. 2550: 88-95)

5.3.1.6 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การให้บริการฐานข้อมูลซีดีรอมของผู้ใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เอกชน มีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อทำรายงานประกอบวิชาเรียน โดยใช้ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย มากที่สุด ในการค้นหาหัวข้อการตลาด ในรูปแบบบรรณานุกรมพร้อมสาระสังเขป ซึ่งผู้ใช้พึงพอใจ ในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการใช้ฐานข้อมูล และการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ แต่ ผู้ใช้ไม่ทราบรายชื่อฐานข้อมูลซีดีรอมที่มีในห้องสมุด และไม่ทราบขอบเขตเนื้อหาของฐานข้อมูล ซีดีรอมที่ห้องสมุดมีให้บริการ ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการ (ทัศนียา เชิดสูงเนิน. 2543: 80-88)

สำหรับความพึงพอใจในการใช้บริการต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดให้บริการ และมีความคาดหวังในด้านบริการอื่นๆ บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ บริการยืม-คืน และ

บริการสิ่งพิมพ์ลักษณะพิเศษ โดยคาดหวังให้เจ้าหน้าที่ประจำเคาน์เตอร์ให้บริการด้วยความเต็มใจ และยิ้มแย้มแจ่มใส ได้รับความสะดวกในการยืมระหว่างห้องสมุด ให้บริการด้วยความอดทนและเต็มใจในการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอกับผู้ใช้ (เบญจภรณ์ สมุดอินแก้ว. 2543: 110-125)

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเพื่องานวิจัยและงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตบางเขน เป็นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อผลิตเอกสารประกอบการสอนและเขียนหนังสือตำรา โดยใช้วิธีสอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศแทนการใช้บัตรรายการและหน้าจอ OPAC ซึ่งผู้ใช้ประสบปัญหาในการใช้บริการเกี่ยวกับทรัพยากรเก่าและล้าสมัย ทรัพยากรสารสนเทศใหม่ๆ มีน้อยเกินไป และภาษาของทรัพยากรสารสนเทศทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีน้อยไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ (นันทิยา จรูญแสง. 2544: 93-94)

การใช้บริการสารสนเทศบนเว็บไซต์ไว้เว็บ ศูนย์สนเทศและหอสมุดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต นักศึกษาใช้บริการเพื่อประกอบการเรียน และเข้าใช้บริการโดยการเชื่อมโยงจากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ส่วนใหญ่ใช้บริการฐานข้อมูลหนังสือโสตทัศน ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย และรายชื่อวารสารภาษาไทย ซึ่งนักศึกษามีปัญหาในการใช้บริการคือ ไม่มีเวลาในการใช้บริการอย่างเพียงพอ ไม่แน่ใจในตัวผู้เขียนเนื้อหา ขาดเครื่องมือในการนำทาง คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ใช้เวลานานในการเข้าถึงข้อมูล และขาดบรรณารักษ์แนะนำการสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูล (พรพิศ อุปถัมภ์. 2545: 95-105) การใช้บริการกฤตภาคอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาในศูนย์สารสนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต นักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นกฤตภาคอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนการทำรายงานการจัดเก็บกฤตภาคจัดเก็บในรูปแบบโปรแกรม INFOMA ซึ่งผลการสืบค้นนักศึกษาได้กฤตภาคที่ตรงกับความต้องการ แต่ไม่สามารถบันทึกกฤตภาคที่ค้นได้ลงแผ่นบันทึกได้ (พรรณราย หลู่ไพบูลย์. 2547: 66-71) สำหรับการให้บริการผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในด้านอาคารสถานที่และวัสดุมาก (จิตติมา ผดุงวงศ์เดช. 2547: 79-80)

การใช้บริการสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยสยาม นักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเมื่อมีเวลาว่างจากการเรียน โดยส่วนมากจะอ่านหนังสือในห้องสมุดและค้นหาทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้วิธีค้นจากชั้นหนังสือ ซึ่งนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านบริการระเบียบกฎเกณฑ์ ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร และอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ (วราภรณ์ พิษิตกุล. 2549: 77-78)

ระบบ Web OPAC ของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้ใช้บริการทราบวิธีการสืบค้นจากคำอธิบายหน้าจอ Web OPAC โดยใช้คำหรือวลีที่คิดขึ้นเองในการสืบค้น ใช้ขอบเขตชื่อเรื่อง ซึ่งผลการสืบค้นตรงกับความต้องการเป็นบางครั้ง การใช้บริการผู้ใช้มีความต้องการในการใช้บริการยืมหนังสือต่อ

(renew) และบริการจองหนังสือผ่านหน้าจอ Web OPAC ในการสืบค้นข้อมูลผู้ใช้มีปัญหาเกี่ยวกับการไม่เข้าใจการสืบค้นโดยการ cut & paste ส่วนผลการสืบค้น ผู้ใช้ไม่ทราบวิธีการขยายผลการสืบค้น เมื่อได้รับผลการสืบค้นน้อยเกินไป (ปิยนุช ประจักษ์บุรี. 2546: 129-145)

5.3.2 การใช้แหล่งสารสนเทศสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การใช้แหล่งสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จากงานวิจัยที่ได้ศึกษา (สุกัญญา แป้นสุขาเย็น. 2543: 70-74; วิภา บุญแดง. 2546: 123-153; พรพรรณ กลิ่นศรีสุข. 2547: 53-57; อังคณา แวซอหะ. 2547: 42-47; บรรเลง สระมูล. 2548: 59-62; กฤติกา สุนทร. 2549: 138-145; นิสากร กรวยสวัสดิ์. 2549: 157-167; นันทนา เดชเกิด. 2550: 110-129; วีรพันธ์ คหินทพงศ์. 2550: 131-138) พบว่า เป็นการศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีวิธีการใช้ วัตถุประสงค์ของการใช้ และปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศ ดังนี้

วิธีการใช้แหล่งสารสนเทศ

1. นิสิตรู้วิธีค้นหาสารสนเทศโดยการเรียนรู้จากการปฐมนิเทศนิสิตใหม่
2. ด้วยการสำรวจหนังสือตามชั้นด้วยตนเอง
3. นักศึกษาได้รับความรู้การใช้ห้องสมุดจากคำแนะนำของเพื่อน
4. ได้รับความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดจากการศึกษาด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์การใช้แหล่งสารสนเทศ

1. เพื่อค้นคว้าเอกสารประกอบการเรียนหรือการทำรายงาน
2. เพื่อสืบค้นสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต
3. เพื่ออ่านตำราภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียน
4. เพื่อใช้บริการยืม-คืนหนังสือตำราประกอบการเรียน
5. เพื่อสืบค้นจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมออนไลน์

ปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศ

1. ด้านบริการ

- 1.1 วารสารยืมออกนอกห้องสมุดไม่ได้
- 1.2 อัตราค่าปรับสูงเกินไป
- 1.3 จำนวนสิทธิการยืมน้อยเกินไป
- 1.4 จำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ
- 1.5 พบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการในฐานข้อมูล แต่หาตัว

เล่มไม่พบบนชั้น

- 1.6 ไม่เข้าใจการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
- 1.7 จำนวนทรัพยากรสารสนเทศมีน้อย และไม่ตรงกับความต้องการ

ของผู้ใช้

1.8 ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาไม่ทันสมัย ไม่ครอบคลุมทุกสาขา
ที่มีการเรียนการสอน

เพิ่มเติม

1.9 บริการข่าวสารทางเว็บไซต์ของห้องสมุดไม่มีข้อมูลใหม่ๆ

1.10 การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ใช้เวลานาน

1.11 นักศึกษาไม่กล้าขอคำแนะนำหรือขอความช่วยเหลือจาก

บรรณารักษ์

1.12 เวลาเปิดให้บริการสั้นเกินไป

2. ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

2.1 ที่ตั้งของห้องสมุดไม่สะดวกต่อการเดินทางและการเข้าใช้บริการ

2.2 เสียงรบกวนจากผู้ใช้คนอื่นๆ หรือภายในห้องสมุด

2.3 เครื่องปรับอากาศไม่เย็น

2.4 ที่นั่งอ่านหนังสือมีจำนวนไม่เพียงพอ

2.5 เครื่องถ่ายเอกสารมีน้อยทำให้ต้องรอนาน

3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1 คอมพิวเตอร์ที่ใช้ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปมีจำนวนน้อย

3.2 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการและ

ขาดข้อบ่ง

3.3 โสตทัศนูปกรณ์ไม่ทันสมัย

3.4 ไม่มีคู่มือในการใช้โสตทัศนูปกรณ์

ซึ่งในการใช้บริการแหล่งสารสนเทศของผู้ใช้บริการนั้น มักจะได้รับข้อร้องเรียนข้อเสนอแนะ และคำชมเชยของผู้ใช้บริการ ซึ่งห้องสมุดส่วนใหญ่มีนโยบายเกี่ยวกับข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะ และคำชมเชย แต่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยช่องทางการรับข้อร้องเรียน และข้อเสนอแนะที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้ คือ การแจ้งโดยวาจาและกล่องรับความคิดเห็น ซึ่งลักษณะของข้อร้องเรียนที่ได้รับนั้นส่วนใหญ่ได้รับแบบเป็นลายลักษณ์อักษรมากที่สุด ในขณะที่ช่องทางที่ผู้ใช้นิยมใช้เพื่อร้องเรียน คือ แจ้งโดยวาจาและกล่องรับความคิดเห็น ในด้านการดำเนินงาน เมื่อได้รับข้อร้องเรียนแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ห้องสมุดจะให้บรรณารักษ์ชี้แจง หากได้รับข้อร้องเรียนแบบเป็นลายลักษณ์อักษร จะนำเข้าไปประชุมหัวหน้าฝ่าย ทั้งนี้ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่ได้มีการรวบรวมสถิติไว้ และไม่มีคณะทำงานโดยเฉพาะ (ภัทรารวรรณ เล็กเริงสินธุ์. 2549: 145-150)

สำหรับองค์ประกอบการตัดสินใจเข้าใช้บริการ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบส่วนบุคคลมี 4 ด้านคือ อิทธิพลกลุ่มเพื่อน อาจารย์ผู้สอน ครอบครัว และด้านอำนาจความสะดวก องค์ประกอบในการตัดสินใจเข้าใช้บริการ มี 7 ด้าน คือ บริการสารสนเทศ การเข้าใช้บริการ สารสนเทศที่ต้องการ บริการยืม-คืน วารสารหนังสือพิมพ์และหนังสือทั่วไป วัตถุประสงค์การเข้าใช้ และคำแนะนำในการเข้าใช้บริการ องค์ประกอบสภาพแวดล้อม มี 7 ด้าน คือ สภาพแวดล้อม

ปริมาณของหนังสือ โสตทัศนวัสดุ หนังสือใหม่และครุภัณฑ์ ระเบียบการให้ยืม-คืน วัสดุการอ่าน และ อาคารสถานที่ (วันเพ็ญ โกวิทวิบูล. 2547: 85)

5.4 การรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิตมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และประเมินสารสนเทศ แต่มีความสามารถในการใช้สารสนเทศน้อย นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการรู้สารสนเทศต่างกัน โดยนิสิตที่มีประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศมาก จะมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศน้อย (สมฤดี หัตถาพงษ์. 2547: 77-89) สำหรับการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มีความสามารถในการใช้สารสนเทศ โดยนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการรู้สารสนเทศต่างกัน การรู้สารสนเทศต่างกัน เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนต่างกัน (ปภาดา เจียวก๊ก. 2547: 67-73)

6. เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้

ตาราง 17 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในงานห้องสมุด	11	(จินตนา รักษาผล, 2543) (นพดล เขียวตระกูล, 2543) (ชัญญา วรรณวโรทร, 2544) (ณัฐพล บุศราคำ, 2544) (ดุขษา โชติทวีบูลย์, 2544) (นฤมล อินคุ่ม, 2544) (วิทยา คู่มเคี่ยม, 2544) (สุวดี สุขอนันต์, 2545) (ทริฎมา จิตติภูมิเดชา, 2546) (อุพาริน เฉยศิริ, 2546) (สมรัก เปล่งเจริญศิริชัย, 2548)
	2	
3. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	3	(พรอนันต์ เอี่ยมขจร, 2545) (อรพิน เลิศหนาไพจิตร, 2545) (สุชาวดี ผลาผล, 2546)
4. การใช้อินเทอร์เน็ต	5	(ประอรนุช ไปรังมณีกุล, 2543) (ระเบียบ ปาวิเศษ, 2544) (นิลุบล โรจน์สัตตรัตน์, 2546) (มงคล หนู ข้างเผือก, 2546) (ขนิษฐา ภมรพิพิธ, 2551)
5. การวิเคราะห์ ออกแบบ ประเมินผล ระบบสารสนเทศ	1	(อัจฉริยา คงสม, 2547)

ตาราง 17 (ต่อ)

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
6. การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	9	(จรัญญา ศุภวิทิตพัฒนา, 2543)(สุวรรณา บรรณจิตร, 2543) (นิตยา คงสุวรรณ, 2544) (พรนภา แสงดี, 2544) (เพ็ญรุ่ง แบ่งใส, 2544)(เยาวลักษณ์ สุวรรณแห, 2544) (ณัฐินี นิ่มนวลศรี, 2546) (สุภาวีย์ คำประโคน, 2547) (รสสุ รุ่งจิตร, 2551)
7. เว็บไซต์ห้องสมุด	10	(ฐปนีย์ สิริพงษ์, 2543) (ฤทัย นิ่มน้อย, 2544) (จิราพร ทักษานุสิทธิ์, 2545) (กฤติยา ไวยมัย, 2546) (งามพล เผ่าศิริ, 2546) (นภาพร ชลวานิช, 2546) (บรรพต พิจิตรกำเนิด, 2546) (ฉิมพลี วิมลธรรม, 2547) (ชนัญญา เกบไว้, 2548) (นภาพร สายสิงห์, 2549)
รวม	39	ชื่อเรื่อง

6.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานห้องสมุด

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานในห้องสมุด มีความจำเป็นในยุคปัจจุบัน ทำให้การบริการและการบริหารงานห้องสมุดเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โดยบรรณารักษ์ซึ่งมีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นผู้ดำเนินงาน จัดบริการ และบริหาร งานต่างๆ เช่น การนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน ใช้โปรแกรม Microsoft word ในการจัดพิมพ์เอกสาร จัดการฐานข้อมูลพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม Microsoft Access ใช้โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ให้บริการฐานข้อมูลด้านการศึกษา (ERIC) มีการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งบุคลากร เข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการที่ห้องสมุดต่างๆ จัดขึ้น ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ได้จากเงินงบประมาณแผ่นดิน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานในห้องสมุด ส่งผลให้บรรณารักษ์งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นในการอ่านคู่มือต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการวิเคราะห์เนื้อหาสารสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ (จินตนา รักษาผล. 2543: 86-91; สมรัก เปล่งเจริญศิริชัย. 2548: 77-79)

จากการนำเทคโนโลยีมาใช้งานในห้องสมุด ทำให้ห้องสมุดได้พัฒนาเป็นห้องสมุดดิจิทัล โดยฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล ซึ่งส่วนใหญ่ให้บริการฐานข้อมูลซีดีรอมสาระสังเขประดับปริญญาโทและปริญญาเอก บริการสืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับงานบริการ มีการสร้างฐานข้อมูลโดย

ใช้ Microsoft Access เป็นโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล และใช้ Adobe Acrobat เป็นโปรแกรมสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นฐานข้อมูลด้านวิทยานิพนธ์ แต่เนื่องด้วยบุคลากรทางด้านเทคนิคมีไม่เพียงพอในการพัฒนา บุคลากรขาดความชำนาญในการสร้างข้อมูล งบประมาณมีจำกัด และปัญหาด้านลิขสิทธิ์ ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล ซึ่งห้องสมุดดิจิทัลส่วนใหญ่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเป็นระบบการทำงานโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการทำงานของฝ่ายต่างๆ ในห้องสมุดสามารถทำงานเชื่อมโยงประสานกันได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องทำงานด้วยมือซ้ำหลายๆ ครั้ง (วิทยา คู่มณีเยี่ยม. 2544: 101-104; อุพาริน เฉยศิริ. 2546: 74-79)

สำหรับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ที่ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยนิยมเลือกใช้กันได้แก่

1. ระบบ VTLS ระบบนี้มีใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และห้องสมุดในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ระบบงานย่อยซึ่งใช้ 3 ระบบงานคือ งานวิเคราะห์หมวดหมู่และจัดทำรายการ งานบริการยืม-คืน และงานสืบค้นรายการแบบออนไลน์ (OPAC) ส่วนงานวารสารและงานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ บางสถาบันไม่ได้ใช้ ระบบ VTLS ที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้รุ่น 99 โดยจัดซื้อโมดูลหลักครบ 5 โมดูล แต่ใช้งานไม่ครบทุกโมดูลหลัก ซึ่งทำให้การใช้งานระบบไม่เต็มประสิทธิภาพตามสมรรถนะของระบบ เนื่องจากระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS เป็นซอฟต์แวร์ที่ออกแบบมาเพื่อให้ทุกโมดูลทำงานร่วมกัน ดังนั้นหากต้องการให้ใช้งานและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มสมรรถนะของระบบต้องมีการจัดหาและใช้งานให้ครบทุกโมดูล สำหรับการใช้งานคำอธิบาย/คู่มือการใช้งานเป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ใช้งานที่คุ้นเคยกับภาษาไทย ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการใช้งานในระบบ (ชัญญา วรรณวโรทร. 2544: 117; ดุษฐา โชติทวีบูลย์. 2544: 147; นฤมล อินคัม. 2544: 120-127)

2. ระบบ INNOPAC ระบบนี้มีใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ใช้รุ่นที่ 12 โดยจัดซื้อชุดโปรแกรมหลักครบ 6 ชุด แต่ห้องสมุดทุกแห่งใช้งานไม่ครบทุกคำสั่งหลักของระบบ สำหรับงานยืม-คืน ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมงบประมาณในการบำรุงรักษาระบบเตรียมความพร้อมในการใช้งานชุดโปรแกรมย่อยงานยืม-คืน ได้แก่ คำสั่งการตรวจสอบระเบียบผู้ใช้ การแสดงรายการยืมของผู้ใช้ การรับคืนหนังสือ การต่ออายุบัตรสมาชิก และการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสมาชิกรายบุคคล ในด้านงานจัดซื้อจัดหาส่วนใหญ่ใช้คำสั่งการตรวจสอบข้อมูลก่อนการสั่งซื้อ การบันทึกข้อมูลบรรณานุกรม การสร้างระเบียบการสั่งซื้อ การย้าย การลบ การโอนระเบียบข้อมูล การปรับปรุงระเบียบการสั่งซื้อและการแก้ไขข้อมูล ส่วนคำสั่งงานอื่นๆ เป็นเพียงคำสั่งที่สนับสนุนให้งานจัดซื้อจัดหามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งห้องสมุดทุกแห่งมีปัญหาในการใช้ภาษาไทยกับระบบ เนื่องจากไม่มีคู่มือที่เป็นภาษาไทย ห้องสมุดไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงบางคำสั่งได้เอง หากเกิดปัญหาในการใช้ระบบต้องสอบถามไปยังบริษัทผู้จัดจำหน่าย ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

ทันท้วงที่ (ณัฐพล บุศราคำ. 2544: 194-213; สุวดี สุขอนันต์. 2545: 80-88; นพดล เขียวตระกูล. 2543: 104)

ส่วนการใช้ระบบงานวารสารโปรแกรม Alice for Windows ส่วนใหญ่ใช้เมนูหลักในการลงรายการบรรณานุกรม การออกรายงานบรรณานุกรม และการแสดงผลการออกรายงานทางจอภาพ ซึ่งผู้ใช้งานระบบวารสารมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้ฮาร์ดแวร์ เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์เสียบ่อย ทำให้การดำเนินงานเป็นไปไม่ต่อเนื่อง และคู่มือการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปอธิบายขั้นตอนการใช้งานไม่ชัดเจน (ทิจิมา วิฑิตภูมิเดชา. 2546: 212-215)

การควบคุมสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องในระบบห้องสมุดอัตโนมัติอินโนแพคมีลลิเนียมในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สิ่งพิมพ์ต่อเนื่องที่นำเข้าสู่ระบบควบคุมมากที่สุดคือ สิ่งพิมพ์ต่อเนื่องในรูปแบบสิ่งตีพิมพ์ภาษาไทย สำหรับใช้งานเมนูหลักมีการลงรับวารสารเข้า และการเย็บเล่มวารสารใช้เป็นบางครั้ง มีการใช้งานประจำและบ่อยครั้งในเมนูย่อย สำหรับผู้ใช้บริการไม่เข้าใจขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการสืบค้น ไม่เข้าใจการแสดงผลการสืบค้นที่หน้าจอ ซึ่งจากการประเมินการใช้งานระบบมีประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ยังไม่ใช้งานได้ไม่ครบถ้วนตามเมนูการใช้งานในระบบ เนื่องจากมีบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน (ชนาธิป หลาบมาลา. 2553: 117-121)

6.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการสอนเกี่ยวกับเรื่องการใช้ห้องสมุดและการสืบค้นข้อมูลจากเว็บแพ็ก โดยมีการนำเสนอเนื้อหาและยกตัวอย่างที่ช่วยผู้เรียน/ผู้ใช้บริการมีความรู้และเข้าใจในการใช้ห้องสมุดและการสืบค้นข้อมูลได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (อรพิตณ เลิศธนาไพจิตร. 2545: 74; สุชาวดี ผลาผล. 2546: 60-62; พรอนันต์ เอี่ยมขจรชัย. 2545: 147-162)

6.3 การใช้อินเทอร์เน็ต

เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์อย่างมากต่องานห้องสมุดทำให้เกิดแนวทางใหม่ในการกระจายข้อมูลและการใช้ข้อมูลร่วมกัน บรรณารักษ์สามารถใช้อินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ (ระเบียบ ปาวิเศษ. 2544: 112-129; นิลกุล โรจนัสัตตรัตน์. 2546: 127-133; มงคล หนูช่างเผือก. 2546: 87-90; ประอรนุช โปร่งมณีกุล. 2543: 140-149; ขนิษฐา ภมรพิพิธ. 2551: 112-120) ดังนี้

6.3.1 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตในการตอบคำถามและสืบค้นสารสนเทศให้กับผู้ใช้บริการ ด้วยการโปรแกรมค้นหา

6.3.2 งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตในการตรวจสอบการกำหนดหมวดหมู่หนังสือและวารสาร ตรวจสอบในการกำหนดหัวเรื่องหนังสือและวารสาร และสอบถามข้อมูลทางด้านการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ

6.3.3 งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นหนังสือวารสาร และสื่อการเรียน การเช็คสถานภาพของหนังสือวารสารในห้องสมุด

6.3.4 งานวารสารและสิ่งพิมพ์ บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล หนังสือ วารสาร และสื่อการเรียน การบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า และการสอบถามงานทางด้านวารสาร หนังสือ จากตัวแทนจำหน่าย

6.3.5 งานโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล หนังสือ วารสาร และสื่อการเรียน การดาวน์โหลดโปรแกรมฟรีแวร์ แชนร์แวร์มาใช้งาน และแจ้งข่าวสารระหว่างห้องสมุด

6.3.6 งานบริการทรัพยากรสารสนเทศ บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตในงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การสืบค้นหนังสือ วารสาร และสื่อการเรียน เช็คสถานภาพของหนังสือ วารสารในห้องสมุด บริการสืบค้นข้อมูลบนเวปไซต์เวป บริการไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ และบริการเข้าใช้เครื่องระยะไกล

6.3.7 งานธุรการและซ่อมบำรุง บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล หนังสือ วารสาร และสื่อการเรียน บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า สอบข้อมูลหนังสือ วารสาร และการดาวน์โหลดโปรแกรมฟรีแวร์ แชนร์แวร์ มาใช้งาน

ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตในงานห้องสมุด บุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ขาดทักษะในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ต้องการการอบรมเรื่องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ต้องการให้ห้องสมุดจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะที่สูงกว่าเดิม และมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น

การใช้บริการอินเทอร์เน็ตในห้องสมุดของนักศึกษา สาขาสัตวแพทยศาสตร์ในประเทศไทย ส่วนใหญ่ใช้บริการเพื่อความบันเทิง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป เพื่อการสื่อสาร เพื่อติดตามข่าวสาร และเพื่อถ่ายโอนโปรแกรมหรือแฟ้มข้อมูล โดยใช้บริการเวปไซต์เวปมากที่สุด แต่ด้วยพื้นที่ในการให้บริการคับแคบ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ แหล่งสารสนเทศที่เผยแพร่ส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ ทำให้เป็นปัญหาในการใช้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้บริการต้องการให้มีการขยายพื้นที่ให้บริการเพิ่มมากขึ้น เพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ และมีเครื่องพิมพ์ให้บริการ (ธีรศักดิ์ ชักนำ. 2546: 92-101)

6.4 การวิเคราะห์ ออกแบบ ประเมินผล ระบบสารสนเทศ

โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย เป็นโครงการอิสระภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีสำนักงานกลางตั้งอยู่ในอาคารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงสร้างเครือข่ายเป็นแบบรวมศูนย์ มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากห้องสมุดที่เป็นสมาชิก ให้บริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกันและจัดส่งเอกสารระหว่างห้องสมุดด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีการวางแผนการดำเนินงานโครงการในระยะยาวและระยะสั้นควบคู่กันไป โดยผู้อำนวยการ/ผู้บริหารห้องสมุดและเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกันวางแผน สำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างห้องสมุดในเครือข่าย ส่วนใหญ่ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสาร โดยมีกิจกรรมความร่วมมือของโครงการ (อัจฉริยา คงสม. 2547: 99-124) ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับฐานข้อมูล ได้แก่ การบริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกันและจัดส่งเอกสารระหว่างห้องสมุดด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การสร้างฐานข้อมูลจัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และการสร้างฐานข้อมูลสหบรรณานุกรมห้องสมุดมหาวิทยาลัย
2. กิจกรรมการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดหาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการจัดหาฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์
3. กิจกรรมการจัดหมู่และทำรายการ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานในการลงรายการร่วมกัน
4. กิจกรรมการยืมระหว่างห้องสมุด ได้แก่ บริการถ่ายสำเนาเอกสาร บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการยืมวารสารระหว่างห้องสมุด และบริการยืมสื่อโสตทัศนวัสดุระหว่างห้องสมุด

5. กิจกรรมบริการอ้างอิง ได้แก่ บริการสืบค้นข้อมูล บริการข่าวสารทันสมัย บริการรวบรวมบรรณานุกรม และบริการสาระสังเขปและดรรชนี

6. กิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเครือข่าย/การพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การประชุมหรือสัมมนา การฝึกอบรม/การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการทำวิจัยร่วมกัน

6.5 การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การสืบค้นและการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา นิสิต/นักศึกษา (จรัญญา ศุภวิทิตพัฒนา. 2543: 68-71; สุวรรณ บรรณจิตร. 2543: 33; นิตยา คงสุวรรณ. 2544: 117-125; พรนภา แสงดี. 2544: 131-149; เพ็ญรุ่ง แบ่งใส. 2544: 44-45; ยาวลักษณ์ สุวรรณแห. 2544: 104-115; ณิชินี นิ่มนวลศรี. 2546: 88-95; สุภาวี คำประโคน. 2547: 83-87; รสุ รุ่งจิตร. 2551: 173-212) ส่วนใหญ่เรียนรู้การสืบค้นสารสนเทศจากการเรียนรายวิชาสารนิเทศและการค้นคว้า การฝึกอบรมการสืบค้น เรียนรู้การสืบค้นด้วยตนเอง และเรียนรู้การสืบค้นจากบรรณารักษ์ผู้ให้บริการ โดยสืบค้นจากคำสำคัญและชื่อเรื่อง โดยการแสดงผลการสืบค้นอยู่ในรูปแบบข้อมูลบรรณานุกรมแบบย่อและสาระสังเขป ซึ่งในการสืบค้นข้อมูล ผู้ใช้บริการประสบปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ระบบคอมพิวเตอร์
 - 1.1 ระบบคอมพิวเตอร์ประมวลผลและแสดงผลช้า
 - 1.2 ระบบเครือข่ายขัดข้อง
 - 1.3 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอในการสืบค้น
2. ผู้ใช้บริการ
 - 2.1 ขาดทักษะในการสืบค้น
 - 2.2 ไม่ทราบวิธีการแสดงบรรณานุกรมแบบเต็มของทรัพยากรสารสนเทศ
 - 2.3 คำที่ใช้ในการสืบค้นไม่ตรงกับหัวเรื่องที่กำหนดไว้
 - 2.4 ค้นหารายชื่อหนังสือได้แต่หาตัวเล่มไม่พบ
 - 2.5 ไม่เข้าใจวิธีการตรวจสอบสถานะการยืมและกำหนดส่ง

2.6 ไม่ทราบวิธีการติดตั้งโปรแกรมสืบค้นรายการแบบออนไลน์หลังจากที่
ถ่ายโอนมาได้แล้ว

2.7 ไม่มีบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ

2.8 ไม่มีเครื่องพิมพ์บริการพิมพ์ผลการสืบค้น

6.6 เว็บไซต์ห้องสมุด

เว็บไซต์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อเป็นเครื่องมือ
ในการค้นคว้าวิจัย มีการจัดวางโครงสร้างที่เรียบง่าย ใช้ตัวอักษรที่เหมาะสมทั้งรูปแบบและขนาด
สีสบายตา ดึงดูดความสนใจผู้เข้าใช้บริการ มีระบบข้อมูลที่ใช้งานง่าย และโครงสร้างข้อมูลมีความ
สะดวกในการค้นหา สามารถเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารไปยังหน่วยงานของรัฐและ Search engine ที่
น่าสนใจ (ฤทัย นิ่มน้อย. 2544: 69; ชนัญญา เกบไว้. 2548: 78-80)

การนำเสนอข้อมูลในเว็บไซต์ ส่วนใหญ่นำเสนอในรูปแบบของข้อมูลบรรณานุกรมและ
สาระสังเขป มีการระบุวันที่ สัญลักษณ์ หรือข้อความเพื่อป้องกันความเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ซึ่งม
ีการจัดเตรียมคำอธิบาย วิธีการใช้ คำแนะนำ ระบบการค้นหาข้อมูล และข้อมูลสำหรับการติดต่อ
มีการเชื่อมโยงไปยังแฟ้มเอกสารเว็บเพจต่างๆ ที่ถูกต้อง เทียบตรง และมีความรวดเร็วในการ
เชื่อมโยงและดาวน์โหลดข้อมูล โดยความยาวของเนื้อหาจบใน 1-2 หน้าจอ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ
ที่อยู่/ที่ตั้ง เวลาทำการ รายชื่อบุคลากร ข่าวและกิจกรรมของห้องสมุด และรายชื่อหนังสือใหม่
ภายในเว็บไซต์สามารถใช้สืบค้นฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศผ่านทางออนไลน์ได้
ผู้รับผิดชอบสามารถแก้ไขปรับปรุงข้อมูลของเว็บไซต์ได้โดยตรง แต่เนื่องด้วยผู้รับผิดชอบมีงาน
ประจำอื่นที่ต้องทำด้วย และการจัดทำเว็บไซต์เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้รับผิดชอบจึงขาดทักษะ
การใช้โปรแกรมที่ใช้ทำเว็บไซต์ และทำให้การปรับปรุงแก้ไขข้อมูลเป็นไปอย่างล่าช้า
(รูปนี้ สิ้นธุพงษ์. 2543: 77-80; จิราพร ทศนานุสิทธิ์. 2545: 88-102; นวพร สายสิงห์. 2549:
115-122)

สำหรับการให้บริการบนเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นการให้บริการ
สืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (web OPAC) ซึ่งผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้เวลาหลังเลิก
เรียนในการใช้บริการ โดยเลือกใช้บริการเว็บไซต์ในการสืบค้นสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC)
บริการฐานข้อมูล บริการe-document และบริการ link ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนใน
ห้องเรียน ซึ่งผู้ใช้ต้องการสารสนเทศที่เป็นรายการสารสนเทศใหม่ ให้บริการข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว
ทันต่อเหตุการณ์ และมีความหลากหลายของข้อมูล มีเทคนิคการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น
ทำให้เป็นปัญหากับผู้ใช้ในการเข้าถึงข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งเครือข่ายมีความเร็วต่ำทำให้
ใช้เวลาในการสืบค้นนาน ขาดงบประมาณในการจัดหาซอฟต์แวร์ที่ถูกลิขสิทธิ์ และขาดแผนงานที่
ชัดเจนในการจัดทำและพัฒนาเว็บไซต์ ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเว็บไซต์ ซึ่ง
กระบวนการในการพัฒนาเว็บไซต์เริ่มด้วยการวางแผน การออกแบบ การประชาสัมพันธ์ และการ
บำรุงรักษาเว็บไซต์ให้ทันสมัย แต่ด้วยผู้รับผิดชอบในการพัฒนาเว็บไซต์มีหน้าที่ความรับผิดชอบ
มากทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาเว็บไซต์ งบประมาณในการจัดหาฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์มีจำกัด

ทำให้การจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ไม่เป็นไปตามความต้องการใช้งานอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวโน้มในการพัฒนาเว็บไซต์ในส่วนฮาร์ดแวร์บุคลากรผู้พัฒนาเว็บไซต์มีความต้องการเครื่องให้บริการเว็บ และเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ผู้พัฒนาเว็บไซต์มีความต้องการซอฟต์แวร์ที่สามารถนำมาใช้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย มีความเสถียรในการใช้งานรองรับการทำงานบนระบบปฏิบัติการต่างๆ (นวพร ชลวานิช. 2546: 120-130; บรรพต พิจิตรกำเนิด. 2546: 129-136; งามพล เผ่าศิริ. 2546: 98; กฤติยา ไวยมัย. 2546: 128-132)

ส่วนของการประเมินเว็บไซต์ ยังไม่มีผู้วิจัยด้านการประเมิน แต่มีผู้วิจัยด้านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินในด้านความเร็วในการเรียกใช้ ความถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอ ความยาก-ง่ายในการใช้งานเว็บไซต์ และตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ ประเมินเว็บไซต์โดยใช้วิธีเชิงระบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการโครงสร้างเนื้อหาของเว็บไซต์ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุด บริการสารสนเทศ บริการสืบค้น การเชื่อมโยง บริการให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ การออกแบบระบบนำทาง การออกแบบโครงสร้าง และการสร้างเนื้อหา โดยคู่มือการใช้ตัวแบบประเมินเว็บไซต์ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน การกำหนดค่าคะแนน และเกณฑ์การตัดสิน (ฉิมพลี วิมลธรรม. 2547: 90-94)

7. เรื่องอื่นๆ

ตาราง 18 จำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ

ขอบเขตเนื้อหา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่พิมพ์
1. การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์	1	(พุทธรมณฑ์ พรนิมิตร, 2547)
2. วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์	1	(วิไลวรรณ รัตนพันธ์, 2547)
3. หนังสือหายาก	1	(กรรณภิรมย์ จารุสวัสดิ์, 2552)
4. การอ่าน	1	(ทรงวุฒิ เหมะอนันตะวงศ์, 2548)
5. ลิขสิทธิ์	2	(บุญณิศากร เมฆฉาย, 2548) (รสสุคนธ์ โกกุล, 2550)
รวม	6	ชื่อเรื่อง

7.1 การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์

การศึกษาวิชาการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องการสืบค้นสารสนเทศและการเขียนรายงาน การใช้เครื่องมือช่วยค้นประเภทต่างๆ เช่น ดรรชนี บรรณานุกรม โอแพก และฐานข้อมูล โดยอาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่ทำจากโปรแกรมสำเร็จรูปประกอบการบรรยาย โดยมีการนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน และการเข้าชั้นเรียน มาเป็นคะแนนในการวัดผลการเรียนด้วย (พุทธมนต์ พรนิมิตร. 2547: 99-111)

7.2 วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มีการวางแผนดำเนินงานประมาณและบุคลากรในการพัฒนาวิชาชีพบรรณารักษ์ โดยการสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มเวลา แต่สนับสนุนงบประมาณได้ในบางกิจกรรมเท่านั้น ในขณะที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการได้เข้าร่วมกิจกรรมเต็มเวลา และได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งหมด ซึ่งกิจกรรมที่บรรณารักษ์ได้รับการสนับสนุนในด้านของเวลาและงบประมาณ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมของสมาคมวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ แต่ด้วยบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ ทำให้เป็นปัญหาอย่างยิ่งในการพัฒนาวิชาชีพ (วิไลวรรณ รัตนพันธ์. 2547: 93-118)

7.3 หนังสือหายาก

หนังสือหายาก เป็นหนังสือเก่าที่มีคุณค่าที่ผู้ใช้ไม่สามารถหาได้ง่ายในห้องสมุดหรือตามร้านขายหนังสือโดยทั่วไป และเป็นเอกสารสำหรับใช้ในการอ้างอิงเพื่อการวิจัยขั้นสูง ซึ่งในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการกำหนดนโยบายการจัดการแต่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน จัดหาโดยการขอรับบริจาคหรือได้รับบริจาค มีการจัดเก็บในระบบชั้นปิดและทำเครื่องหมายแสดงกรรมสิทธิ์ จัดทำเครื่องมือช่วยค้นในรูปรายการออนไลน์ สงวนรักษาโดยการแปลงให้เป็นทรัพยากรดิจิทัล โดยต้นฉบับหน่วยงานภายในห้องสมุดเป็นผู้ดูแลให้บริการและเผยแพร่ในรูปเอกสารฉบับเต็ม (กรรณภรณ์ จารุสวัสดิ์. 2552: 215-248)

7.4 การอ่าน

การอ่านของผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่มีความสนใจในการอ่านเพื่อได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเพื่อปฏิบัติงาน โดยสนใจอ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยการทำงานของบรรณารักษ์ต้องมีการอ่านเพื่อใช้ในการทำงานโดยตรงอยู่แล้ว ทำให้เมื่อมีเวลารว่างบรรณารักษ์จึงสนใจที่จะทำกิจกรรมอื่นมากกว่าการอ่าน ทำให้บรรณารักษ์ไม่ชอบการอ่าน (ทรงวุฒิ เหมะอนันตะวงศ์. 2548: 98-115)

7.5 ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง โดยเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งการตีความในกฎหมายลิขสิทธิ์นั้นเป็นปัญหาอย่างยิ่งสำหรับ

บรรณารักษ์ห้องสมุดในการให้บริการวิชาการด้านวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ
ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีทั่วไป ซึ่งบรรณารักษ์ห้องสมุดสามารถนำข้อยกเว้นการละเมิด
ลิขสิทธิ์นี้มาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ ดังนี้

มาตรา 32 การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้
หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่
กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการ
ละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา 33 การกล่าว คัด ลอก เลียน หรืออ้างอิงงานบางตอนตามสมควรจาก
งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น มิให้ถือ
ว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

มาตรา 34 การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตาม
พระราชบัญญัติ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากการทำซ้ำนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร
และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น
- (2) การทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการ
วิจัยหรือการศึกษา

มาตรา 35 การกระทำแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์ตาม
พระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติ
ตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) วิจัยหรือศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของเจ้าของสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น

มาตรา 36 การนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อ
สาธารณชนตามความเหมาะสม โดยมีได้จัดทำขึ้นหรือดำเนินการเพื่อหากำไรเนื่องจากการจัดให้มี
การเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น และมีได้จัดเก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม และ
นักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการ
ดำเนินการโดยสมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การ
ศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

มาตรา 37 การวาดเขียน การเขียนระบายสี การก่อสร้างการแกะลายเส้น
การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ การแพร่ภาพ หรือการกระทำ
ใด ๆ ทำนองเดียวกันนี้ซึ่งศิลปกรรมได้อันตั้งเปิดเผยประจำอยู่ในที่สาธารณะ นอกจากงาน
สถาปัตยกรรม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

มาตรา 38 การวาดเขียน การเขียนระบายสี การแกะลายเส้น การปั้น การ
แกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ หรือการแพร่ภาพซึ่งงานสถาปัตยกรรมใด
มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสถาปัตยกรรมนั้น

มาตรา 39 การถ่ายภาพหรือการถ่ายภาพยนตร์หรือการแพร่ภาพซึ่งงานได้อันมีศิลปกรรมโดยรวมอยู่เป็นส่วนประกอบด้วย มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

มาตรา 40 ในกรณีทีลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมใดมีบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของอยู่ด้วย การที่ผู้สร้างสรรค์คนเดียวกันได้ทำศิลปกรรมนั้นอีกในภายหลังในลักษณะที่เป็นการทำซ้ำบางส่วนกับศิลปกรรมเดิม หรือใช้แบบพิมพ์ ภาพร่าง แผนผัง แบบจำลอง หรือข้อมูลที่ได้จากการศึกษาที่ใช้ในการทำศิลปกรรมเดิม ถ้าปรากฏว่าผู้สร้างสรรค์มิได้ทำซ้ำหรือลอกแบบในส่วนอันเป็นสาระสำคัญของศิลปกรรมเดิม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมนั้น

มาตรา 41 อาคารใดเป็นงานสถาปัตยกรรมอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ การบูรณะอาคารนั้นในรูปแบบเดิม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา 42 ในกรณีที่อยู่แห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์ใดสิ้นสุดลงแล้ว มิให้ถือว่าการนำภาพยนตร์นั้นเผยแพร่ต่อสาธารณชนเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุสิ่งบันทึกเสียง หรืองานที่ใช้จัดทำภาพยนตร์นั้น

มาตรา 43 การทำซ้ำ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการโดยเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือตามคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าวซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้และที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 โดยศึกษาด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การนำทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย และสังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีประเด็นร่วมกัน และสรุปภาพรวมของความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ จากสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553 จำนวน 18 แห่ง รวม 210 ชื่อเรื่อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และตำราที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์และการสังเคราะห์งานวิจัย การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และหลักการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและการสร้างแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์

2.2 สร้างเครื่องมือวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 นำแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ

2.2.2 ปรับปรุงแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

2.2.3 นำแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์แล้ว ให้ผู้ร่วมประเมินที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับผู้วิจัย จำนวน 5 คน ทดลองวิเคราะห์ข้อมูล (Try-out) กับวิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เล่ม เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยง (Reliability) ของแบบบันทึกข้อมูลก่อนนำไปบันทึกจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553 โดยสืบค้นจากฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม (TDC หรือ Thai Digital Collection) ในโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ตรวจสอบรายการวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีข้อมูลเป็นเอกสารฉบับเต็ม เพื่อขอสำเนาวิทยานิพนธ์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีให้บริการ เมื่อได้ข้อมูลวิทยานิพนธ์ครบถ้วนแล้ว ดำเนินการบันทึกข้อมูลต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ ตามหัวข้อที่สร้างไว้ในแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ ในด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำทฤษฎีมาใช้ในการวิจัยโดยแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย นำผลการวิจัยในแต่ละขอบเขตเนื้อหา มาสังเคราะห์ และสรุปประเด็นข้อค้นพบโดยวิธีอุปนัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์

1. วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 พบว่า มีจำนวนวิทยานิพนธ์ 210 ชื่อเรื่อง จากมหาวิทยาลัย 18 แห่ง เมื่อจำแนกตามสถาบัน พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด 51 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 24.29) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 43 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 20.48) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 29 ชื่อเรื่อง (13.81) ตามลำดับ ซึ่งปีที่มีการเผยแพร่วิทยานิพนธ์มากที่สุดคือ พ.ศ. 2546 จำนวน 32 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 15.4) รองลงมาคือ พ.ศ. 2547 จำนวน 29 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 13.81) และพ.ศ. 2544 จำนวน 24 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 11.43) ตามลำดับ การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด อาจเนื่องมาจากในช่วงเวลาดังกล่าว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดรับนิสิต/นักศึกษาเข้าศึกษามากที่สุด จึงทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์มากกว่าสถาบันอื่น

2. สาขาวิชาที่มีการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุดคือ สาขาทางบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ จำนวน 186 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 88.57) รองลงมาคือ สาขาการอุดมศึกษา จำนวน 6 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.86) และสาขาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา สาขาการวิจัยการศึกษา สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาละ 2 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 0.95) ตามลำดับ การที่สาขาวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นสาขาที่มีการทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด อาจเป็นเพราะห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของ

หลักสูตรสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ จึงทำให้วิทยานิพนธ์ของสาขา

บรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากกว่าสาขาวิชาอื่น

3. ขอบเขตเนื้อหาที่มีการศึกษามากที่สุด คือ ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ จำนวน 60 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 28.57) รองลงมาคือ การบริหารและจัดการห้องสมุด จำนวน 52 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 24.76) และเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ จำนวน 39 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 18.5) ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ (2529) ประภาวดี สืบสนธิ์ (2536) เพ็ญสุภา นาทอง (2543) ภรณ์ ศิริโชค (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2544) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) สิริพันธ์ รุ่งวิชานีวัฒน์ (2552) และดวงกมล วงจันทร์ (2554) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศนี้ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์หรือบุคลากรที่ให้บริการสารสนเทศ ต้องการทราบถึงความต้องการและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ เพื่อที่จะสามารถจัดบริการได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ อีกทั้งเป็นเรื่องใกล้ตัวของผู้วิจัย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือวางแผนการพัฒนาห้องสมุดในส่วนงานที่เกี่ยวข้องได้

4. ประเภทของการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ จำนวน 152 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 72.38) รองลงมาคือ การวิจัยแบบผสานวิธี จำนวน 22 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 10.48) และการวิจัยประเมินผล จำนวน 17 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.10) ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ (2529) ประภาวดี สืบสนธิ์ (2536) ชุติมา สัจจามันท์ (2537) เพ็ญสุภา นาทอง (2543) ภรณ์ ศิริโชค (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) สิริพันธ์ รุ่งวิชานีวัฒน์ (2552) ชโรชนีชัย ชัยมินทร์ (2553) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ง่ายกว่าวิธีวิจัยอื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าได้รับความนิยมนำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุดคือ นิสิต/นักศึกษา จำนวน 92 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 43.81) รองลงมาคือ บรรณารักษ์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 59 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 28.10) และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 50 (ร้อยละ 23.81) ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาวดี สืบสนธิ์ (2536) ชุติมา สัจจามันท์ (2537) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) ชโรชนีชัย ชัยมินทร์ (2553) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ใช้บริการหรือกลุ่มผู้มีความเกี่ยวข้องกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือนิสิต/นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัย การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นนอกจากได้รับความรู้จากอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียนแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่นิสิต/นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งสารสนเทศที่นิสิต/นักศึกษาเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกที่สุด ส่งผลให้มีการศึกษาวิจัยโดยใช้นิสิต นักศึกษาเป็นประชากร/กลุ่มตัวอย่างมากที่สุด

6. วิธีการสุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การสุ่มแบบตามระดับชั้น จำนวน 63 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 30.00) รองลงมาคือ เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 61 ชื่อเรื่อง

(ร้อยละ 29.05) และการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 48 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 22.86) ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อาจเป็นเพราะประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นนิสิต/นักศึกษา ดังผลการวิจัยในข้อ 5 ที่พบว่า ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุดคือ นิสิต/นักศึกษา ซึ่งมีจำนวนประชากรมาก และศึกษาอยู่ในระดับและชั้นปีต่างๆ จึงต้องใช้การสุ่มแบบตามระดับชั้น

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ แบบสอบถาม จำนวน 181 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 86.19) รองลงมาคือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 28 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 13.33) และแบบบันทึก จำนวน 18 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนงลักษณ์ ไม่น่ายากิจ (2529) ประภาวดี สืบสนธิ์ (2536) ชุติมา สัจจพันธ์ (2537) เพ็ญสุภา นาทอง (2543) ภรณ์ ศิริโชติ (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อัจฉรา ตานพิทักษ์ (2547) สิริพันธ์ รุ่งวิชานินวัฒน์ (2552) ชโรชนีชัย ชัยมินทร์ (2553) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยข้อ 4 ที่พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ สถิติบรรยาย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ร้อยละเป็นสถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด จำนวน 189 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 90.00) รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 166 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 79.05) และความถี่ จำนวน 148 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 70.48) ตามลำดับ ส่วนสถิติอ้างอิง ที่ใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่า t-test / Z-test จำนวน 55 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 26.19) รองลงมาคือ การทดสอบค่า F-test จำนวน 41 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 19.52) และการทดสอบค่า Chi-Square จำนวน 7 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 3.33) ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของภรณ์ ศิริโชติ (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อัจฉรา ตานพิทักษ์ (2547) ชโรชนีชัย ชัยมินทร์ (2553) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) การที่ร้อยละเป็นสถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด อาจเป็นเพราะร้อยละเป็นสถิติที่ใช้แสดงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จำเป็นต้องแสดง ทำให้ค่าร้อยละมีการใช้ในการวิจัยมากที่สุด

9. การนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีการนำหลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาใช้มากที่สุด จำนวน 162 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 77.14) รองลงมาคือ ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาส์โลว์ จำนวน 8 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 3.81) และการประเมินคุณภาพบริการลิปคवल (LibQUAL) จำนวน 6 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.86) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีการอ้างถึงทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ใช้หลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นอกจากนี้ยังมีวิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งที่มีนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิด ซึ่งทฤษฎีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของแม็กเคซัน และเพ็ตติกรู (2002)

การสังเคราะห์ผลการวิจัย ตามขอบเขตเนื้อหา

1. การบริหารและจัดการห้องสมุด

1.1 การดำเนินงานห้องสมุดโดยรวม

ห้องสมุดมีการกำหนดพันธกิจของห้องสมุดให้สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอน การวิจัย โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ห้องสมุดมีหน้าที่เป็นหน่วยงานให้บริการสารสนเทศ ด้วยการเตรียมสารสนเทศทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกห้องสมุด ที่เกี่ยวข้องกับกรเรียนการสอน การวิจัย ตอบสนองต่อพันธกิจของมหาวิทยาลัย

1.2 การกำหนดนโยบายและแผน

การวางแผนงานประจำปีของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน โดยผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน ร่วมกันในการวางแผน กำหนดแผนงาน และประเมินผลแผนงาน ซึ่งบุคลากรงบประมาณ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกรวางแผนงานประจำปี ในการวางแผนงานมีการนำวิสัยทัศน์และกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้นงาน ขั้นประสานกิจกรรม ขั้นนำสู่สากล และขั้นพัฒนางานให้ยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์และปัจจัยที่บ่งชี้การพัฒนาห้องสมุดไปสู่องค์กรการเรียนรู้ คือ ความรอบรู้ของบุคลากร แบบแผนทางความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดเชิงระบบ โดยมีนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยร่วมกัน

1.3 วัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรของบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามี 3 ลักษณะ คือ แบบสร้างสรรค์ แบบตั้งรับ-เฉื่อยชา และแบบตั้งรับ-ก้าวร้าว ซึ่งบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีวัฒนธรรมองค์กรของลักษณะแบบสร้างสรรค์ เน้นความสำเร็จ ไม่ตรีสัมพันธ์คนและการสนับสนุน และการพัฒนาศักยภาพของบุคคล มีความผูกพันต่อองค์กรในด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง สำหรับบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความผูกพันต่อองค์กรในด้านชื่อเสียงและนโยบายขององค์กร โดยมีนโยบายเป้าหมายของห้องสมุด และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลง

1.4 การบริหารงานอาคารสถานที่ วัสดุ และครุภัณฑ์

การออกแบบอาคารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาคารเอกเทศ ทำเลที่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางของสถาบัน มีการวางผังอาคารหอสมุดให้อยู่กลางกลุ่มอาคารเรียน เพื่อความสะดวกในการเข้าใช้บริการ มีการจัดพื้นที่ใช้สอยแยกส่วนในการใช้งานอย่างชัดเจน ในด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ มีการจัดองค์ประกอบทางด้านภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อให้ความร่มรื่นและตอบสนองความต้องการด้านสุนทรียภาพ สำหรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร แสงสว่างและการควบคุมอุณหภูมิ มีผลต่อการทำงานและต่อจิตใจของบรรณารักษ์ในการเอื้อประโยชน์

ต้องงานที่รับผิดชอบทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ช่วยให้มีความคล่องตัวในการทำงาน สามารถทำงานได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น ทำให้มีความรู้สึกปลอดภัยโปร่งโล่งใจและอยู่ในภาวะสบาย นอกจากนี้ห้องสมุดได้มีการจัดพื้นที่ให้บริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ให้บริการที่มีความผิดปกติทางสายตา โดยจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์การให้บริการ เพื่อช่วยลดปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูล

1.5 การบริหารงานบุคคล

บรรณารักษ์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไปตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งชื่อตำแหน่งงานบ่งบอกถึงลักษณะการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล เช่น

1.5.1 บรรณารักษ์ระบบ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารและจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในห้องสมุด

1.5.2 บรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ มีบทบาทหน้าที่หลักในการวิเคราะห์เลขหมู่

1.5.3 บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ มีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอน โดยอาจารย์จะติดต่อบรรณารักษ์โดยตรงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ โดยบรรณารักษ์มีความต้องการในการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ด้วยการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การฝึกปฏิบัติการ การประชุมวิชาการ และการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ใช้ การเลือกและการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ที่ได้มาผลิตผลงานทางวิชาการ โดยผลงานทางวิชาการจัดทำในรูปของบทความวารสาร

1.6 กลยุทธ์การตลาด

การวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดในการบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ผู้ใช้บริการใช้หนังสือเพื่อประกอบการเรียนการสอน เรียนรู้การเข้าใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง โดยใช้กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดในการบริการห้องสมุด เพื่อส่งเสริมการเข้าใช้บริการห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการให้บริการสารสนเทศ ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาดด้านสภาพของผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านส่งเสริมการขาย

1.7 การประเมินห้องสมุด

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้คุณภาพไว้ สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของสถาบันนั้นๆ ได้ตามความเหมาะสม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกัน มีการกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดแต่ละองค์ประกอบแตกต่างกันไปตามแต่ละสถาบัน เช่น

1.7.1 ตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบและ 68 ตัวบ่งชี้

1.7.2 ตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 66 ตัวบ่งชี้

1.7.3 ตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 81 ตัวบ่งชี้

1.8 การจัดการความรู้

การจัดการความรู้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่ กำหนดให้บุคลากรต้องมีความรู้ด้านการบริหารงานห้องสมุด และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงานห้องสมุด มีการสร้างความรู้จากการฝึกอบรมและแสวงหาความรู้จากการศึกษาดูงาน จัดเก็บความรู้ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการใช้ความรู้ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนางานห้องสมุด และพัฒนาองค์กร

1.9 ความร่วมมือของห้องสมุดกับอาจารย์ผู้สอน

ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด อาจารย์ต้องการความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการบริการผู้ใช้ และด้านการบริหาร ส่วนบรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือจากอาจารย์ในด้านการบริการผู้ใช้ และด้านการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ รูปแบบที่เหมาะสมของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์คือ มีการบริหารจัดการระดับกลยุทธ์ ระดับการจัดการ และระดับปฏิบัติการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง คณะกรรมการสำนักหอสมุด ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง คณบดี อาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์โดยตรง

2. งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

2.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

2.1.1 การคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด

การคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ อาจารย์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด โดยการเข้าร่วมกิจกรรมงานออกร้านจำหน่ายหนังสือที่ห้องสมุดเป็นผู้จัด ซึ่งห้องสมุดมีการจัดงานวันออกร้านจำหน่ายหนังสือเป็นประจำทุกปี มีรายชื่อหนังสือใหม่แยกตามสาขาวิชา มีแบบฟอร์มการเสนอแนะรายชื่อหนังสือผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุด และมีการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์เสนอแนะให้ทราบโดยใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดของอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์สามารถเสนอรายชื่อหนังสือไปยังห้องสมุดคณะผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุดคณะ โดยห้องสมุดจะแจ้งผลการจัดหาหนังสือตามที่อาจารย์คัดเลือกไว้ให้อาจารย์ทราบโดยตรงและแจ้งให้ภาควิชาทราบ

2.1.2 การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

การจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ การจัดซื้อแยกกันตามประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ โดยใช้วิธีการจัดซื้อแบบเดิม เพื่อความถูกต้องของใบเสร็จรับเงิน ส่วนการจัดหาสื่อทัศนวัสดุและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินการจัดหาโดยใช้วิธีการคัดเลือกจากรายชื่อของแหล่งผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ซึ่งงบประมาณที่ได้ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อ

สำหรับสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนใช้บริการของตัวแทนภายในประเทศในการบอกรับสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง คัดเลือกตัวแทนโดยใช้การติดต่อเป็นเกณฑ์ ติดต่อกับตัวแทนทางโทรศัพท์และโทรสาร ซึ่งบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในบริการในระดับมาก

2.2. การวิเคราะห์และประเมินค่าทรัพยากรสารสนเทศ

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิต นักศึกษา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้สถิติค่าความถี่และค่าร้อยละ เนื้อหางานวิจัยมีขอบเขตเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด

2.2 การประเมินทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่ประเมินทรัพยากรสารสนเทศ โดยดูจากข้อมูลสถิติการยืมของผู้ใช้บริการ ซึ่งผู้ให้บริการจะใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ โดยการใช้ทรัพยากรสารสนเทศบางหมวดมีค่าการใช้จริงมากกว่าค่าความคาดหวัง และบางหมวดมีค่าการใช้จริงต่ำกว่าค่าความคาดหวัง สำหรับการใช้น้ำหนักภาษาอังกฤษในสำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏอุดรธานี นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้หนังสือภาษาอังกฤษเพื่อค้นคว้าประกอบการทำรายงาน ส่วนอาจารย์ใช้หนังสือภาษาอังกฤษเพื่อการสอน

3. งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ

3.1 การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ

การลงรายการหรือการทำรายการ เป็นการลงข้อมูลทางบรรณานุกรมและข้อมูลเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีระบบ โดยทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทมีหลักเกณฑ์การลงรายการที่แตกต่างกันไป

3.2 การวิเคราะห์หัวเรื่อง

สมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่มีนโยบายการกำหนดหัวเรื่อง แต่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในการกำหนดหัวเรื่องบรรณารักษ์ใช้หนังสือหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา หนังสือ Library of Congress Subject Headings เว็บไซต์ Library of Congress Subject Headings Weekly Lists พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เว็บไซต์รายการออนไลน์ของห้องสมุดอื่นๆ (OPAC) และเว็บไซต์ฐานข้อมูล OhioLink เป็นคู่มือในการกำหนดหัวเรื่อง โดยการกำหนดหัวเรื่องนั้นจะพิจารณาจากชื่อเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศ

3.3 การทำดรรชนีและสาระสังเขป

การจัดทำดรรชนีวารสารภาษาไทยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดทำดรรชนีวารสารโดยใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเองในการจัดทำ โดยใช้หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทยของอนุกรรมการกลุ่มวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นคู่มือในการจัดทำดรรชนีวารสาร ทั้งนี้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มีการกำหนดการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานในการลงรายการ โปรแกรมที่ใช้ในการจัดทำดรรชนีวารสาร การอบรมบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการจัดทำดรรชนีวารสาร และจัดทำคู่มือในการลงรายการ เพื่อให้การจัดทำดรรชนีวารสารเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

4. การบริการสารสนเทศ

4.1 บริการสิ่งพิมพ์ ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีหลากหลายประเภท ทั้งประเภทวัสดุตีพิมพ์ และไม่ตีพิมพ์ ซึ่งแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันในด้านการจัดหา จัดเก็บ และการให้บริการ เช่น

4.1.1 สิ่งพิมพ์รัฐบาล มีการกำหนดนโยบายในการจัดการ แต่ไม่มีเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งงบประมาณมีการจัดสรรรวมไว้กับหนังสือ มีการจัดหาโดยการรับบริจาคและขอรับบริจาค ในการจัดเก็บเลือกจัดเก็บเฉพาะที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย มีการจัดหมวดหมู่ในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันและให้บริการในระบบชั้นเปิด มีโปรแกรมช่วยค้นสามารถสืบค้นได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บรวมกับฐานข้อมูลหนังสือทั่วไป

4.1.2 กฤตภาค การทำกฤตภาคในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณในการจัดทำ บรรณารักษ์งานวารสารเป็นผู้จัดทำและคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาทำกฤตภาค โดยมีเนื้อหาตรงกับสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย มีการจัดเก็บแยกแฟ้มระหว่างกฤตภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดเรียงตามตัวอักษร ก-ฮ ของหัวเรื่อง การให้บริการ ผู้ใช้สามารถยืมไปถ่ายเอกสารและค้นคว้าภายในห้องสมุดได้

4.1.3 สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายการจัดการสิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพียงหน่วยงานเดียว มีห้องจัดเก็บไว้โดยเฉพาะและให้บริการในระบบชั้นเปิด ผู้ใช้สามารถยืมและขอสำเนาเฉพาะเรื่องได้ มีการจัดหาโดยการได้รับ/ขอรับบริจาค มีการจัดหมวดหมู่สามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

4.2 บริการโสตทัศนวัสดุ บริการโสตทัศนวัสดุของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีรูปแบบการให้บริการวีดิทัศน์บนเว็บไซต์ แบ่งออก เป็น 3 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคและวิธีการนำเสนอ ซึ่งด้านการบริหารจัดการ มีการใช้ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในการดำเนินงานให้บริการวีดิทัศน์บนเว็บไซต์อย่างเหมาะสม มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรให้บริการโดยเฉพาะ ด้านเนื้อหา มีการคัดเลือกเนื้อหาวีดิทัศน์ที่สนับสนุนการเรียนการสอนวิชาการ ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

4.3 บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการออนไลน์เป็นการสร้างบทบาทเชิงรุกของห้องสมุดในการให้บริการสนับสนุนการทำวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เช่น บริการนำส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ บริการเครื่องคอมพิวเตอร์สืบค้นอินเทอร์เน็ต/ฐานข้อมูลออนไลน์ มีระบบเครือข่ายภายในห้องสมุด และมี OPAC ให้บริการบนเว็บไซต์ บริการเครือข่ายไร้สาย และฐานข้อมูลออนไลน์ทำให้เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้เฉพาะกลุ่มอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์ที่สอดคล้องกับทักษะและความต้องการของผู้ใช้ ทำให้นักศึกษามีทักษะในการค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัย

4.4 บริการยืม-คืน การให้บริการยืม-คืนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติสำเร็จรูป ส่วนใหญ่ปัญหาในการให้บริการมีสาเหตุมาจากระบบ ผู้ให้บริการ และผู้ใช้ บริการ ซึ่งในการปฏิบัติงานต้องใช้ความรอบคอบ มีความรู้ ความเข้าใจในระบบงาน และตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้พร้อมบริการเสมอ

4.5 บริการยืมระหว่างห้องสมุด การดำเนินงานบริการยืมระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จัดให้บริการในฝ่ายบริการสารสนเทศ มีบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูล มีนโยบายและระเบียบการยืมสอดคล้องกับการปฏิบัติงานยืมระหว่างห้องสมุด ผู้ใช้ที่ขอใช้บริการส่วนใหญ่เป็นอาจารย์และนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท โดยสารสนเทศที่ขอยืมส่วนใหญ่เป็นการขอถ่ายสำเนาวารสารและวิทยานิพนธ์ ซึ่งบรรณารักษ์จะจัดส่งเอกสารให้ผ่านทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ

4.6 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแบบดิจิทัลของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา บรรณารักษ์มีความรู้ความชำนาญในการให้บริการอีเมลล์ตอบคำถาม ซึ่งจะเป็นคำถามสั้นๆ หากคำตอบได้ง่าย ไม่มีการกำหนดนโยบายการให้บริการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ในการตอบคำถามบรรณารักษ์จะตอบคำถามแก่ผู้ใช้ให้เร็วที่สุด ซึ่งรูปแบบการให้บริการในอนาคตจะเป็นในรูปแบบ Webform และ Chat room

4.7 บริการชุมชน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการทำแผนหรือโครงการในด้านการอนุรักษ์ และการให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ในการจัดหาทรัพยากรมีการจัดงบประมาณในการจัดซื้อ ขอรับบริจาค ผลิตเอง แลกเปลี่ยน ขอยืม จัดทำสำเนาสื่อสารสนเทศ และทำการเชื่อมโยงกับข้อมูลบนเว็บ มีการจัดให้บริการในระบบชั้นเปิด จัดเก็บแยกเป็น Collection พิเศษ ซึ่งบางสถาบันจัดตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นเพื่อให้บริการแก่ชุมชน มีการรวบรวมในรูปแบบของหนังสือ บทความวารสาร จุลสาร กฤตภาค งานวิจัย สารานุกรม วัฒนธรรมท้องถิ่น สิ่งพิมพ์รัฐบาล พจนานุกรมภาษาถิ่น เทปวีดิทัศน์ และรูปภาพ สามารถสืบค้นด้วยระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์และจากฐานข้อมูลที่ตีพิมพ์

4.8 กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การจัดกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีฝ่ายบริการสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบ กิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด สอนการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ รายการวิทยุเพื่อการศึกษา ห้องสมุดเคลื่อนที่ หนังสือพิมพ์ชุมชน กิจกรรม

จัดสร้างห้องสมุดชุมชน การจัดกิจกรรม Road Show การรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะวิชา การจัดทำบรรณนิทัศน์หนังสือใหม่ และการแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล ซึ่งกิจกรรมที่เสริมสร้างการใช้ห้องสมุด คือ กิจกรรมนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุด และการสอนสืบค้นข้อมูลออนไลน์

4.9 การประเมินคุณภาพบริการ การประเมินคุณภาพงานบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการนำ LibQUAL มาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน ซึ่งผลจากการประเมินส่วนใหญ่พบว่า นักศึกษาสามารถยอมรับบริการของห้องสมุดที่คุณภาพไม่ดีหรือไม่เป็นที่พึงพอใจได้ คุณภาพบริการของห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการหรือคาดหวังไว้ อีกทั้งมีการนำหลักกิจกรรม 5 ส ระบบ IPO (Input Process Output) การประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย มาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 และการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) มาใช้ในการประเมินคุณภาพบริการด้วย ซึ่งมีการใช้หลักกิจกรรม 5 ส ระบบ IPO และการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัยมากที่สุด

4.10 บริการล่วงเวลา เป็นการจัดบริการเพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับการค้นคว้าและการวิจัยในห้องสมุด ให้บริการในบริเวณของห้องสมุด โดยมีบรรณารักษ์ทุกฝ่ายเป็นผู้ให้บริการ การประชาสัมพันธ์บริการผ่านทางเว็บไซต์ของห้องสมุด โดยให้บริการเฉพาะสมาชิกห้องสมุดเท่านั้น บริการที่จัดให้ในบริการล่วงเวลา ได้แก่ บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ บริการสืบค้นสารสนเทศ บริการอินเทอร์เน็ต บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการโสตทัศนวัสดุ บริการจองหนังสือ และบริการถ่ายเอกสาร ซึ่งบริการที่จัดให้บริการในช่วงล่วงเวลามากที่สุด คือ บริการยืม-คืนสารสนเทศ และบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

5. ผู้ใช้และพฤติกรรมสารสนเทศ

5.1 ความต้องการสารสนเทศ

ความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนิสิต/นักศึกษา และอาจารย์ ความต้องการสารสนเทศของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ โดยอาจารย์มีความต้องการใช้บริการยืม-คืนหนังสือ เพื่อการวิจัยและเพิ่มพูนความรู้ และเพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ ซึ่งสิ่งพิมพ์ที่อาจารย์ใช้มากที่สุด คือ หนังสือตำราภาษาไทย หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาไทย และวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ สำหรับนิสิต/นักศึกษา มีความต้องการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้า โดยผู้ใช้ไม่เคยใช้ระบบอัตโนมัติและไม่ทราบวิธีการใช้ แต่สามารถเรียนรู้วิธีการใช้จากเพื่อน หรือทดลองใช้ระบบอัตโนมัติเอง มีการสืบค้นสารสนเทศโดยใช้ทางเลือกชื่อเรื่อง ซึ่งใช้บริการสารสนเทศของฝ่ายบริการทั่วไปในการใช้ตำราและเอกสารประกอบคำบรรยาย โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ

5.2 พฤติกรรมการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศ

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหา/ค้นหาสารสนเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานประจำ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทั่วไป ปรับปรุง

ประสิทธิภาพในการทำงาน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติ และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งบรรณารักษ์เลือกใช้ห้องสมุดกลางเป็นแหล่งในการแสวงหาสารสนเทศ โดยเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่บรรณารักษ์แสวงหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สืบค้นจากรายการออนไลน์ (OPAC)

5.3 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอน การวิจัย สำหรับนักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าทำรายงาน ซึ่งนักศึกษาจะทราบวิธีการใช้ห้องสมุดหรือสืบค้นสารสนเทศ จากเพื่อน จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการปฐมนิเทศนิสิตใหม่ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการ ได้แก่ หนังสือ วารสาร ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารและหนังสือพิมพ์ โดยใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บริการฐานข้อมูลซีดีรอม

5.4 การรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย นิสิตมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และประเมินสารสนเทศ แต่มีความสามารถในการใช้สารสนเทศน้อย โดยนิสิตที่มีประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศมาก จะมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศสูงกว่านิสิตที่มีประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศน้อย สำหรับการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มีความสามารถในการใช้สารสนเทศ โดยนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการรู้สารสนเทศต่างกัน การรู้สารสนเทศต่างกัน เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนต่างกัน

6. เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้

6.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานห้องสมุด ทำให้การบริการและการบริหารงานห้องสมุดเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โดยบรรณารักษ์ซึ่งมีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นผู้ดำเนินงาน จัดบริการ และบริหาร งานต่างๆ เช่น การนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน ใช้โปรแกรม Microsoft word ในการจัดพิมพ์เอกสาร จัดการฐานข้อมูลพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม Microsoft Access ใช้โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ให้บริการฐานข้อมูลด้านการศึกษา (ERIC) มีการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งบุคลากร เข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการที่ห้องสมุดต่างๆ จัดขึ้น

6.2 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการสอนเกี่ยวกับเรื่องการใช้ห้องสมุดและการสืบค้นข้อมูลจากเว็บแพค โดยมีการนำเสนอเนื้อหาและยกตัวอย่างที่ช่วยผู้เรียน/ผู้ใช้บริการมีความรู้และเข้าใจในการใช้ห้องสมุดและการสืบค้นข้อมูลได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.3 การใช้อินเทอร์เน็ต มีประโยชน์อย่างมากต่องานห้องสมุด ทำให้เกิดแนวทางใหม่ในการกระจายข้อมูลและการใช้ข้อมูลร่วมกัน บรรณารักษ์สามารถใช้อินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า งานวิเคราะห์ทรัพยากร

สารสนเทศ งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานวารสารและสิ่งพิมพ์ งานโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์และงานธุรการและซ่อมบำรุง

6.4 การวิเคราะห์ ออกแบบ ประเมินผล ระบบสารสนเทศ สำหรับหัวข้อนี้มีการวิจัยเพียงเรื่องเดียวที่กล่าวถึงโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย เป็นโครงการอิสระภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงสร้างเครือข่ายเป็นแบบรวมศูนย์ มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากห้องสมุดที่เป็นสมาชิก ให้บริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันและจัดส่งเอกสารระหว่างห้องสมุดด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

6.5 การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ใช้บริการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา นิสิต/นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้การสืบค้นสารสนเทศจากการเรียนรายวิชาสารนิเทศและการค้นคว้า การฝึกอบรมการสืบค้น เรียนรู้การสืบค้นด้วยตนเอง และเรียนรู้การสืบค้นจากบรรณารักษ์ผู้ให้บริการ โดยสืบค้นจากคำสำคัญและชื่อเรื่อง

6.6 เว็บไซต์ห้องสมุด มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าวิจัย มีระบบข้อมูลที่ใช้ทำงานง่าย และโครงสร้างข้อมูลมีความสะดวกในการค้นหา สามารถเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารไปยังหน่วยงานของรัฐและ Search engine ที่น่าสนใจ การนำเสนอข้อมูลในเว็บไซต์ ส่วนใหญ่นำเสนอในรูปของข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขป มีการระบุวันที่ สัญลักษณ์หรือข้อความเพื่อบ่งชี้ถึงความเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่/ที่ตั้ง เวลาทำการ รายชื่อบุคลากร ข่าวและกิจกรรมของห้องสมุด และรายชื่อหนังสือใหม่ ภายในเว็บไซต์สามารถใช้สืบค้นฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศผ่านทางออนไลน์ได้ ผู้รับผิดชอบสามารถแก้ไขปรับปรุงข้อมูลของเว็บไซต์ได้โดยตรง

7. อื่นๆ

7.1 การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์

การศึกษาวิชาการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องการสืบค้นสารสนเทศและการเขียนรายงาน การใช้เครื่องมือช่วยค้นประเภทต่างๆ เช่น ดรรชนี บรรณานุกรม โอแพก และฐานข้อมูล โดยอาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่ทำจากโปรแกรมสำเร็จรูปประกอบการบรรยาย โดยมีการนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด การทำรายงาน และการเข้าชั้นเรียน มาเป็นคะแนนในการวัดผลการเรียน

7.2 วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มีการวางแผนด้านงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาวิชาชีพบรรณารักษ์ โดยการสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มเวลา แต่สนับสนุนงบประมาณได้ในบางกิจกรรมเท่านั้น ในขณะที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องการได้เข้าร่วมกิจกรรมเต็มเวลา และได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งหมด ซึ่งกิจกรรมที่บรรณารักษ์ได้รับการสนับสนุนในด้านของเวลาและงบประมาณ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมของสมาคมวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

7.3 หนังสือหายาก

หนังสือหายากในห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีการกำหนดนโยบายการจัดการ แต่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร จัดหาโดยการขอ/ได้รับบริจาค มีการจัดเก็บในระบบชั้นปิดและทำเครื่องหมายแสดงกรรมสิทธิ์ โดยการแปลงเอกสารต้นฉบับให้เป็นทรัพยากรดิจิทัล ให้บริการและเผยแพร่ในรูปแบบเอกสารฉบับเต็ม

7.4 การอ่าน

บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่วนใหญ่มีความสนใจในการอ่าน เพื่อได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเพื่อปฏิบัติงาน โดยสนใจอ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

7.5 ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง โดยเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งการตีความในกฎหมายลิขสิทธิ์นั้นเป็นปัญหาอย่างยิ่งสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดในการให้บริการวิชาการด้านวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีทั่วไป ซึ่งจากความไม่แน่นอน ความไม่ชัดเจน และความคลุมเครือของกฎหมาย ทำให้การตีความนั้นต้องอาศัยข้อเท็จจริงตามแต่ละกรณี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

1.1 ควรมีการรวบรวมรายชื่อ และบทคัดย่อ ของวิทยานิพนธ์ทางสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ตั้งแต่ฉบับแรกที่มีการเผยแพร่จนถึงฉบับปัจจุบันไว้บนเว็บไซต์ของภาควิชา เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเลือกหัวข้อวิจัย และลดความซ้ำซ้อนของหัวข้อวิจัยที่จะศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยในด้านขอบเขตเนื้อหา พบว่า ขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศมีการศึกษามากที่สุด ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีผู้สนใจและได้ทำการศึกษา ค้นคว้ากันอย่างต่อเนื่อง ด้วยงานห้องสมุดมิได้มีเฉพาะงานด้านบริการ หากแต่งานด้านเทคนิคก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากการจัดหาและจัดทำทรัพยากรสารสนเทศก่อนนำออกให้บริการ ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า งานด้านพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และงานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ ยังมีการศึกษาวิจัยน้อย ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อขยายขอบเขตหัวข้อเรื่อง ของงานวิจัย

1.3 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในทุกสถาบันที่เปิดสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงสถานะและแนวโน้มของการวิจัยในแต่ละช่วงเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาโดยวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดประเภทอื่นๆ เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะ เพื่อได้ทราบถึงสถานะและแนวโน้มของการทำวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดแต่ละประเภท และส่งเสริมให้มีการศึกษาในหัวเรื่องที่สำคัญแต่มีการศึกษาวิจัยน้อย

บรรณานุกรม

- การวิเคราะห์เนื้อหา. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ส.ค. 54 จาก http://www.analisis.ispace.in.th/webpage/history_analysis.html
- กาฬก เตชะชั้นหมาก. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- กุลธิดา ท่วมสุข; และคนอื่นๆ. (2548, ตุลาคม-ธันวาคม). บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน. **วารสารห้องสมุด**. 49(4): 18-34.
- จรูญลักษณ์ ทัพโยธา. (2538). **การวิเคราะห์การกระจายของเนื้อหาปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ถึงปี พ.ศ. 2536**. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชโรชนีชัย ชัยมินทร์. (2553). **การวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารนิเทศศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ชลทิชา สุทธิรัตนกุล. (2545). **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยทางสารนิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 1-7**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชุตินันท์ สัจจพันธ์. (2537). **สถานภาพงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดวงกมล วงศ์จันทร์. (2554, มิถุนายน). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2551. **วารสารบรรณศาสตร์ มศว**. 4(1): 29-39.
- ธนาทิพ จัตตภูมิ. (2544). การเรียนรู้แบบผู้เรียนสำคัญที่สุด. **สานปฏิรูป**. 4(39): 23-26.
- ธมลวรรณ ขุนไพชิต. (2550, กันยายน-ธันวาคม). การวิจัยกับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงของบรรณารักษ์ยุคดิจิทัล. **วารสารวิทยบริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 18(3): 140.
- นงลักษณ์ ไม่นายกิจ. (2529). งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ของนิสิตบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **บรรณารักษศาสตร์**. 6(1): 1-6.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจมา เจนการ. (2541). **การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2530). **สถานะงานวิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ : การวิเคราะห์เชิงปริมาณ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2544). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- เพ็ญสุภา นาทอง. (2543). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่างปีพุทธศักราช 2537-2541**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ภคพร อำมาตย์มณี. (2545). **การวางแผนงานประจำปีของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ ศิริโชติ. (2521). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2544, พฤษภาคม-สิงหาคม). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539-2544**. *บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.* 19(2): 86-97.
- มนชัย เทียนทอง. (2548). **สถิติและวิธีการวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2554). **การวิจัยและสถิติประยุกต์ทางสารสนเทศศาสตร์ หน่วยที่ 1-7**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- _____. **การวิจัยและสถิติประยุกต์ทางสารสนเทศศาสตร์ หน่วยที่ 8-15**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- ยรรยง ผิวอ่อน; และ รัตนาภรณ์ ไตรสร. (2552). **ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุทธ ไกยวรรณ; และ กุสุมา ผลาพรหม. (2553). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รุ่งฤดี อภิวัฒน์สร. (2550). **ห้องสมุดและสารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- เรวดี เรื่องประพันธ์. (2529). **การวิเคราะห์เนื้อหาบทความในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของไทย**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- เรื่องอุไร ศรีนิลทา. (2535). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **สิทธิประโยชน์ : มาตรการในการระดมทรัพยากรเพื่อการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. (2553). **มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. (ม.ป.ป.). **คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ลิตะวัน. (2554). การสังเคราะห์งานวิจัย. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2554. จาก http://sitawan112.blogspot.com/2011/04/blog-post_02.html
- สิน พันธุ์พินิจ. (2551). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- _____. (2553). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สิริพันธ์ รุ่งวิชานินวัฒน์ (2552, กันยายน-ธันวาคม 2552). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2533-2550. **วารสารวิทยบริการ**. 20(3): 1-22.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพัทธา ศิริวัฒน์. (2547). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2546**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา ด่านพิทักษ์. (2547). **การวิเคราะห์เนื้อหาปริญญาานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2512-2545**. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร จามรมาน. (2531). **การสังเคราะห์งานวิจัย : เชิงปริมาณ**. กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Beebe, Barbara. (2003, Winter). A Content Analysis of LIBRES : Library & Information Research Electronic Journal. **Mississippi Libraries**. (67)4: 101-104.
Retrieved November 4, 2011, from http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/results/getResults.jhtml?_DARGS=/hww/results/results_common.jhtml.35
- Busha, Charles H.; & Harter, Stephen P. (1980). **Research methods in librarianship: techniques and interpretation**. New York: Academic Press.
- Dannison, Barbara. (1962, April). One Magic Word: **Research Journal of Education of Librarianship**. (3)2: 93-105.
- Danton, J. Perium. (1959, November). Doctoral Study in Librarianship in the United State. **College and Research Libraries**. (20)6: 435-458.
- Dimitroff, A. (1992, October). Research in health science library and information science : a quantitative analysis. **Bulletin of the Medical Library Association**. 80(4): 340-346. Retrieved September 3, 2011, from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC225697>
- Haycock, Ken; & Curry, Ann. (1999). **Library and Information Science Annual. Vol. 7**. Englewood, Colorado: Libraries Unlimited.
- Javelin, Kelervo.; & Vakkari, Pertti. (1990, October-December). Content analysis of research article in Library and Information Science. **Library and Information Science Research**. 12(4): 395-421.
- Kerlinger, N.F. (1972). **Foundations of behavioral research**. Quezon city: Phoenic.
- Krippendorff, Klaus. (2004). **Content analysis: an introduction to its methodology**. California: Sage.
- Matheny, Nancy Bronte. (2008, October). Mutual Good: The Value of Library and Information Science Research to Society. **Library Student Journal**. Retrieved September 3, 2011, from <http://www.librarystudentjournal.org/index.php/lsj/article/view/59/182>
- McKechnie, Lynne (E.F.); & Pettigrew, Karen E. (2002, Winter). Surveying the Use of Theory in Library and Information Science Research: A Disciplinary Perspective. **Library Trends**. (50)3: 406-417. Retrieved November 4, 2011, from http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/results/external_link_maincontentframe.jhtml?_DARGS=/hww/results/results_common.jhtml.44

- Naseer, Muhammad Mirza.; & Mahmood, Khalid. (2009, September). LIS Research in Pakistan : An Analysis of Pakistan Library and Information Science Journal 1998-2007. **Pakistan Library & Information Science Journal**. (40)3: 10-20.
- Newberry, William F. (1978, Winter). Subject Perspective of Library Science Dissertations. **Journal of Education for Librarianship**. 18(3): 203-212.
- Rochester, Maxine K.; & Vakkari, Pertti. (2003). International Library and Information Science Research : A Comparison of National Trends. **International Federation of Library Associations and Institution**. Retrieved September 3, 2011, from <http://archive.ifa.org/VII/s24/pub/iflapr-82-e.pdf>
- Schick, Frank L. (1962). Library science research. **Journal of Education of Librarianship**. 3(2): 83-91.
- Urquhart, Christine. (2010, September). Systematic reviewing, meta-analysis and meta-Synthesis for evidence-based library and Information Science. **Information Research**. 15(3). Retrieved September 3, 2011, from <http://informationr.net/ir/15-3/colis7/colis708.html>
- Walker, Richard D. (1963, Spring). The Quantity and Content of Master's Thesis Accepted at Library Schools Offering the Doctor's Degree. **Journal of Education of Librarianship**. 3(4): 264-279.

แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์

เรื่อง การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิทยานิพนธ์

1. ชื่อวิทยานิพนธ์

.....
.....

2. ชื่อผู้วิจัย

.....

3. ปี พ.ศ. ที่เผยแพร่วิทยานิพนธ์

3.1 พ.ศ. 2543	3.5 พ.ศ. 2547	3.9 พ.ศ. 2551
3.2 พ.ศ. 2544	3.6 พ.ศ. 2548	3.10 พ.ศ. 2552
3.3 พ.ศ. 2545	3.7 พ.ศ. 2549	3.11 พ.ศ. 2553
3.4 พ.ศ. 2546	3.8 พ.ศ. 2550	

4. สาขาวิชา

4.1บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	4.9การอุดมศึกษา
4.2บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	4.10การบริหารการศึกษา
4.3สารนิเทศศาสตร์	4.11การบริหารอาชีวศึกษา
4.4สารนิเทศศึกษา	4.12การจัดการการตลาด
4.5เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ	4.13รัฐประศาสนศาสตร์
4.6เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	4.14สถาปัตยกรรมศาสตร์
4.7เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	4.15อื่นๆ
4.8.ครุศาสตร์เทคโนโลยี	

5. สถาบันการศึกษา

5.1จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5.12สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
5.2มหาวิทยาลัยขอนแก่น	เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
5.3มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5.13สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5.4มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	5.14มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
5.5มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	เจ้าพระยา
5.6มหาวิทยาลัยบูรพา	5.15มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
5.7มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	5.16มหาวิทยาลัยราชภัฏ
5.8มหาวิทยาลัยรามคำแหง	พระนครศรีอยุธยา
5.9มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	5.17มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5.10มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	5.18มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
5.11มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	

6. ประเภทของการวิจัย	
6.1การวิจัยเชิงสำรวจ	6.5การวิจัยเชิงคุณภาพ
6.2การวิจัยประเมินผล	6.6การวิจัยแบบผสมวิธี
6.3การวิจัยเชิงทดลอง	6.7การวิจัยเชิงพัฒนาระบบ
6.4การวิเคราะห์เนื้อหา	6.8อื่น.....

ตอนที่ 2 ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์

1.การบริหารและจัดการห้องสมุด	
1.1การกำหนดนโยบายและแผน	1.6กลยุทธ์การตลาด
1.2วัฒนธรรมองค์กร	1.7การประเมินห้องสมุด
1.3การบริหารงานอาคารสถานที่ วัสดุและครุภัณฑ์	1.8การจัดการความรู้
1.4การบริหารการเงินและงบประมาณ	1.9ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด
1.5การบริหารงานบุคคล	1.10อื่น ๆ.....
2.งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ	
2.1การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	
2.2การวิเคราะห์และประเมินค่าทรัพยากรสารสนเทศ	
2.3การซ่อมและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ	
2.4การจำหน่ายออกทรัพยากรสารสนเทศ	
2.5อื่น ๆ.....	
3.งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ	
3.1การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ	
3.2เมตาดาตา	
3.3การวิเคราะห์หัวเรื่อง	
3.4การทำดัชนีและสาระสังเขป	
3.5อื่น ๆ.....	
4.การบริการสารสนเทศ	
4.1บริการสิ่งพิมพ์	4.9บริการสถานที่เพื่อการเรียนรู้
4.2บริการโสตทัศนวัสดุ	4.10บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด
และสารสนเทศ
4.3บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.11บริการชุมชน
4.4บริการยืม-คืน	4.12กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด
4.5บริการยืมระหว่างห้องสมุด	4.13การประเมินคุณภาพบริการ
4.6บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	4.14อื่น ๆ.....
4.7บริการข่าวสารทันสมัย	
4.8บริการแปล	

5.ผู้ใช้ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ
 - 5.1ความต้องการสารสนเทศ
 - 5.2พฤติกรรมการแสวงหา / ค้นหาสารสนเทศ
 - 5.3การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ
 - 5.4การรู้สารสนเทศ
 - 5.5อื่นๆ
6.เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้
 - 6.1การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานห้องสมุด
 - 6.2การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปในงานห้องสมุด
 - 6.3คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
 - 6.4การใช้อินเทอร์เน็ต
 - 6.5การวิเคราะห์ ออกแบบ ประเมินผลและการจัดการฐานข้อมูล
 - 6.6การวิเคราะห์ ออกแบบ และประเมินผลระบบสารสนเทศ
 - 6.7การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 6.8เว็บไซต์ห้องสมุด
 - 6.9อื่นๆ
7.อื่นๆ

ตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร
 - 1.1.1นิสิต / นักศึกษา 1.1.6หนังสือ
 - 1.1.2อาจารย์ 1.1.7งานวิจัย
 - 1.1.3บรรณารักษ์ 1.1.8เว็บไซต์
 - 1.1.4ผู้บริหารห้องสมุด 1.1.9อื่นๆ.....
 - 1.1.5หัวหน้าฝ่าย
 - 1.2 การสุ่มตัวอย่าง
 - 1.2.1การสุ่มโดยใช้ความน่าจะเป็น
 - 1.2.1.1สุ่มอย่างง่าย 1.2.1.4สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม
 - 1.2.1.2สุ่มอย่างมีระบบ 1.2.1.5สุ่มแบบหลายขั้นตอน
 - 1.2.1.3สุ่มตามระดับชั้น
 - 1.2.2การสุ่มโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น
 - 1.2.2.1สุ่มแบบบังเอิญ 1.2.2.3สุ่มแบบเจาะจง
 - 1.2.2.2สุ่มแบบกำหนดโควตา 1.2.2.4สุ่มตามความสะดวก
 - 1.2.3เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

ภาคผนวก ข
บรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553

**บรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี 2543

- ชัตติยา ทองทา. (2543). **ความต้องการกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรของบรรณารักษ์
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ทัศนียา เชิดสูงเนิน. (2543). **ความพึงพอใจในการใช้บริการฐานข้อมูลซีดีรอมของผู้ใช้ใน
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- วิลาวัลย์ นิมประเสริฐ. (2543). **การใช้ทรัพยากรสารนิเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ศศิพิมล ประพินพงศกร. (2543). **ความต้องการบริการนำส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของ
อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.**
- สมศักดิ์ ศรีบริสุทธ์สกุล. (2543). **การวิเคราะห์การลงรายการสำหรับรายงานการประชุม
วิชาการภาษาไทยในหอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.**

ปี 2544

- นิตยา คงสุวรรณ. (2544). **การใช้ระบบสืบค้นรายการแบบออนไลน์ของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- พรนภา แสงดี. (2544). **ความพึงพอใจต่อระบบจัดเก็บและค้นคืนงานวิจัยที่ใช้ดัดแปลง
เมตาดาต้าของมหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- พรเพ็ญ ทศนเมธิน. (2544). **ทัศนะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่อการ
เปลี่ยนแปลงองค์การ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

- เยาวลักษณ์ สุวรรณแห. (2544). การสืบค้นสารนิเทศบนเว็บไซต์ของคณาจารย์และ
นักวิชาการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระเบียบ ปาวิเศษ. (2544). การใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วย
การค้นคว้าในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปี 2545

- จิราพร ทศานุสิทธิ์. (2545). การวิเคราะห์เว็บไซต์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทักษพร จินตพยุกุล. (2545). พฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของบรรณารักษ์
หอสมุดกลาง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรอนันต์ เอี่ยมขจรชัย. (2545). ความพึงพอใจต่อเว็บสอนเรื่องบริการของศูนย์บรรณสาร
และสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ภคพร อำมาตย์มณี. (2545). การวางแผนงานประจำปีของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันวิสาข์ พวงสุวรรณ. (2545). การจัดการสิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยที่เป็นทรัพยากรสารนิเทศ
พิเศษในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ไชยสุวรรณ. (2545). การใช้บริการจากหน่วยงานภายนอกของห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปี 2546

- กัญญา วสุธารัตน์. (2546). ผลกระทบของการออกแบบอาคารที่มีต่อบรรณารักษ์ห้องสมุด
มหาวิทยาลัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงนุช กาญจนรุจี. (2546). การวิเคราะห์บริการยืมระหว่างห้องสมุดของหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นฤมล พุกกะศิลป์. (2546). การประเมินคุณภาพบริการห้องสมุดในสำนักหอสมุดและศูนย์สารนิเทศมหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รมณ คงสิมะชาติ. (2546). ความพึงพอใจของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการบริการของตัวแทนบอกรับสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภา บุญแดง. (2546). การใช้หอสมุดปรีดี พนมยงค์ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรณี ครามแสง. (2546). การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบบริการยืมระหว่างห้องสมุดออนไลน์ของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปี 2547**
- เกษรวิภา หมั่นเพียร. (2547). การผลิตผลงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญฤดีระกุล กลิ่นสุคนธ์. (2547). การใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจวรรณ ระงับภัย. (2547). ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทรมนต์ พรนิมิตร. (2547). ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อวิชาการใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรา จันทรโรทัย. (2547). การดำเนินงานห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีไลวรรณ รัตนพันธ์. (2547). การสนับสนุนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพของบรรณารักษ์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมฤทัย ขจรรุ่งเรือง. (2547). ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีต่อรายการออนไลน์ของมหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา อัมรักเลิศ. (2547). การดำเนินงานห้องสมุดดิจิทัลในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทราภรณ์ กุลกา. (2547). การมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดของอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณรัตน์ วงศ์ฉายา. (2547). การใช้บริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุดร่วมกันของสมาชิกห้องสมุดในข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉริยา คงสม. (2547). ทักษะของผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐต่อโครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปี 2548**
- ทรงวุฒิ เหมะอนันตะวงศ์. (2548). ความสนใจในการอ่านของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์. (2548). การใช้บริการจากแหล่งภายนอกในห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราพรรณ อภิศุภะโชค. (2548). การใช้วารสารวิชาการในรูปแบบสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปี 2549**
- เกษศิริพันธ์์ คุณูปการตระกูล. (2549). การดำเนินงานหนังสือค้างในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ฉันทมน ทองศิริ. (2549). การดำเนินงานของห้องสมุดศิลปะใหม่มหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงแก้ว เงินพูนทรัพย์. (2549). ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อฐานข้อมูล ทรัพยากรวารสารและหนังสือพิมพ์ของศูนย์สารสนเทศและหอสมุดมหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์วารี วงษ์เจริญธรรม. (2549). ทศนคติของอาจารย์ที่มีต่อโครงการบรรณารักษ์ ประสานงานประจำคณะ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณวดี อภิสุภะโชค. (2549). การปรับปรุงคุณภาพงานบริการของห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา โดยการบูรณาการ LibQUAI+TM และแบบจำลองของคานโ (Kano's Model) ไปยัง QFD. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. (วิศวกรรมอุตสาหการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคณา พงษ์พรต. (2549). การกำหนดหัวเรื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ของรัฐ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคณา สุวีวรรณ. (2549). ความต้องการหัวเรื่องภาษาไทยสาขาเภสัชศาสตร์ของผู้ใช้ ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปี 2550

- นันทนา เดชเกิด. (2550). การใช้หอสมุดกลางของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ พุทธิมา. (2550). การจัดบริการเครือข่ายไร้สายในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปี 2551

- พรรณทิพา บัวคำ. (2551). ประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ : การ วิเคราะห์วางกรอบข้อมูล. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รสุ รุ่มจิตฺร. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ต่อระบบการ
สืบค้นและบริการสมาชิกของระบบห้องสมุดอัตโนมัติวลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวภา หลิมวิจิตร. (2551). การจัดการความรู้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปี 2552

กรรณภริมย์ จารุสวัสดิ์. (2552). การจัดการหนังสือหายากในห้องสมุดมหาวิทยาลัย.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาศรี เขียวคง. (2552). การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษาของห้องสมุด
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุบิน ไชยยะ. (2552). การจัดบริการล่วงเวลาในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปี 2544

ชไมพร ชัยวินิตย์. (2544). การประเมินผลหนังสือภาษาอังกฤษในสำนักวิทยบริการ สถาบัน
ราชภัฏอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ฤทัย นิ่มน้อย. (2544). การศึกษาเว็บไซต์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปี 2546

จารุณี สุปิ่นะเจริญ. (2546). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันราชภัฏ.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีรศักดิ์ ชักนำ. (2546). การใช้บริการอินเทอร์เน็ตในห้องสมุดของนักศึกษา

สาขาสัตวแพทยศาสตร์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มนิสรา สินปรุ. (2546). การศึกษาการใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริพร เรืองสินชัยวานิช. (2546). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาในห้องสมุด คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนัญญา ทิมเกตุ. (2546). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปี 2547

พรพรรณ กลิ่นศรีสุข. (2547). การใช้ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มันัญญา พาลมุล. (2547). การประเมินหนังสือสังคมศาสตร์ (หมวด H) ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิมานพร รูปใหญ่. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุภาพ ผู้รุ่งเรือง. (2547). รูปแบบเครือข่ายห้องสมุดของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล: กรณีศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปี 2548

สุภาวีย์ คำประโคน. (2548). การวิเคราะห์บันทึกรายการการสืบค้นจากการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุดผ่านโปรแกรม Websis ของห้องสมุดในมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปี 2549

- กฤติกา สุนทร. (2549). การใช้สำนักวิทยบริการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นภาพร สายสิงห์. (2549). การพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อีสาน วิทยาเขตสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิตากร กรวยสวัสดิ์. (2549). การใช้ห้องสมุดวิทยาเขตหนองคายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาพร มณฑาทิพย์. (2549). การใช้หนังสือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปี 2551

- รัตนะ อินจ้อย. (2551). การประเมินคุณภาพการบริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยใช้ LibQUAL+TM. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปี 2552

- ธิดารัตน์ เจริญเขต. (2552). รูปแบบห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี**ปี 2544**

- วิทยา คู่มเคียม. (2544). การศึกษาสภาพปัญหาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (ครุศาสตร์เทคโนโลยี). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปี 2551

อริศรา สิงห์ปิ่น. (2551). ความคาดหวังของคณาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ต่อคุณภาพบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปี 2553

ชโรชนีัย ชัยมินทร์. (2553). การวิเคราะห์เนื้อหาทางวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรรณภา โปธิมอย. (2553). การพัฒนาการให้บริการออนไลน์ช่วยการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าแบบอิสระ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปี 2543

ประอรนุช โปร่งมณีกุล. (2543). การใช้อินเทอร์เน็ตกับงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปี 2546

บรรพต พิจิตรกำเนิด. (2546). การพัฒนาเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วนิดา วารีเศวตสุวรรณ. (2546). การใช้วารสารภาษาต่างประเทศในหอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยบูรพา

ปี 2543

จรัญญา ศุภวิจิตพัฒนา. (2543). การสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ opac ของนิสิตในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2544

- ขนิษฐา พละการ. (2544). ความต้องการสารสนเทศและปัญหาของผู้ใช้บริการใน
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดุขษา โชติทวีบูลย์. (2544). การใช้และปัญหาของระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการ
ของบรรณารักษ์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2546

- เกษสุดา พร้อมศรีทอง. (2546). การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐินี นิ่มนวลศรี. (2546). ประสิทธิภาพการสืบค้นฐานข้อมูลซีดีรอมของผู้ใช้ใน
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นภาพร ชลวานิช. (2546). การวิเคราะห์เว็บไซต์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตยา ปานเพชร. (2546). การจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของ
บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นिरชา ภูสามารณ. (2546). การศึกษาแนวทางในการจัดทำบรรณสารภาษาไทยร่วมกัน
ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นිරุบล โรจนสัตตัตร์. (2546). การใช้อินเทอร์เน็ตในงานบริการสารสนเทศของห้องสมุด
สถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยนุช ประใจครบุรี. (2546). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อระบบ Web
OPAC ของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัย
หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุจีรา การเจริญดี. (2546). การบริหารงานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในสถานะ
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ : ทัศนะของผู้บริหารห้องสมุด. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.

มงคล หนูช่างเผือก. (2546). การใช้อินเทอร์เน็ตของบุคลากรในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เทคโนโลยีทางการ
ศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุพาริน ฉะศิริ. (2546). การศึกษาการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลของห้องสมุดมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2547

ภควัด ศรีสำราญ. (2546). บทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการอนุรักษ์และ
ให้บริการสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2548

กัลยา สร้อยสิงห์. (2546). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรับรู้คุณภาพการบริการใน
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีวิจัยการศึกษา). ชลบุรี:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2549

ชัยยศ ปานเพชร. (2546). สภาพและปัญหาหนังสือค้างรอการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำ
รายการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2550

นัสถุมล มาเจริญ. (2546). การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.

นพวรรณ ยุติธรรม. (2546). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรห้องสมุดมหาวิทยาลัย
เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2551

อโนชา อรุณสวัสดิ์. (2546). รูปแบบการให้บริการวีดิทัศน์บนเว็บไซต์ของห้องสมุด
มหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปี 2552

วีระนันต์ ดังก้อง. (2546). การใช้กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดบริการเพื่อส่งเสริมกรเข้าใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**ปี 2543**

จินตนา รักษาผล. (2543). สภาพและปัญหาการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ ตามทัศนะของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ฐปณี สินธุพงษ์. (2543). รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปิยะวรรณ ประทุมรัตน์. (2543). สภาพปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระวิเชียร มั่นແหล່. (2543). สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปี 2545

รุ่งนภา สาเสน. (2545). สภาพและปัญหาการดำเนินงานบริการยืมระหว่างห้องสมุดของห้องสมุดใหม่มหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปี 2546

งามพล เผ่าศิริ. (2546). สภาพและปัญหาการใช้บริการเว็บไซต์ของห้องสมุดและลักษณะของเว็บไซต์ห้องสมุดที่ต้องการของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปี 2547

เบญญา พิศุขมทอง. (2547). การดำเนินงานห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล :
ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปี 2549

วรรณภรณ์ อนุอัน. (2549). กลยุทธ์และปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาห้องสมุดการเรียนรู้ของ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง**ปี 2543**

दनัยศักดิ์ โกวิทวิบูล. (2543). ความต้องการและลักษณะการใช้สารนิเทศของนักศึกษาใน
สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตติมา หิรัญเวชยางกูร. (2543). คุณสมบัติของบรรณารักษณ์ระบบในห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย รามคำแหง.

นพดล เข็มตระกูล. (2543). การใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการในห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : กรณีศึกษาระบบอินโนแพค. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

บุญญาพร มารุ่งเรือง. (2543). การสื่อสารในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เบญจภรณ์ สมุดอินแก้ว. (2543). ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้ในการใช้บริการ
หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุภี วิหคไพบูลย์. (2543). การจัดการกฤตภาคในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในเขต
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เอี่ยมพร ศรีเดือนดาว. (2543). การใช้วารสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกันระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2544

ชญญา วรรณวโรทร. (2544). สภาพการใช้และปัญหาการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติในห้องสมุดสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ณัฐพล บุศราคำ. (2544). งานยืม-คืนของระบบห้องสมุดอัตโนมัติในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : กรณีศึกษาระบบอินโนแพค. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทรงศิริ หงษ์ปิ่น. (2544). รูปแบบการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลที่เหมาะสมของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นฤมล อินคุ่ม. (2544). การใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติแบบบูรณาการวิธีแอลเอสในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นันทิยา จรูญแสง. (2544). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเพื่องานวิจัยและงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประภาพร จงสมจิตต์. (2544). บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พรทิพย์ พุจิตร. (2544). เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่องานบริการห้องสมุดสำหรับนักศึกษาตาบอดและสายตาลีเนอรางของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อนันต์ จัทรประสาท. (2544). การใช้การประกันคุณภาพในงานบริการของห้องสมุด มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2545

ณัฐวดี มะลิตอง. (2545). การผลิตและพัฒนาบรรณารักษะระบบ สำหรับห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พรพิศ อุปลัมภ์. (2545). การใช้บริการสารสนเทศบนเวปไซด์เว็บไซต์ศูนย์สนเทศและหอสมุด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ละมุน อนุสสัย. (2545). การดำเนินงานห้องสมุดสถาบันศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุวดี สุขอนันต์. (2545). การใช้โปรแกรมงานจัดซื้อจัดหาของระบบห้องสมุดอัตโนมัติอินโนแพคในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อรพิน เลิศหนาไพจิตร. (2545). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการเรียนแบบบรรยาย วิชาการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2546

กฤติยา ไวยมัย. (2546). การใช้เว็บไซต์สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง ของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทิวี่มา จิตติภูมิเดชา. (2546). การใช้ระบบงานวารสาร โปรแกรม Alice for Windows ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2547

- วันเพ็ญ โกวิทวิบูล. (2547). การศึกษาองค์ประกอบในการตัดสินใจเข้าใช้บริการสำนักหอสมุดกลางของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หทัยชนก วัฒนา. (2547). ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของไทยในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัมรัตน์ อนวัช. (2547). ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศห้องสมุดในสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2548

- โชติกา ประพททธิกุล. (2548). การดำเนินงานห้องสมุดวิศวกรรมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญณิศากร เมฆฉาย. (2548). การใช้ลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมกับงานบริการวิชาการของบรรณารักษ์ห้องสมุด. วิทยานิพนธ์ น.ม. (นิติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญยวดี คงเที่ยง. (2548). การศึกษาประสบการณ์และทัศนคติของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่มีต่อบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแบบดิจิทัลในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมร กรวิรัตน์. (2548). การให้บริการสถาบันวิทยบริการของนิสิตชาวต่างชาติในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมรัก เปล่งเจริญศิริชัย. (2548). ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อบรรณารักษ์งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อนุภรณ์ จำชัยภูมิ. (2548). การใช้บริการสารสนเทศในสำนักหอสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกริก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2550

- นนุช ศรีเอี่ยม. (2550). **สภาพและปัญหาการใช้บริการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในสำนักหอสมุดกลาง ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นุชรี บุญศรีงาม. (2550). **การรับรู้สารสนเทศจากสื่อหลายรูปแบบของผู้ใช้บริการ สำนักวิทยบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รสสุคนธ์ โกกุล. (2550). **ความรู้และการใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ในงานด้านวรรณกรรมสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2551

- กุลวรีย์ ดิษพรหิรัญยะกุล. (2551). **การจัดการฐานข้อมูลออนไลน์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เอกชน.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เบญญาภรณ์ ชูติกาญจน์. (2551). **การดำเนินงานจัดหาวัสดุทัศนวัสดุและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มาลี อิศรานนท์. (2551). **การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในสำนักหอสมุดกลางของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริงาม แผลงชีพ. (2551). **การลงรายการบรรณานุกรมหนังสือภาษาไทยขององค์กรตามหลักเกณฑ์การลงรายการแบบ AACR2 ที่ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมนึก มนต์ชัยเกียรติ. (2551). **ผลกระทบของอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปี 2553

- ชนาธิป หลาบมาลา. (2553). การควบคุมสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องในระบบห้องสมุดอัตโนมัติอินโนแพคมีลลิเนียมในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรทิพย์ แยกคำ. (2553). การใช้สื่อของผู้ปฏิบัติงานเพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เยาวภาณี รอดเพชร. (2553). การจัดการสิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันดี มีดี. (2553). การพัฒนาและการดำเนินงานเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปี 2543

- สุกัญญา แป้นสุขเย็น. (2543). พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนิสิตปริญญาตรีคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวรรณ บรรณจิตร. (2543). เปรียบเทียบผลสำเร็จในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมจากระบบโอแพค (OPAC) ของนักศึกษาที่ได้ศึกษาจากคู่มือการสืบค้นที่จัดทำขึ้นกับนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมการสืบค้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ในศูนย์บรรณสารสนเทศมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปี 2544

- นิรมล ชุ่ม. (2544). ความเครียดจากการใช้บริการในสำนักหอสมุดกลาง ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เพ็ญรุ่ง แบ่งใส. (2544). การสืบค้นรายการบรรณานุกรมจากโอแพค (OPAC) ใน
สำนักหอสมุดกลางของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาสินี วิเชียร. (2544). ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรสำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุบลรัตน์ ยี่รงค์. (2544). ความคิดเห็นของผู้ใช้ที่มีต่อค่าบริการการยืมระหว่างห้องสมุดของ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

ปี 2546

- ชุตติภักดิ์ บุญปาน. (2546). การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการบริการของ
หอสมุดกลางสถาบันราชภัฏราชนครินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดัลลัด กำลั้งเลิศ. (2546). การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยา
เขตเทคนิครุงเทพ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาวดี ผลาผล. (2546). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบสื่อประสมเรื่องการ
สืบค้นข้อมูลจากเว็บแพ็คเกจของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัศนีย์ ณ น่าน. (2546). การศึกษาเวลาและค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการจัดทำรายการ สำนัก
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปี 2547

- ฉิมพลี วิมลธรรม. (2547). การสร้างตัวแบบประเมินเว็บไซต์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาโดย
ใช้วิธีเชิงระบบ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เฉลิมศักดิ์ เกษไทรยกุล. (2547). ภาระงานของบรรณารักษะระบบในห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จิตติมา ผดุงวงศ์เดช. (2547). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของศูนย์
สารสนเทศและหอสมุดมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปภาดา เจียวก๊ก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
พรรณราย หล้าไพบูลย์. (2547). การใช้บริการกฤตภาคอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาในศูนย์
สารสนเทศและหอสมุดมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
สมฤดี หัตถภาพงษ์. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อังคณา แวซอเหาะ. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาสถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปี 2548

- บรรเลง สระมูล. (2548). การใช้ห้องสมุดของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
รัชณี กิตติรังสี. (2548). วัฒนธรรมองค์การของห้องสมุดมหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณี
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ลักขณา คมขำ. (2548). การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการบริการของสำนัก
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปี 2549

- เกวลี จันทร์ตะมา. (2549). การประเมินคุณภาพบริการของห้องสมุดโดยใช้ LibQUAL+TM :
กรณีศึกษาห้องสมุดกลางสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ภัทรารวรรณ เล็กเริงสินธุ์. (2549). การดำเนินงานเกี่ยวกับข้อร้องเรียนข้อเสนอนแนะและคำ
ชมเชยของผู้ใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนภรณ์ แดงนา. (2549). การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณ
สารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิ คุ่มสุข. (2549). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในงานบริการตอบคำถามและช่วยการ
ค้นคว้าในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปี 2551**
- ปริญญา ชาวผ่อง. (2551). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการ
ของห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภักธิญา สว่างวงศ์. (2551). การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพบริการของห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปี 2552**
- นิสากร อัครสุวรรณกุล. (2552). การมีส่วนร่วมและเจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้า
ห้องสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลพรรณ พรวิรุฬห์. (2552). สภาพการให้บริการของห้องสมุดคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีตามความคิดเห็นของนักศึกษา.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปี 2553**
- อรทัย แก้วทิพย์. (2553). ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการบริการของ
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ปี 2544

จุฑารัตน์ กิมาคม. (2544). การรับบริการให้การศึกษาผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

อุไร ไพรชูยัน. (2544). รูปแบบบริการนำส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปี 2545

จิตติมา จันทร์ศรีบุตร. (2545). ปัญหาการให้บริการยืม-คืนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ของไทยที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติสำเร็จรูป. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปี 2547

กอบกุล สุวลักษณ์. (2547). ความต้องการและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปี 2549

วินัย มะหะหมัด. (2549). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : กรณีศึกษา ไอที โซนหอสมุดจอห์น เอฟ.เคนเนดี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปี 2550

ปิยะกานต์ หนูประกอบ. (2550). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์หอสมุดจอห์น เอฟ.เคนเนดี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ปัตตานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปี 2547

วารุณี ใจทัง. (2547). การใช้บริการสำนักวิทยบริการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศาสตร์). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปี 2549

ฐิติมา กลิ่นทอง. (2549). ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศาสตร์). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปี 2551

ชนิษฐา ภมรพิพิธ. (2551). การใช้อินเทอร์เน็ตในงานคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตนนทบุรีและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศาสตร์). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เจนต์ คันทะ. (2551). การบริหารงานประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศาสตร์). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุชาติ เนตรภักดี. (2551). การประเมินคุณภาพบริการของห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศาสตร์). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปี 2543

นที สัมปุระพันธ์. (2543). แนวความคิดในการออกแบบอาคารหอสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (สถาปัตยกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปี 2548

มัญญา ทงสิมา. (2548). ความต้องการของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สกล ปิ่นเงิน. (2548). **แนวคิดในการออกแบบอาคารหอสมุด สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.**
 วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (สถาปัตยกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปี 2546

สุปรียาพร สุริยะโยธิน. (2546). **การวิเคราะห์ความจำเป็นของบรรณารักษ์ สำนักบรรณสาร
 การพัฒนา เพื่อการพัฒนาห้องสมุด สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
 วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีการบริหาร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปี 2548

ชนัญญา เกบไว้. (2548). **การวิเคราะห์เว็บไซต์สำนักวิทยบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.**
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

พระมหาถาวร ขนฺติธมฺโม (ทับทิม). (2548). **การประเมินการบริการสารสนเทศในห้องสมุด
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
 สารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
 เจ้าพระยา.**

มนต์เทพ เหลืองประพันธ์. (2548). **วิสัยและกลยุทธ์ในการบริหารห้องสมุด
 สถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์).**
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

มัลลิกา ทองएम. (2548). **แนวทางพัฒนาสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยภาคกลางภาคกลางไปสู่
 เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.**

ปี 2549

ทัศนีย์ โพธิ์ศรี. (2549). **การประเมินการดำเนินงานสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏ
 พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์).**
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

วราภรณ์ พิชิตกุล. (2549). ความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยสยาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ปี 2550

ชุตติมา แก้วเกิด. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดในการบริการของห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ฉาลินี กล้ากล่อมจิตร์. (2550). คุณภาพการให้บริการของห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

นงลักษณ์ ศรีสุวรรณ. (2550). แนวทางการพัฒนาห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ศรีเพ็ญ เทนอิสสระ. (2550). ความคุ้มค่าการใช้วารสารภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและคณาจารย์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ปี 2551

ศิริรัตน์ นำจันทร์. (2551). ความต้องการบริการสารสนเทศที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

อรรณสิทธิ์ กิจที่พึง. (2551). แนวทางการพัฒนาการจัดบริการชุมชนของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ปี 2552

พรพรรณ กันสิงห์. (2552). รูปแบบที่พึงประสงค์ของงานบริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ปี 2553

วรุณรัตน์ คนชื้อ. (2553). การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักวิทยบริการ
สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.

อมรา เกรอด. (2553). การประเมินการบริหารสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและ
เทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยใช้ LibQUAL.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**ปี 2551**

ไว ชีรัมย์. (2551). ความพึงพอใจของพระนิสิตที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม.
(รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา**ปี 2550**

วีระพันธ์ คหินทพงศ์. (2550). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการบริหาร
จัดการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ บธ.ม.
(การจัดการทั่วไป). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**ปี 2546**

สมสุข แหมคำ. (2546). การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(เทคโนโลยีอุตสาหกรรม). เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ปี 2548

จنگล บุญชาติ. (2548). การใช้ประโยชน์ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิทยบริการใน
ทัศนะของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจินตนา ทนโคกสูง
วันเดือนปีเกิด	7 เมษายน 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	129 หมู่ 21 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25230
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	บรรณารักษ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2542	ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จาก สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ. 2555	ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ